

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No.

17.113

1

Inv.

22760

No.

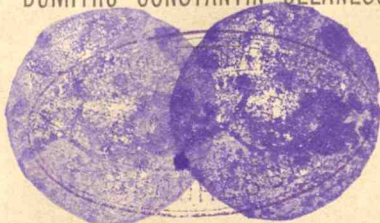
S.

D.

R.

Amf 26
Tratatul de pace
Carol I
17 11 3.
Thaw

DUMITRU CONSTANTIN OLLANESCU

1251
326037

TEATRU

*Pe Malul Gârlei. — Dupe Răsboiū. —
Pribeagul. — Fanny. — Primul Bal.
— La Mormântul Poetului.*

BUCUREȘTI

—
TIPOGRAFIA CURȚII REGALE ȘI GÖTTSCHE LOWE
Pasagiul Român, 12.
1893

22760
859.0-2

1956

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA
BUCURESTI
17113

CONTROL 1953

1961

L

278/06

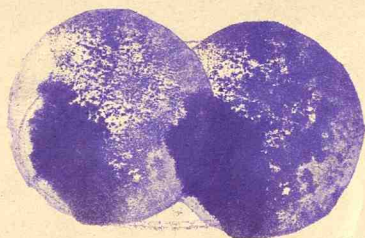
B.C.U. Bucuresti

C22760

PE MALUL GÂRLEI

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

PRINCEPELUI ION GHICA

întru amintire și recunoștință.

PERSOANELE :

Arghira Busuioc . (60 de ani) . D-na *Frosa Sarandi*.
Smărăndița . . . (20 de ani) . D-ra *Agatha Bărsescu*.
Beizade Fluturake. (25 de ani) . D. *Ioan Panu*.
Stoica (arnăut) . . . (30 de ani) . D-nu *M. Mateescu*
Ionică (25 de ani) . » *Ștefan Iulian*

SCENA SE PETRECE LA ANUL 1800.

*Jucată pentru prima dată pe scena Teatrului
Național din București în ziua de 15 Octombrie 1878.*

Teatrul înfățișează o cameră întocmită ca pe vremea veche. Divan în dreapta, o ladă mare, învelită cu o scórță, în stânga. Ușă la dreapta și la stânga. Fereastră deasupra divanului. Mese, scaune, oale cu flori, icóne vechi pe pereți. În fund se vede o grădină, în care dau două uși mari deschise.—E dupe amiază, într'o zi de vară.

Scena I.

Arghira (singură, șéde grecește pe divan și face la ciorap.

Se întreprinde vorbind și privind-se cu mulțămire).

Cine scie să 'nvértescă, firul trebilor lumesci,
Lesne póte să ajungă, ce cu gândul nu gândesci,
Și să aibă printre ómenī, nume, cinste și avere,
Haz la vorbă, spor la lucru, ajutor și mângăere!
Ca să nu zic vorbă mare, de vreī chibzuit a fi,
Cată și-ți fă trebușóra, când pe alții vei sluji.

(ia o priză de tabac)

Lumea, boerī d-vóstră, e ca móra cea stricată,
Poți s'o dregi și poți s'o fereci, tot ei va lipsi o rótă!
Bietul om abia se nasce și nevoia'l ia de nas,
În cât vai! de cum o duce, până la al mortii cias,
Și sërmanul alt chip n'are, viața să-și mai îndulcească,
De cât ostenind, în bine, pentru partea sufletéscă,

Și spre lauda făpturei, mănților lui Dumnezeu!
— Ast-fel face cel cucernic, ast-fel am făcut și eu!
(se scóla).

Drept acea, eú Arghira Busuioc, fóstă soție,
Luí Vel Bimbașa Ivanciu, arnăut la spătărie;
Inaintea d-vóstră, mă închin cu sărut măní,
Cuconițe și cucóne,—ca la niște buní stăpăní,—
Și mă rog să-mí dați ertare a vē spune într'un cuvânt,
Sciți, de colea până colea, cine-am fost și cine sunt!
(își suflă nasul).

Când eram, chip, fată mare și stăteam la mama acasă,
Petrecém grozav de bine, într'un danț și într'o masă,
O ducém de diminéță, când la noi, când la veciní,
— Cu prietení orí cu rude—maí adesea cu străiní;
Incăt tocmaí vorba ceea, gând la gând cu bucurie,
Intr'o zi biet răposatul mă luă'n căsătorie!...
Dumnélui ca om al trebií și slujbașú la stăpănire,
Tot mereu era pe drumurí—întru îndeletnicire,—
La'nceput, de, nu e vorbă, mi-a venit „cam peste cap,
Să staú singurá acasă, să'mpletesc tot la ciorap;
Dar pe urmă când oglinda zugrăvind icónă vie,
Imí șopti că sunt frumósă, că sunt ténără, nurlie,
Și când cei de pe de lăturí imí cântaú verdí și uscate,
Ear la vorba lor duiósă simțií peptul că se bate;
Incepu să-mí fie sila, când se 'ntorcea d-nialuí
Și-mí zicea . . . să-l țin de vorbă . . .

(ia o priză de tabac -- pauză).

Așa dar precum vē spui,

Ca să nu lungim cuvântul, într'o zi se'nbolnăvi
Și nu mult după acésta—cel de sus mă văduvi!—
Dac'am plâns ? Nicî mai e vorbă—ia priviți că plâng
ș'acum.

(își suflă nasul tare).

Omul însă-î vită bună, nu remâi cu el în drum ;
Căci tot dând la milostenii și căzënd la Domnul sfântul,
Se uscă pojaru'n mine și-mî veni la loc cuvântul.
Când la drépta, când la stânga, închinându-mă 'ntru una,
La cei mari, la cei de mijloc, la mai mici—de tótă mâna,
Ajunsei de azi pe mâne, să mă pot chivernisi
Și'n sfêrșit cu chibzuială traiul a-mî statornici.
Pe la casele de frunte la boeri, la negustori,
Aveam trecere și sprijin—ba și credit une-orî—
Incât pot să zic, prea bine, că nu este'n lume loc,
Unde să nu se înfigă și Arghira Busuioc !
Însă ca să pot ajunge la o cinste atât de mare,
Câte plecăciuni făcut'am, scie numai cea spinare !
Helbet însă, că acuma, vorba între noi să fie,
Nu le-am dat eû niciodată, dupe cât îmi dau eî mie.
Ce e drept că pretutindenî, pot să intru orî când vreu
Și-sû ținută ca pe palme.

(cu un zîmbet galeș)

Dar în schimb le fac și eû

Câte-o mică 'ndatorire ; mai dulcețuri, baclavale,
Cozonaci, plăcinte, turte,—iaû smântâna de pe ôle
Le descânt de 'ntâlnitură, le dau dofturii de dinți,
Une orî, l'ențerc copiii saû împac pe-ai lor părinți ;
Alte orî, când douë inimî, una către alta vine,

Eu le scot prileju'n cale.... știți o facere de bine !
In sfârșit cine voește, grabnic să întinerescă,
Saū să-și mêngâe ursita, la Arghira să poftescă ;
Căci am dresuri nėsdrăvane, ce te fac precum doresci
Și am cărți, în care singur orî ce veî voi citești !

(o pauză privind un ciasornic *cu cuc* în perete în fund la dreapta).

la priviți ! o să-mî pierd rostul—vorba m'a luat la vale,
Ș'am uitat de tot, plăcinta, laptele cel de migdale,
Vutca ce-am făcut pe cursă, baclavaoa, vișinatul,
Portocalele, smântâna, laptele bătut, vănatul...
Am uitat—uitam'ar mórtea,—c'o să-mî vie mosafirî,
Și 'ncă cine ? O cocónă ș'un beor, din cei subțiri ;
Care e atât de mare și de tare și de sus,
Incât mi să duce vëzul, de lumina lui rëpus,
Nu-l cunósceți ? Cum se póte ? Tótă lumea îl cunóshte !
E din cei cu óse sfinte, are rude printre móște,
Și-î atâta de puternic, că ades abia mă țin
Să nu 'ncep să bat metaniî și la dënsul să mă 'nchin !

(umblă prin odaie, căutând a pregăti masa, care e la sînga),

Chiar acuma o să vie!—D'apoî ia, ce porumbiță!
Ce mai înger de femee ! E și dënsa tot de viță,
Insă nu-î atât de 'naltă nu-î ca el de mîna'ntëi.
Dar halal că nu-î pe lume alta de potrivea ei.
Ș'apoî se iubescă... că-mî vine, orî cât de bătrână sunt,
Să oftez după o vreme.. ei ! când nu oftam în vënt !

(pune masa și așeză farfuriile).

Aici șëde Beizadëoa Fluturake 'n capul mesei,
Colea Smărăndița șëde.—Am să le pun ca miresei,

Flóre de lămăi pe taler și rozetă în șervet,
C'așa-î place Beizadelei, când s'așterne pe ziafet !

(aduce câte-va pahare și tacămurî, apoi farfurî cu bucate, și sticle cu deosebite băuturi. Tórnă și bea).

Oh ! Cât e de bun șerbetul și cum te mai răcoresce.
Insă tot mai bun e vinul...

Scena II.

Arghira, Smărăndița, (intră repede, prin fund, învălită cu un ștergar alb pe cap.—Vorbesce iute).

Vai de mine, ia privesce,
Nu cum-va îmi calcă 'n urmă cine-va..

Arghira (cu un zîmbet).

Da cum se póte ?

N'avea grijă, măiculită !— scii că mă pricep la tóte.

(se duce în fund și privesce 'n tóte părțile.—Se întórce).

Nu e nimeni. Numai vântul stă la ușă mănios,
Că nu-l lași să-ți mai sărute obrăjelul cel frumos.
Dar ia spune-mi ce ispită, te-a făcut să-ți fie témă ?
Nu cum-va cei d'împrejuru-ți au băgat ceva de sémă ?

Smărăndița

Nu sciu, dar de două zile simt în mine o schimbare,
Ce-mi aduce, fără voe, gânduri negre și amare,
Ș'apoi nóptea sunt în visu-mi, ca 'n aevea, strămutată,
Și vîd lucruri, triste fórte, ce necontenit mi-artă.

Că iubirea mea duiósă o să fie în curënd
Sdruncinată de primejdii.

Arghira

Câte îți mai trec prin gând;

(apropiindu-se de Smărăndița, care s'a pus pe ladă).

Când atâtea daruri mândre, frumusețe și iubire,
Ca o salbă nestimată, te-ai împodobit din fire ;
Când în ochisorii ceia, de ursită altoiți
Cu fermecătoare taine și cu cerul poleiți,
Poți coprinde lumea 'ntrégă și'ntr'o dulce îngânare,
Poți să mângâi fericirea, ce vorbesci de întristare ?
Unui suflet blând și tânăr, nu e dat a pătimi
Dacă uzi cu lacrimi flórea, flórea se va vesteji.

Smărăndița (se scóală ș'o îmbrățișeză).

Ah ! ce bună ești Arghiro, nu sciï cât îmi faci de bine,
Și cât mi se ușurează, dorul greu ce port în mine.

(se îndreptă în spre masă, o privește).

Ce bogată pregătire ! Un ospățu împărătesc !

Arghira

Ia nu-ți mai strica cuvântul, mi-e și silă să-l privesc !

(apropiindu-se cu plecăciuni umilitóre).

Mă ertați, v'am pus pe masă, ia așa câte ceva ;
Și mi-e témă, măiculiță, că să n'aveți ce mânca !

Smărăndița

Lasă, lasă, nu mai spune—că te știu eu cine esci.

Arghira (schimbând vorba).

La ce vreme Beizadéoa, ți-a fost spus, c'o să-l găsești?
Căci de țin eu bine minte trebuia aici să fie,
Mai nainte de venirea . . . !?

Smărăndița (tăindu-i vorba).

Tot așa mi-a spus și mie.
Nu înțeleg 'ntârzierea. Póte n'a putut pleca,
Orî a fost trimis de Vodă, cu vr'o trébă unde-va.

Arghira (în taină).

Porumbiță drăgălașă, am să-ți fac o întrebare,
Dar te rog să nu te superi.

Smărăndița.

Da de ce? Ia spune care?

Arghira.

Luminarea Sa vorbit'a, vre odată,—când vorbiți,—
Despre vechia învoială—ca să vă căsătoriți?
Său lăsând să trecă vremea s'a deprins a da uitării,
Ceea ce a jurat odată?

Smărăndița.

Scii că din pricina stării,
-- Care e pe mări streine, n'a putut să facă-un pas;
Inșă vorba, jurământul neclintite aū rămas.

Arghira.

Dumnezeu să-ți facă parte, lângă dînsul să-ți ieî locul!
Și să nu mă uiți pe mine care ți-am crescut norocul;
(se aude șgomot de pași repezi afară).

Ce s'aude într' acolo?

(se îndreptă în spre fundul scenei și privește).

Scena III.

Aceeași, Stoica (intră speriat și se opresce văzând pe Smărăndița, încet Arghirei).

Veste rea!

Arghira (asemenea).

Ce e, vorbește?

Stoica (arătând pe Smărăndița).

Nu voiū să m'auză nimeni! . .

Smărăndița (îndreptându-se spre el).

Beizadéoa nu sosesce?

Stoica (încurcat).

Cum de nu . . . vine pe urmă . . . mă ertați am alergat
Și mi s'a tăiat suflarea . . .

(cade pe scaun. Smărăndița coboră scena—repede Arghirei, încet . . .)

Beizadéoa s'a 'necat.

Arghira (acelaș joc).

Să nu-ți faci păcat cu mine! . . unde? . ce fel? . nu se pôte!
Spune azi, că-mi ies din minte

Stoica

Nu pot să le spun pe tôte,

Când e cuconița față!

Arghira (cătreg Smărăndița).

Stoica zice că-i e rău :

Am să-î fac o legătură—du-te pușorul meu,
De te plimbă prin grădină, orî de vrei intră colea
(arată ușa din drépta)
Până m'oiu scăpa de dănsul, și-o veni Măria Sea.

Smărăndița

Bine, dar te rog întrebă-l cum de n'a venit odată
Cu stăpănu-seu aicea ?

Arghira

Lasă că-l întreb îndată.

(Smărăndița intră în drépta. Către Stoica).

Haide, spune, spune iute ce fel lucrul s'a'ntemplat ?

Stoica (sculându-se).

Ce să-ți spun, eu, alta nu știu decât că s'a apucat,
—Având grabă să ajungă la iubita d-sale—
Să înhame armăsarii câte-și patru, și în cale
S'a pus ca să-î mâne singur.—Ș'apoi gónă, să te ții!
—Ei spunea biet vizitiul ; cai-să iuți și n'ai să scii,
De-î repezi așa de-odată, la pripor să-î stăpânești ;
—Taci din gură, las pe mine, ce te-amesteci să vorbești—
Și gonea de-mi lua ochii—ce să vezi când dăm de vale,
Căi se smucesc în lături și în apă ne sprăvale.
Beizadea căzu în drépta, eă în stânga, în sfârșit
Vizitiul cu trăsura peste deluri fu răpit.
Socotind că Beizadéoa a eșit la mal, înnot
Ies mai jos de vadul mare și alerg, alerg cât pot
Drept aici la d-vóstră . . .

Arghira (privindu-l lung).

Lucru nu-i curat se vede,

(il pipăe pe haine)

Căci tu nu esci ud pe haine, mai că nu îmi vine a crede,
Ear vei fi făcut pe-acasă, vre un neajuns cum-va
Ș'aî venit să capeți sprijin. . .

Stoica

Zău că nu ;—e chiar așa,

Cum ți-am spus . . .

Arghira

Atuncia dară pentru ce nu ai sărit
Să-ți ajuți stăpânul, dacă chiar și tu ai fi perit ?
Cum se pôte să-l lași singur, și să fugi, nu-ți e rușine
Haide plcă piei de-aicea, n'ai ce căuta la mine !
(coboară scena).

Stoica (cu amărăciune).

Unde să mă duc de-acuma ! . .

(vrea să easă prin fund, se opresce înmărmurit—strigă);

Mamă, mamă—ia privesce

(vesel)

A scăpat și vine încóce . . .

Arghira (urcând scena)

Ce tot spui ?

Stoica

Uite sosesce,

Cu trăsura . .

(sgomot de trăsură. Stoica se repede afară).

Scena IV.

Aceiași— *Smărăndița*, mai pe urmă *Beizadéoa*, *Ionică*.

Smărăndița (alergând la ferăstră).

Vine, vine . . .

Arghira (a parte).

Am să-l ies eu înainte

(tare *Smărăndiței*)

Stăi aicea porumbiță și vezi cat'a fi cu minte.

Smărăndița (singură).

Am să-l țin de rău, se poate să mă facă să-l aștept,

Când de dorul lui—o scie—inima îmi arde 'n pept!

(se îndreptă spre fund—se oprește speriată)

Vai de mine? dar ce are, că-l aducă pe mână . . .

Arghira (intră repede și o apucă de mână).

Tăcere !

Nu-î nimica, nu te teme, are 'n stânga o durere,

Care nu-l îngăduesce, să se sue singur sus.

Smărăndița.

Vezi că am avut dreptate, adineori, când ți-am spus
Visul meu !

Arghira.

Tăcere !

(*Beizadeaoa* intră dus pe mâini de *Stoica* și *Ionică*; *Arghira* vorbindu-le).

Uite așezați-l binișor

Colo pe divan (ia o perină și o așază la capătăi).

Smărăndița (plângând).

Ce gróză! vai de mine!

Arghira (așezându-l)

Incetișor !

Smărăndița (la căpătâiul lui).

Aduceți îndată apă să-l stropim . . .

Ionică

Ar fi mai bine,

Să-i dați alt-ceva, căci apă a 'nghițit destulă . . .

Smărăndița.

Cine ?

Cum ! (*Arghira* ese în stânga).

Ionică

Abia l'am scos din gârlă, nu știți . . .

Stoica (dându-i un pumn)

Tacă-ți gura măi !

Smărăndița (plângând).

Cum ? era să se înnece ! . .

Arghira (venind cu o sticlută ce o dă *Smărăndiței*).

Uite măiculiță, dăi

Să înghiță o picătură, din această doftorie,

Și o să-și vie 'ndată 'n fire. (îi dă)

Ionică (către *Arghira*).

Dați-mi un rachiū și mie

Arghira (dându-i rachiū)

Tu l'ai scos din apă !

Ionică

D'apoī

Stoica.

Laudă-te !

Beizadea (deșteptându-se și văzând pe Smărăndița).

Mă iubesci ?

Smărăndița (înduioșată).

Cum de afli ?

Beizade.

Mult mai bine. — Spune-mi ? . . .

Smărăndița.

Te mai îndoesci.

Arghira (cu plecăciuni adânci).

Luminarea Ta ! Stăpâne ! Vă simțiți acum mai bine ?

Beizade (cercând a se scula).

Simt că nu mai am nimica

Smărăndița.

Sprrijine-te dar pe mine.

Beizade.

Cu plăcere, cu iubire.

Smărăndița.

Tot-d'auna ?

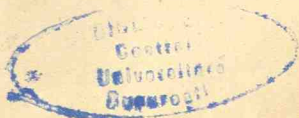
Beizade.

Ne'ncetat !

Ionică (către Stoica în fund).

M'ai fi sprrijinit tu ore, dacă m'aș fi înecat ?

22760

Stoica.

Haide să-ți răspund afară.

Arghira (către amândoi).

Faceți vorbă mai puțină

Și dați masa la o parte. (ei dau masa mai în fund).

Beizade (către Smărăndița, mergând încet).

Mintea-mă este mai senină,

De când simt că ești alături! Eram tare amețit!

(văzând pe Ionică)

Ah! dar am o datorie, foarte sfântă de plătit!

Cum te chiami?

Ionică (plecat).

Ionică!

Beizade.

Sciū că te-ai purtat cu mine

Ca un bun creștin. Ascultă, ce-am de gând să fac cu tine.

Tu m'ai scos din ghiara morții! De-acum înainte ești,

Cel mai bun al meu prieten! Poți să-mi ceri orî-ce dorești;

Apoi, nume, cinste mare, o înaltă boerie,

Un caftan de cele scumpe, slugi plecate, avuție,

Case mândre și covore scumpe'n Persia lucrate,

Robi și rrobe o mulțime și odoare nestimate,

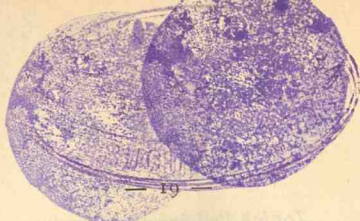
Îți dau eu, îți dă babaca, îți dă țara și ai mei;

— Și pe Stoica pe deasupra ți-l mai dau de vrei să'l ei. —

Căci o ast-fel de ispravă, Ionică, dulce vere,

Nu se uită nici odată și orî-ce resplată 'ei cere,

Nu va fi atît de mare și de bună cum va fi

Via mea recunoștința, — cât pe lume voi trăi. —
Ast-fel că de acu înainte, suntem tot de aceeași sémă.
Iaide, vin de mă sărută !

Ionică (plecându-se adânc).

Luminarea Ta.

Beizade (cu blândețe).

N'ai témă,

Vino, suntem frați de cruce !

Arghira (a parte).

Ce noroc pe-un țăranoi !

Beizade (se sărută cu Ionică).

Acum șezi colea la masă și desfatăte cu noi.

(*Arghira* și *Stoica* aducă masa mai în fața scenei).

Ionică (a parte).

Parcă-mi țiue urechea. Lucrul n'o să iasă bine.

Zău, că nici nu-mi vine a crede ! Vezî ce de noroc pe mine ?

Măi ! că meșter mai e dracu ? ! . . .

Beizade.

Stoico cată de slujesce

Pe boerul Ionică cum se cade !

Ionică.

Boeresce !

Stoica (a parte mânios).

Of ! ce slujbă i-aș mai trage !

(dând un scaun lui Ionică).

Poftiți de ședeți cocoane !

Ionică (întinzându-și paharul).

Tórnă ici! pênă la gură!

Stoica (încet la ureche).

Nu te întinde măi Ioane!

Ionică.

Cum ai zis ?

Stoica (tare).

Prea Înălțate, de mâncare nu poștiți ?

Smărăndița (dându-i de mâncare pe taler).

Ține, gustă, (Ion ia cu mâna).

Nu cu mâna.

Ionică.

Noi suntem obicinuiți

Să mâncăm așa.

Arghira (amestecându-se în vorbă, lui Ionică).

Bey-mu, nu vă fie cu banat,
Să ertați, cusurul ăsta . . .

Ionică (tăindu-i vorba).

Nu-î nimica te-am ertat.

Stoica (a parte Arghirei).

Vezi-l cum ridică nasul ?

Arghira (asemenea).

Îi e mintea hodoară,
Póte să se boerească—tot îi va lipsi o dógă !

Beizade (ridicându-și paharul).

Să trăesci, iubite vere, fără grijă, fericit
Și să-ți fie viața dulce.

Smărăndița.

Și tot gândul împlinit

Ionică (ridicându-și paharul).

Amin! s'auzim de bine! (îl golesce).

Căci de sunt și eu pe lume

De-o potrivă cu boerii, voiū să-mi afle toți de nume,
Și să scie fie-care, cine sunt și cum trăesc.

(către Stoica).

Tórnă, tórnă plin paharul... am de gând să chefuesc!

(bea)

Beizade — suntem de una, mi-ai fost zis adineóre?

Beizade.

Negreșit! ș'o mai zic încă.

Ionică (ciocnindu-și paharul).

Atunci, dragă frățióre,

Îți urezū, să-ți joc la nuntă, când o fi să te însori,

Si să-ți fiū cumētru mare, de vre-o trei saū patru orī.

Beizade.

Fóрте 'ți mulțumesc!

Smărăndița (cu ochii galeși).

Ce bine îți uréză d-nélui?

Nu-i așa Arghiro?

Arghira (cu un zîmbet).

Vorbă-î!

(a parte). Dar 'și-o pune pofta 'n cui!
(către Beizade, tare).

Prea Mărite, nu e bine, să te lași atât de môle.
A bătut peste măsură, ziă acuma să se scôle,
Nu vedeți, că nici nu-l prinde. . . și țeranu 'î tot țeran!

Ionică

Ce tot scârțîi băbătie? ai uitat că am caftan?

(se scolă șovăind)

Să trăească bătura, să trăiți și voi și eu
Și când, îmi va fi ear sete, să-mi eșiti cu plin mereu!

Stoica (a parte).

Îmi e de ce-mi este mie, dar l'aș desbăta îndată.

Smărrândița (turnând să bea Beizadelei).

Oare 'ți mai aduci aminte, de-o făgăduială dată,
Ce o port, adânc în suflet, ca un dar neprețuit?

Beizade (bînd).

N'am uitat-o, fi pe pace, lucrul e ca și sfîrșit.

Smărrândița

Oh! cât sunt de fericită!

Arghira (care a tras cu urechea, a parte).

Las pe mine, de acum.

N'am să scap eu chilipirul, tocmai când îmi ese 'n drum.

Ionică (către Stoica)

Dă-mi ciubucul, măi băete!

Stoica (a parte).

Opincarul e sătul !

(îi aduce un ciubuc, pe care Bezedeaoa care s'a sculat de la masă, îl ia din mâna arnăutului și fumază, plimbându-se).

Beizade (cu un aer de protecțiune).

Ai mâncat, vęd fôrte bine și-ai bęut iar îndestul.

Acum, dragă Ionică, vreaū să mī spuī cum s'a 'ntâmpilat
De-am căzut în fundul apei și 'n ce chip tu m'ai scăpat ?

(cătře Smărăndița).

Căci era să pier, iubito, dacă el nu se 'ndura,
Să s'asvârle după mine—bine scie a 'nnota—
Și cu prețul vieții sale, să mă scôtă din peire
La liman.

Smărăndița

Frumósă faptă !

Arghira

Și frumósă resplătire !

Beizade

După cât 'mi aduc aminte, ametișem și eram
Cât pe-aci.. .

Ionică (cu kief).

Să-ți pierzi papucii. . .

Smărăndița (apropiindu-se de Beizade cu dragoste).

Și eu care te-așteptam

Să te dojnësc. . . .

Arghira (apropriidu-se).

Stăpâne ! Aștepta nerăbdătoare,
Cum așteptă flórea dulce s'o sărute mândrul sóre.
In zadar cătam cu vorba, s'o împac, s'o amăgesc. . .
Ce să-î faci . . . nu-î tinerețe ? . . .

Beizade (Sărutând mâna Smărăndiței).

Când ai ști cât te iubesc !
Dar să nu ne perdem șirul, dacă-î vorba despre mine.

(Lui Ionică).

Spune cum a fost ?

Ionică (scărpinându-se în cap).

Cocoane, cum să fie, iaca bine,
Eu prășiam într'o bucată, când în zare te-am văzut,
Alergând, ca și năpatea peste oameni, ș'am crezut,
Că aveai cumplită grabă să ajungi unde te mână,
Cine știe, ce nevoe. — Am lăsat sapa din mână,
Și vîzîndu-te, în gónă, că veneai, veneai mereu,
Am dat fuga înainte și de la ogorul meu,
Am deschis în lături pórtă. — Obiceiuri ruginite,
Că de téma încălcării, staū ogórele 'ngrădite, —
Ș'ai trecut ca o furtună, ear în urmă-ți se tîra
Nor de pulbere 'negrită, ce vîzduhu 'ntuneca,
Și vîrtejul, fără cîrmă, ce lunatec se rotesce
Și-ți ia ochii și-ți ia mintea și în sboru-î te răpesce ;
— Amețit de vijelie și ca omul fermecat
Am pornit după trăsura, pe vîrteju încălecat,
Ș'am lăsat deschis ogorul, fără pază, vai de mine !

Și să-ți lași ogorul pradă, zică bătrânii, nu e bine ;
Căci vecinii nu te cruță — și vecinii am indestui,
Le-am tot dat, degéba însă nici-odată nu-s sățui !
Alergam după trăsura, cum spuném adineóre,
Dar n'o mai vedém în față, începuse să cobóre,
Mă opriiū pe malul apei și de gónă obosit
Mă culcaiū — acuma capul îmi era mai desmețit —
Și trăgênd o lungă brazdă, cu privirea până'n zare,
Am vëzut, par'că vëd încă, alergând în fuga mare,
Peste délurile înalte, patru cai, din frêū scăpați,
Și trăsura d-tale. (se duce la masă și bea).

Beizade—Smărinđița—Arghira.

Ei pe urwă ?

Ionică.

Așteptați.

Să-mi mai răcoresc gâtlejul și să-mi îndulcesc cuvêntul.
(arêtând pe Stoica).

Dumnélui fugea prin tufe, încât sfărâea pământul,
Și când s'a vëzut departe de primejdie a stat,
A făcut vr'o trei mêtănii și-apoi iarăși a plecat.

Stoica (a parte).

Ah ! de mi-ai cădea în palmă, cum te-ași răsuci de bine !

Beizade (mânios către Stoica).

Care va să zică, ție nici nu ți-a păsat de mine ?
Am să te învățu eū minte, spânzurat nelegiuit,

Cum să umbli cu stăpânul ! — ești afară !

(Stoica ese, lui Ionică).

În sfârșit.

Ionică.

În sfârșit ce 'n colo 'ncóce, vrând să știu din ce pricină,
Caii sburdă peste deluri, și Kir Stoica se închină,
Mă sculaiu să plec, spre gârlă. Când era să mă cobor
Auziiu un glas din apă, strigând jalnic : ajutor !

Și zăriiu trecând cu unda, o fință omenescă.

Care se lupta cu mórtea. — Firea noastră românescă,

La nevoe ne'nfrățește, cu acela care cere,

La primejdie ne légă, cu acela care piere ;

Deci văzând, că nu-î nădejde de scăpare, mî-am svêrlit

Brâul și căciula 'n lături și în apă am sărit.

Cu trei cruci și-un Dómn-e-ajută ! dând din mîni și din
picioare,

Am ajuns tocmai la locul, unde dai într'o veltóre,

Și smucindu-te de-odată, din a undeî repejune,

Am putut, din ghiara morții, să te scap ca prin minune

Apoi înotând puternic, am eșit pâ'n' la uscat

Unde te am întins pe iarbă, galben, ud și leșinat.

— Vizitiul cu trăsura, se întorcea încet pe vale

Și-mi ești tocmai în față—ca prilejul bun în cale ;

Êi făcuiu semn să opréscă și luându-te pe sus,

Te-am schimbat de priminele și aicea te-am adus

Iaca tótă întēmplarea !

Smărândița (luând vorba de grabă).

Înțeleș' am tóte, bine ;

Insă e un lucru care nu m'a domerit pe mine.
Cum, adică, la veltóre, când ai zis că l'ai smuncit
Din a undei repejune, prin ce chip ai isbutit,
Căci primejdia acolo, era tot atât de mare,
Pentru amândoi?

Beizade—Arghira

Aşa e.

Ionică

Vă răspund la întrebare.

Când m'am aruncat în gârlă, Luminarea sa plutea,
La doi paşi, în josul apei, fiind înaintea mea.
Capul ei era spre mine, iar picióarele la vale,
Ast-fel că 'nfigându-mi mâna, în chica Măriei Sale,
Am putut să-l trag la mine şi smuncindu-l. . .

Beizade (ca deşteptat şi începând a se mânia).

Cum ai zis?

M'ai luat de pěr?

Ionică (cu nevinovăţie).

Veđi bine, şi te-am tras la loc deschis
Pěn' la mal. . .

Beizade (aprinzându-se din ce în ce).

Bre! cum se póte şi-ai avut tu îndrăznélă,
Să puí mâna 'n cap la mine?

Ionică (cu mirare).

Auzi colo socotélă,
Dar cum vreaí să ieşi din apă? . . .

Ionică.

Ș'apoî nu mi-ai zis tot mie:
Că 's boer, că am avere și caftan și că-mî vei da,
Tot ce voiû pofti pe lume...

Arghira (a parte).

Apoî vai de pielea ta!

Beizade.

Nu țin minte, n'am zis asta. Datu-ți-am înscris la mână?
Vorba sboară, măî băete, numaî slova e stăpână
Pe voința ce o scrie. Ș'apoî multe pot să zic,
La un kief sau la o glumă, fără ca să dau nimic.
Dar fiind-că nu se cade să plecî fără dar de-aice,
(strigă)
Stoico! Stoico! vino 'ncoace... să-î dai vr'o 50 de bice!
(intră Stoica)

Ionică (speriat).

Vai de mine! dar ce-î asta. Luminarea Ta glumescî?

Beizade.

Nu glumesc, îți dau caftanul, ș'apoî să te mulțănescî,
Că nu-ți dau mai multe încă (se pune pe divan).

Stoica (vesel către Ionică)

Am să-ți dau eû boerie!
Mi-ai venit la mână dar!

(imitându-l ca la scena mescl)

Tórnă-mî vin cólea în pabar...
Mai ții minte?—tîgvă gólă! Haide mișcă boer mare!

Ionică.

Luminarea Ta, Stăpâne, coconiță, îndurare,
Nu vë faceți rîs de mine.

Smărăndița (Beizadelei—care face semn ca sus).

Iartă-l dragă!

Ionică

E păcat!

După ce că 'n prada lumei ogorașul mi-am lăsat,
Și m'am dus, ca vai de mine, ș'am făcut ce am făcut!
De sărac de mine, Dómnne! numai dacă-aș fi putut,
Cum de-aș fi 'ndrăznit, vr'odată, să pun mâna'n pîr strein.
Însă nu avém ce face, pierrea suflet de creștin!

(după o pauză)

S'apoi, dă! sciți, vine vremea, că și brésla țăranéscă
Să mai pue la nevoie mâna 'n chica boeréscă!

Beizade (sculându-se furios).

Și-mi vorbesci în parimie, după ce m'ai necinstit!
Ia-l de-aici, degrabă, Stoico și fă ce ți-am poruncit.

Arghira (lui Stoica)

Ia-l, odată, că îmi vine nu știu ce, când îl privesc.

Smărăndița (rugându-se).

Iartă-l Dómnne, pentru mine care știu cât te iubesc.
Iartă-l, căci ertarea este, pentru firea omenéscă,
Cea mai sfîntă însușire, și povața creștinéscă,
Ne învață, că ertarea se cobóră de la cer.

Beizade (sărutând-o pe frunte).

Nu-ți pot împlini dorința!

(a părte)

Ș'acum îi simt mâna'n păr !

(tare).

Lăsă-l, lasă-l să se ducă, acolo unde se cade
Să se ducă cei nemernici.

Arghira.

Acolo mai bine ți șade,

De cât cu boeri la masă.

Ionică.

Haide, du-mă și mă bate,

Scrie-mi în fâșii de sânge răsplătirea mea pe spate.

(căt're Smărăndița).

Sărut mâna coconiță, nici-odată n'oiu uita

Mila ce-ai avut de mine. (căt're Beizade)

Iar cât despre D-ta,

Luminate, nu te teme, o să vie în curând

Vremea de nevoe cruntă să te vëd iar tremurând,

Și atuncea, nu știu cine, ți-o veni într'ajutor,

Să te scape din peire ! A'nșela este ușor ,

Insă 'nșeli odată numai ș'apoi cât trăesci pe lume,

Nimeni nu-ți mai ese în cale, când ți-o auzi de nume.

— Despre mine, nu e vorbă, te-ai purtat cum se cuvine.

Și doresc așa să pață, cei ce s'or purta ca mine !—

De voi, răutăți streine, venetici asupritori,

A avut Românul parte, vai de el, de multe ori ;

Insă tot-d'auna singur s'a luptat ș'a isbitit,

Dupe cum spunéu bătrânii, și din țără v'aă gonit.
O să vie iarăși vremea, pân' atunci scie-mi pe spate,
Răsplătirea-ți omenosă, în fâșii lungi, sângerate !
Însă dac'ași sci, că-mi smulge sluga-ți inima din mine,
Ca să fiu scutit de casnă, nu m'aș mai ruga la tine !

Smărăndița (îngenunchiând).

Cruță-mi suferința Dómnne, saă de nu, eă plec de-aci,
Și nu te mai vėd în viață . . .

Arghira (a parte).

Iacă ! i se năluci,

D-ei acum ! (tare Beizadelei).

Stăpâne, nu uita că esci bogat,
Că esci tēnēr și puternic, că esci viță de—Impērat !
Pentru atâta clevetire, rogu-mă Măriei Tale,
Să nu-ı faci îngăduire.

Beizade (a parte).

Cum să pun tréba la cale ?
Una-mi este credinciosă și nevoe am de ea,
Cea-l'altă mă iubesc și mi-e dragă.

Stoica (a parte).

Pofta mea

Ar fi, să încep de-acuma lucrul cum s'a poruncit !

Ionică (a parte).

Vai de omul care este de prietenı răstignit !

Beizade (tare către Arghira)

Du-te zi să fie gata cu trăsura, voiă porni.

(Arghira ese—către Smărăndița)

D-ta, iubită dulce, calea 'mî vei împodobi,
Căci te iaŭ la mine 'n casă și acolo vei vedea
Cum îmi țin făgăduiala.

Smărăndița.

După rugăciunea mea ?

Oh ! îți mulțumesc !

Arghira (intrând).

Trăsura este gata.

Beizade (luând de mână pe Smărăndița).

Haidem dar.

(Smărăndița trece și ese, Arghira trecând după ea, Beizadeaoa îi dă o pungă cu bani).

Rămâi sănătoasă ! ține s'o ai de la mine dar.

Arghira (sărutându-i mîna).

Sărut mînile Stăpâne ! drum ușor și'n plin (ese)

Beizade (din pragul ușei din fund lui Ionică).

Ascultă,

Mi este milă și de tine, — ca să nu fac vorbă multă.

Două-zeci și cinci de bice, să-ți dea totuși. Dăruesc,

Până la 50 ce rămâne. (ese)

Stoica (a parte mîngăindu-și biciul).

Cât de bine-am să-l slujesc.

Ionică.

Vino și-ți fă datoria.

Stoica

Eŭ sunt gata când poftesci

Ionică.

Pe cine nu-l lași să móră, nu te lasă să trăesci !

(Cortina cade).

DUPE RĂSBOIU

COMEDIE ÎNTR'UN ACT

DUPE L'ESBOU

COMPOSÉ AVEC UN

Dómnelor Coralia Sevescu și Cath. A. Florescu

care împreună cu Domnii

Nicu Cerkez și Dimitrie R. Rosetti

aă jucat această Comedie, pe scena Teatrului Național, într'o reprezentațiune de bine-facere, din Decembrie 1878.

PERSÓNELE

Colonelul Costin. *D-nul D. R. Rosetti.*
Nicu Soreanu. » *N. Cerkez.*
Elisa, soția Colonelului. . . . *D-na Cath. A. Florescu*
Marioara, fătă din casă. . . » *Coralia Sevescu.*

SCENA SE PETRECE LA ȚERĂ, ÎN ANUL 1878.

Un salon bine mobilat, uşe în fund, în dreapta şi'n stânga (din spre grădină) o canapea la dreapta, un tablou alătura. În stânga un pianino; de-asupra căruia se află un portret mare al Elisei. O masă în mijlocul scenei, cu tot ce trebuie pentru scris. O ferăstră la dreapta în primul plan.

Scena I.

Marioara (eşind din dreapta, cu o scrisoare în mână).

Sunt aproape opt luni de când d-nul Colonel a plecat la război şi abia trei scrisori am primit de la dânsul. Sunt două luni de când nu a mai scris nimic. În fie care zi aştept poştă cu nerăbdare, dar în zadar... nimic... tremur, când mă gândesc la Dómnă! Sărmana, în fie care zi ei trimite câte o scrisoare... însă nu are răspuns, ... s'a'ntemplat ceva, de sigur... vre o nenorocire... (ştergându-şi ochi). Bietul d-nu Colonel!... Eată scrisoarea de azi... (privesce la pendula de pe cămin). Să mă grăbesc a o trimite. (să'ndreptă spre fund. Uşa se deschide de-odată şi Colonelul în haine civile, apare în prag. Marioara văzându-l, scóte un ţipăt şi se opresce).

Scena II.

Marioara, Colonelul

Marioara (bătând din mână).

Ah!. d-le Colonel!..

Colonelul

Bună ziua!.. unde este Elisa?... sunteți bine?

Marioara

Suntem bine. D-na însă este foarte neliniscită, nu scia ce v'ați făcut... In toate zilele vă trimitea câte-o scrisoare, însă de două luni nu a mai primit nici un răspuns. Incepuse a se îngriji grozav; așa că văzându-vă acum pe neașteptate, bucuria ce ar simți, ar putea să-î facă rău.

Colonelul

Ai dreptate, însă ard de dorința, de-a o îmbrățișa, cum aș face... Ah!..(scote din sân o scrisoare) ține, dă-î scrisoarea acésta.

Marioara

O scrisoare?...

Colonelul

Da, aceea prin care ei vestem întorcerea mea și pe care nu i-am putut-o trimite.

Marioara (alergând în dreapta).

Mă duc îndată. (Colonelul 'și scote mantoa se privesce în oglindă, apoi se retrage mai de-o parte așteptând. Elisa ese uramă de Marioara și citește cu bucurie scrisoarea).

Scena III.

Colonelul, Elisa, Marioara.

Elisa (a parte)

Costin se 'ntorce; așa-mi scrie; și încă foarte curând. (căt're Marioara). Ce bine-mi pare Marioară... vine Colonelul

Colonelul (venind lângă Elisa)

A venit Eliso dragă!

Elisa (scöte un țipet de bucurie și se aruncă în brațele lui).

Tu ești! . . tu! . . . în sfârșit!

Colonelul

Eu, da, eu sunt. (o sărută). Dar mi-a spus Marioara că eraî îngrijată, neliniscită . . .

Elisa (tăindu-i vorba).

Negreșit, să mă lași două luni fără să-mi scrii.

Colonelul (luându-i mânele).

Eartă-mă dragă, însă speram să pot pleca, dintr'un moment într'altul; apoi nu am avut o clipă de odihnă, am fost însărcinat cu o misiune grabnică în străinătate, în sfârșit . . .

Elisa (luându-i brațul).

În sfârșit te ai întors și nu mă pot plânge . . .
(Marioara ese) însă am să-ți fac o rugămintă . . .

Colonelul (surizând)

Să mă silesc, a te face să-mi uiți greșelile.

Elisa

Nu rîde, căci lucrul e foarte serios.

Colonelul (luând un aer jumătate serios).

Să vedem, spune . . tu știi că dorințele tale sunt și ale mele.

Elisa

Bine, bine . . (îi ia mâinile și-l privește dulce) mi se pare că te-ai jefit în de-ajuns pentru glorie, d-nule erou, și că ar fi bine acum să te gândești și la mine.

Colonelul

Socotesc că nu ai nevoie să mă rogi, pentru acesta.

Elisa

Negreșit, însă fiind-că mă iubesci și nu vrei să mă vezi mahnită, ar trebui să nu mă mai lași singură.

Colonelul

Ah! . . înțeleg! . . (rîzînd). Nu ai uitat ceea ce-mi propuneați altă dată . . . vreți să ies din armată . . .

Elisa (cu ochi dulci).

Da, să fim totdeauna amîndoi . . . nedespărțiți . . . ce fericită aș fi!

Colonelul

Și eu asemenea, însă lucrul acesta este atît de însemna încît trebuie să-l cercetăm mai de aproape și tocmai acum timpul nu este nimerit.

Elisa (întristată).

Vrea să zică nu consimți?

Colonelul

Lasă vom vorbi mai pe urmă, acum să vorbim despre tine. (Elisa se pune pe canapea și Colonelul alături). Ia să vedem ce ai făcut în lipsa mea? . . (îi ia mâinile într'ale sale).

Elisa

M'am gândit la tine.

Colonelul (sărutându-l mâinile).

Apoi? . .

Elisa

Apoi îți scriam, mai în toate zilele, citem jurnalele, urmăream pe harta războiului mersul diviziei voastre.

Colonelul

Förte bine ! Trebuie să fi ajuns a cunoște Bulgaria pe degete ?

Elisa

Ca un ofițer de stat-major.

Colonelul

De minune . . . Apoi ? . .

Elisa

Cum, apoi ? . .

Colonelul

Firesce, după studiile geografice și după cele-lalte ocupațiuni ce ai mai făcut ? . . . nu cred să fi stat tot timpul închisă în casă, nu ai văzut pe nimeni ?

Elisa

Am eșit förte puțin și n'am văzut mai pe nimeni. Subprefectul venea din când în când să mă vază și am fost de două ori la mama . . .

Colonelul

Dar d-na Nereanu vecina noastră și prietena ta ?

Elisa

Aspasia venea mai în toate zilele, dar îmbolnăvinduse bărbatu-său, s'au dus sunt aproape două luni, la băi în Germania.— Plecând a lăsat aici pe frate-său, care . . .

Colonelul

Ah ! frate-său, tănărul student ?

Elisa

D-nul Soreanu și-a terminat studiile și acum caută să intre în diplomatie.

Colonelul

Atunci pentru ce stă la țară ?

Elisa

Așteptă se vede sfârșitul războiului, sau o ocaziune. .

Colonelul (întrerupând-o).

Știi că ar fi mai bine să aștepte ocaziunea în Capitală, căci trebuie să-î fie urât pe aici, viitorului diplomat

Elisa

Se vede că nu ; trebuie să știi că e pictor, dar pictor în totă puterea cuvântului. I-am dat chiar voie să ia nisce pozițiuni din fundul livezii celei mari, spre a face un tablou . . .

Colonelul

Ah ! livada noastră, i-a plăcut atât de mult ? . . . mărturisesc, că nu sunt de părerea d-sale. . Și de când a început să lucreze.

Elisa

Mi se pare că . . . de două luni.

Colonelul

Incet lucrăză.

Elisa

Oh ! . e foarte conștiincios.

Colonelul

Nici că mă 'ndoiesc despre acéastă, (uitându-se lung la Elisa)
Inșă ia spune-mi, după ce a lucrat, *foarte conștiincios*, caută
el vrun prilej să-ți dovedéscă, că-ți este și *foarte recunos-*
cător ? . .

Elisa

Câte o-dată !... Iși face datoria.

Colonelul

Oh ! . (apăsând asupra cuvântului). Dar curte nu-ți face ? .

Elisa

Ce zici ?

Colonelul

Zic că d-nul Soreanu îți face curte.

Elisa.

Asta e o întrebare ?

Colonelul.

Póte.

Elisa.

In tot casul e cam neașteptată.

Colonelul.

Răspunsul tău să fie tot ast-fel. Sciî că mă întorc de
la răsboi și decî nu mă tem de lovituri.

Elisa.

Atunci d-nule Colonel, află, că Soreanu îmi face curte.

Colonelul.

Răspunsul tău franc și sincer ne onorează pe amândoi. —
Pot să urmeză cu întrebările?

Elisa.

Negreșit . . . negreșit.

Colonelul.

Mă rog îți face curte pe tăcute, or diplomatul îndrăsnește ? . . .

Elisa (plecând ochii).

Ba îndrăsnește.

Colonelul.

Și ți-a spus că te iubesc ? (Elisa face semn din cap că da)
De câte ori ?

Elisa.

N'am numărat, dar mi-a spus de multe ori.

Colonelul.

Și cu un glas plin de oftări și de suspine, nu e așa ?

Elisa.

Nici decum, diplomatul după cum îl numesci, nici nu plânge, nici nu suspină și iată de ce l'am ascultat fără să vréu. — Mi-a descris, ce e drept, focul său, cu atâta cuviință, încât nu m'am putut supăra.

Colonelul.

Atunci e un foc de pae.

Elisa.

Foc de pae? . . și de ce? . . ore nu e cu puțința să iubescă cine-va cu tot dinadinsul . . .

Colonelul.

Amorul sincer e un lucru așa de rar.

Elisa.

Ah! . .

Colonelul.

Amorul adevărat este totdeauna exclusiv.

Elisa.

Nu te 'nțeleg.

Colonelul.

Vroiū să zic, că d-nul Soreanu ți-a făcut curte, ca să 'i trecă de urit.

Elisa.

Pe cât am putut înțelege, eū cred că bietul Soreanu mă iubesc din totă inima și ce e mai mult, ar fi în stare să-mi dovedească aceasta nu știu prin ce sacrificiū (sacrīde).

Colonelul (sculându-se după cât-va timp).

Póte să ai dreptate, însă ce rămășag puī, că diseară și nu mai departe, Nicu Soreanu, va pleca la București ca să aștepte evenimentele?

Elisa.

Dacă îl vei goni tu . . . negreșit că va pleca.

Colonelul.

Să-l gonesc, eu? . . ce rău mă judeci! . . îți mărtu-

risesc că, nu numai, nu-l voiŭ goni, dar că voiŭ cerca încă, să-l fac să remâe aici, ba chiar te voiŭ ruga să stăruiesci și tu împreună cu mine.

Elisa.

Și socotesci că făcând ast-fel, Soreanu va pleca ?

Colonelul.

Punem rămășag ?

Elisa.

Negreșit, dar pe ce ? . .

Colonelul.

Pe ce vei voi tu.

Elisa.

Așa ? . . bine, dacă voiŭ câștiga eŭ, să-ți dai demisia din armată. (privindu-l cu atenție, Colonelul stă nemișcat). Ce fel stai la îndoială, când esci așa de sigur ?

Colonelul.

Sunt așa de sigur în cât primesc, însă am nisce mici condițiuni de pus, pe care te voiŭ ruga să le păzesci cu sfințenie.

Elisa.

Să vedem.

Colonelul.

Să nu te împotrivesci, la orî ce voiŭ zice și la orî ce voiŭ face.

Elisa.

Fôrte bine. Alt nimic ?

Colonelul.

Nimic.

Elisa (rîzînd cu ironie).

Atunci câte oare sunt ?

Colonelul (uitîndu-se la pendulă).

Dar la ce oră are obiceiul să vie ?

Elisa.

Cam pe vremea asta.

Colonelul

Să nu-î spuî că m'am întors.

Elisa.

Da de ce ?

Colonelul.

Ai uitat învoiala, asta e una din condițiuni. Mă duc, voiî să te las să judeci încă odată sinceritatea patimei tînerului nostru, (eșînd prin ușa din drépta). Sciî condițiunile (trimițîndu-i sărutări) nu le uita !

Scena IV

Elisa singură, apoi *Marióra* și *Soreanu*.

Elisa.

Ciudat lucru, mi se bate inima ca șicum are să mi se întâmples ceva. Sciî bine că aceasta e numai o jucărie, însă totuși . . . pare că-mî e témă . . . (rîzînd) ce nebunie ! . . . (înră Marioara) Ce este Mariórá ? . . .

Marióra

D-nul Soreanu întrebă dacă-l primiți.

Elisa.

Da, poftesce-l (își drege rochia). Să nu ne perdem cum-pătul.

Soreanu (intrând prin stânga, se 'nchină).

Sunt foarte fericit că vă ved d-nă, ca să vă mulțu-mesc. . .

Elisa (rîzînd).

De voia ce ți-am dat a te plimba prin livadă, a câte-a oară mi-o spui ?

Soreanu.

Oh! nu-mi mai aminti réutățile d-tale.

Elisa.

Réutățile mele ?

Soreanu.

Negreșit, să nu 'mî dai voe să vin, de cât de trei ori pe săptămână (suspînând) Ce grozăvie !

Elisa.

În lipsa bărbatului meu, nici că puteam face mai mult, ba încă. . .

Soreanu (cu un gîst rugător).

Oh! . te rog, nu sfîrși . . .

Elisa (punîndu-se pe canapea).

Ce ai făcut erî tîtă ziua, d-nule artist ?

Soreanu

Am lucrat ca un nenorocit. Tabloul meu merge de minune.

Elisa

Pentru ce l'ai părăsit atunci ?

Soreanu

Cât esci de rea cu mine ! Ce m'ași face eu, dacă nu te-ași mai vedea ?

Elisa

Póte un mare pictor, d-nule diplomat ?

Soreanu

Oh ! . . d-nă, nu-mi este dat să am talent, am 5,000 de galbeni venit.

Elisa

Și acéstă fericită împrejurare îți permite a perde timpul lângă mine ?

Soreanu

Să-mi perd timpul ? (se pune pe fotoliu) lângă d-ta ? . . nu-mi cunoscî inima.

Elisa

Ba da, din reputațiune, și se zice că i-o faci fórté bună.

Soreanu

Si să mă crezi, că o merită pe deplin . . . o inimă duiósă, care e numai a d-tale.

Elisa (rîzînd)

D-nule Sorene, nu mă sili să te trimit a-ți relua paleta și pensulele.

Soreanu

Nu cred să ai cruzimea de a mă goni, căci uite, plouă

Elisa

Cu toate acestea, fii cu minte, căci altfel platanii din grădină te aşteptă.

Soreanu

Ce e drept, frumoşi arbori, m'am încredinţat acum de vre-o două luni, de când eşi privesc.

Elisa

De două luni ? sunt două luni de când vii aici ? . .

Soreanu

Două luni, şi patru zile.

Elisa

Două luni de când nu am nici o scire de la Costin.

Soreanu

Mă iartă, nu am voit de loc, să-ţi reamintesc pe d-nul Colonel, când am vorbit de cele două luni şi patru zile, ci am căutat a vă arăta că de atunci şi până acum, o inimă ca a mea, care . . .

Elisa (tăindu-I vorba).

Ia sêma . . . tot plouă.

Soreanu

Sunt în stare să înfrunt potopul d-nă căci îmi este peste putinţă, să stau nemişcat şi nesimţitor la farmecul spiritului şi frumuseţei d-tale. (Elisa râde tare) Faci foarte rău că rîzi, d-nă.

Elisa

Ce vrei să fac, n'am decât două hotărîri de luat : să rîd, sau să te trimit să vizezi la umbră în grădină.

Soreanu (cu foc)

Faci foarte rău, lovind astfel pe un admirator, care-ți cere cu umilință să aibi milă de dânsul, pe un amic bun, pe fratele celei mai devotate prietene, cu care ai copilarit . . .

Elisa (tăindu-î vorba)

Cu care am învățat alfabetul . . . urmăze . . . vorbesci atât de frumos.

Soreanu

Vezi ! . . . Pentru ăntăia oră când vreă a-ți spune adăncă mea simțire și a te încredința . . . ! Bine d-nă, nu vreă să crezi că te iubesc ?

Elisa

Nici-decum ! . . . Intr'adevăr ce poți aștepta de la mine, în schimbul acestor simțiminte ? Sunt măritată și-mă iubesc bărbatul.

Soreanu

Mă rog, dă-mă voe să-ți spun că eu nu cunosc pe d-nul Colonel ; plecase la rășboiă când am venit aici, prin urmare îl socotesc de nu singurul, dar cel puțin, cel mai mare obstacol între mine și d-ta ; căci dacă ai fi liberă aş putea cel puțin aspira la mâna d-tale ! . și atunci ai putea crede, fără îndoială, în sinceritatea iubirii ce-ți păstrezi.

Elisa (sculându-se și uitându-se pe ferăstră).

D-nule Soreanu . . . plăea a încetat.

Soreanu (măhnit)

Aveți dreptate, ce frumos cer !

Elisa

Caută de pune, o părticică dintr'ensul, în vre-un colțu al tabloului d-tale.

Soreanu (îchinându-se).

D-nă . . . mă duc.—Dar voiă veni numaî decăt, să-ți întorc visita.

Elisa

Ce fel . . . te întorci ? . . .

Soreanu

Negreșit. Pe când trecem prin grădină, Marioara mi-a spus că esci acasă și că îți este urît. Atunci am venit să te vîd, decî d-ta ai avut bunătatea a mă chema și după regulele celei măi stricte bunecuviințe, am dulcea îndatorire, de a reveni să 'ți mulțănesc. La revedere d-nă. (ese prin stînga).

Elisa (uitându-se după dînsul).

Dragă Costine, ai să perzi rămășagul. Nu sciū care-ți este planul; dar pe cît vîd Soreanu nu este de loc hotărît să plece.

Scena V.

Elisa și Colonelul.

Colonelul (intrînd prin fund cu chipiul în cap).

Tot măi ții rămășagul ? ..

Elisa.

Măi mult de cît ori cînd.

Colonelul.

Atunci lasă-mă și pe mine să lucrez.

Elisa.

Mă duc să mă îmbrac.

Colonelul.

Ah!.. uitasem, dacă te îmbraci apoi te rog pune-ți o rochie neagră (Elisa se uită lung la dânsul). Sciî și acesta intră în condițiunile noastre.

Elisa (rîzînd).

Bine... însă te înștiințez, că nu ai nici un minut de pierdut, fiind-că d-nul Soreanu mi-a spus că va veni îndată, prin urmare pregătește-te.

Colonelul.

Fii pe pace, sunt gata, (eșind prin dreapta trimițîndu-i sărutări). Răutaciosule!..

Scena VI.

Colonelul apoi *Marioara*.

Colonelul (Marioarei care intră).

Stăpână-ta așteptă pe d-nu Soreanu... vezi când va sosi, poftesce-l aici.

Marioara.

Prea bine d-nule Colonel.

Colonelul.

Ah!.. să sciî că pe ziua de azi, nu mai sunt Colonel.

Marioara.

Ce fel, nu înțeleg?

Colonelul.

Chiar așa! Nu ai nevoie să înțelegi, numai nu uita ce-ți spun : astă-zî sunt Maiorul Stefan, ai să ții minte?

Marioara.

Prea bine d-le Colonel.

Colonelul.

Iar... Vezi, caută să nu faci vr'o încurcătură și să nu uiți, dute... (*Marioara cercă să iasă prin fund*). Să spui tuturor în curte, să nu pomenescă nimic despre întorcere mea. Aide dute și ia séma.

Marioara (eșind).

Ascult d-le Maior.

Scena VII.

Colonelul (singur, aprinde o țigară și se plimbă de-a lungul scenei).

Cât de lesne se încredă și se înșelă femeile! Cele mai virtuose sunt și cele mai încrezătoare. Ele nu-și pot închipui că simțirile și pasiunea sunt supuse evoluțiunilor sufletesce și că înainte de a se statornici, ele pot lua tot felul de schimbări unele mai ademenitoare de cât altele. Femeile pot să-și facă un idol dintr'un bulgăre de zăpadă... Așa d-nul Soreanu surprins, orî isgonit de mine s'ar înrădăcina pôte în inima Elisei și eu nu voi să-l las să se poetizeze. Tactica mea va fi însă generosă... îl voi face numai ridicol și îl va fi de ajuns! Femeile pot să-și pérză capul chiar după ómenii nebuni,

însă după cei ridicoli însă nici odată. Prin urmare gingașul
meu diplomat... vom vedea cine e mai dibaciū dintre
noi amendoi!. (se uită pe feréstră). Iată dușmanul (își îndesă
chipiul pe cap). Sânge rece și răbdare!

Scena VIII.

Colonelul, Soreanu.

Soreanu (intră prin fund, la vederea Colonelului se opresce
pe prag și salută cu politeță).

Colonelul (cu chipiul în mână).

Căutați pe cine-va d-nule?

Soreanu.

Da, d-nule, socoteam că d-na Costin este acasă.

Colonelul.

E acasă, s'a dus până în camera sa; o s'o vedem în
curênd póte. (dându-i un scaun). Pofțiți de ședeți, (își pune
chipiul pe cap).

Soreanu (aparte, privind pe Colonelul).

Un militar, óre nu e Colonelul? (tare). Mă rog cu cine
am onóre?

~~X~~ *Colonelul.*

Cu Maiorul Stefan... și eū ași dori să mă norocesc...

Soreanu.

Nicu Soreanu, doctor în științele politice și adminis-
trative, fratele d-nei Nereanu prietena gazdei.

Colonelul. (stringându-l de mână).

Imi pare bine.

Soreanu (asemenea).

Incântat de cunoştinţă.

Colonelul.

Sunteţi fratele d-nei Aspasia Nereanu, care este bună prietenă cu d-na Costin.

Soreanu.

Da, d-nule Maior.

Colonelul.

Atunci fiind-că am fericirea de a mă socoti şi eu printre cei mai buni prieteni ai d-sale, v'aşi cere voe, ca în puterea proverbului să vă iaş chiar de pe acum drept o bună cunoştinţă.

Soreanu.

Cu cea mai mare plăcere.

Colonelul.

Vă mulţumesc. (scóte şi-l oferă o ţigară). Fumaţi ?

Soreanu.

Da Maiorule, însă nu sciū dacă aici ?..

Colonelul.

Oh !.. nu face nimic, gazda îmi cunoşce deprinderile mele de soldat şi de aceea am voe deplină

Soreanu.

Dacă e aşa, primesc (ia o ţigară). Vă mulţumesc (a parte,

pe când arde chibritul). De nu mă înșel, mi se pare că maiorul ăsta e un om cum se cade. (fumează)

Colonelul.

Cum găsești țigările ? .. le-am cumpărat de la Nicopoli.

Soreanu.

A ! . veniți de peste Dunăre, d-nule Maior ?

Colonelul. (oftând)

Da, d-nule.

Soreanu.

Eată un da, care vă face multă onoare, a dori războiul este cea mai mare laudă pentru un militar.

Colonelul.

Nu doresc și nici îmi pare rău că am părăsit câmpul de luptă, ci sunt mâhnit din pricina însărcinării ce am a îndeplini aici. Oh ! . cea mai amară, cea mai grea!...

Soreanu.

Ce vreți se zici ? ..

Colonelul.

Am venit într'adins de acolo, ca să vestesc d-nei Costin, nenorocita întâmplare . . . cum nu ți-a spus nimic ? ..

Soreanu.

Nimic . . . am vorbit numai cu Marioara.

Colonelul

Marioara nu știe încă nimic, ea iubea atât de mult pe bietul Colonel.

Soreanu.

Bine . . . și ? . . .

Colonelul. (cu un aer mâhnit).

Ei ?.. da . . . așa este . . . o mare nenorocire
Colonelul a fost rănit de un glonțu pe la sfârșitul bătăliei.
de la Rahova.

Soreanu.

Colonelul Costin ?

Colonelul.

Da, vechiul și bunul meu camarad. Trei zile după
rănire, cu toate îngrijirile noastre . . . sërmanul meu prieten
(suspînând) nenorocitul . . . Costin . . . a murit ! . . .

Soreanu. (mâhnit).

Cum se pôte ! bietul Colonel !

Colonelul. (a parte imitându-l)

Cum se pôte ! .. bietul Colonel ! Eată tot panegiricu
meu ! . . . cu toate acéstea d-nule diplomat de-acum te am
în mână.

Soreanu.

Dar d-na Costin ce a făcut ? ce a zis ? . . .

Colonelul.

Înțelegi, că cele de 'ntâi momente au fost îngrozitoare
. . . lacrimi . . . țipete . . . atacuri de nerve, în sfârșit
tot ce se obișnuiesce la asemenea ocaziuni . . . Am lăsat
și eu să trecă furtuna și ducând-o binișor până în camera
ei, am rugat-o să se liniscască.

Soreanu.

Biata Femea . . . cu greu are să se mângâie de acesta
nenorocire !

Colonelul.

Hm ! . . . femeile ! . . .

Soreanu.

Oh ! . . . d-na Costin, își iubea foarte mult bărbatul.

Colonelul. (privindu-l lung).

Forțe mult !

Soreanu.

Negreșit.

Colonelul.

Atunci îl va plânge câteva zile și o să-i treacă.

Soreanu.

Ah ! Maiorule nu se cade să vorbesci astfel.

Colonelul.

Póte că trec întru cât-va peste măsura obicinuită, însă
fii sigur că experiența mea nu mă prea înșelă. Femeile
sunt ca și popóarele nestatornice și capricioase . . . Regele
a murit, să trăească Regele ! . . . bărbatu meu a murit, să
trăească bărbatu-meu !

Soreanu.

Bietele femeii, cât le nedreptățesci ! O văduvă însă nu
se póte gândi la măritișu așa de grabă, cum spuî d-nia ta.

Colonelul.

Și de ce nu ?

Soreanu.

Fiind-că pentru dênsele, căsătoria nu mai póte avea
acel misterios farinec : curiositatea.

Colonelul.

Uiți însă, aceea ce se numesce a doua natură ; deprin-
derea.

Soreanu.

Așa dar crezi că . . .

Colonelul. (tăindu-î vorba).

Cred că, ori și ce femei îndată ce este liberă, nu
gândește la nimic alta decât a-și înlănțui éráșî libertatea,
mai cu sémă când un ténér frumușel, de spirit, plăcut . .
i-ar cânta pe tóte tonurile : ah ! te iubesc, ah !
de ce nu esci liberă ? . . pentru ce nu-mi poți fi soție ? . . .
Te vėd scumpul meů domn că mă cam privescî cu mirare,
și cu tóte acéstea nimic mai simplu. Elisa scria bărbatului
sėu fórte des și mai în totdéuna numele d-tale se găsea
în scrisorile ei. Bietul Colonel nu avea nici măcar o umbră
de bănuéla, ba încă de multe ori îmî vorbea despre d-ta
ca de un bun și adevérat prieten, cu care ar fi fost fericit
să facă cunoscință și să trăescă ! . Ce vreî, bărbații sunt
toți la un fel. . ah ! . . d-le Sorénu de acum ai o nobilă
însărcinare, aceea de a mângăia pe o femei tristă, de a
o face să uite scumpele-i epolete, de a-î crea în sférsit o
existență mult mai dulce decât cea d'ântěi.

Soreanu.

Acésta va fi fórte cu anevoe.

Colonelul (stringându-î mână).

Îți mulțumesc pentru umbra prietenului meu ; dar nu cred să fii convins despre ceea ce zici . . . pentru că de !... o... văduvă!... Mă rog... gânditu-te-ai vr'odată la ceea ce vrea să zică o văduvă !.. Póte că nu !.. Un om ordinar s'ar teme de-o văduvă și ar fugi de dânsa ; pe când un om inteligent ca d-ta, o consideră ca un puternic indemn de a o cunoște mai bine. Ce e drept, a face să se uite trecutul, câtă bucurie, câtă fericire, e mai mult decât o învingere, e un adevărat triumf ! (după o pauză). Ce zici ? nu esci de părerea mea ?..

Soreanu.

D'impotrivă .. numai. . .

Colonelul.

Dar căsătoria te înspăimântă ?

Soreanu.

Să-ți spun drept, nu m'am gândit nici odată, cu din-adinsul la dânsa.

Colonelul.

Eram sigur de acésta. Aî să te gândesci ânsă și să mă crezi, aî să fii fericit, fără de vóe. Ce plăceri liniscite, pe care din nenorocire, mulți oameni nu le cunoscú. La noi d-le. . . lumea ia tóte lucrurile în rîs, pănă chiar și dulceața liniștei casnice .. d-ta însă, care aî un spirit înalt și o judecată... în afară de cercul strâns al ironiei și al banalității lumesci, vei urma calea pe care te va călăuzi simțimântul nobil și curat de care esci coprins și fiind-că aî o datorie de îndeplinit, o vei îndeplini-o nu este așa ?

Soreanu.

Dă-mi voe, o datorie?... cuvântul e prea tare.

Colonelul.

Și-l mențin, cu toate acestea! căci de! când cine-va a zis unei femeii că o iubesc; și când ea a răspuns iubesc-mă, datoria unui om de inimă, este de a se căsători cu acea femeie, dacă poate să o facă.

Soreanu.

Dar d-na Costin nu mi-a zis nici odată: iubesc-mă!

Colonelul (a parte).

Atât ar mai fi lipsit! (tare). Dacă nu ți-a zis, te-a lăsat, cel puțin, să înțelegi că avea de gând să o zică, și acum mai ales, când nu mai e nici o piedică pentru acesta, are să ți-o zică fără îndoială. Vezi dar că onórea d-tale e legată pentru tot-d'auna către dânsa.

Soreanu.

Cum onórea?... d-nule Maior mă iartă dar exagerezii lucrurile așa de mult!

Colonelul.

Nici de cum, mórtea Colonelului îți deschide un orizont fără de margini, această nenorocire este o fericire pentru d-ta.

Soreanu.

O fericire!.. dă-mi voe să-ți spun Maiorule, că cuvântul e aspru.

Colonelul.

Pentru bietul Costin! Ce vrei?... Póte că-ți par prea

sceptic... însă te rog... nu te supăra, căci nu e vina mea, meseria de soldat m'a făcut atât de pozitivist. Așa de exemplu, glonțele dușmanului răresc rândurile noastre, noi ne plângem camarazi perduți, însă ne bucurăm și de înaintarea ce ne așteptă. Fă și d-ta ca noi, bine-cuvinteză mortea Colonelului care-ți dă o femeie frumoasă și plină de daruri scumpe, aceea-ce crede-mă, prețuesce mai mult de cât un grad milităresc.

Soreanu (cu capul plecat pe mână după ce a ascultat îl ridică).

Esci însurat Maiorul ?

Colonelul (mușcându-și buza ca să nu rîză).

Nu d-le Soreanu .. (ascultând). Tăcere.. iată gazda...

Soreanu (sculându-se).

Atunci mă duc.

Colonelul.

De ce ? faci rău să pleci tocmai acum, stai te rog, lasă că pun eu cuvânt pentru d-ta.

Soreanu.

De ce să te superi, voi veni mâine ; e mai cuviincios.

Colonelul (a parte).

Amorașul nostru a început să bată din aripă (tare).
Nu pleca te rog, stai aici, căci am nevoie de d-ta.

(Elisa intră prin drépta îmbrăcată în negru).

Scena IX.

Aceiași, Elisa.

Colonelul (apropiindu-se de Elisa la al doile-a plan vorbindu-i încet)
Ia un aer trist foarte.

Elisa (încet).

Pentru ce ?

Colonelul.

Pentru Soreanu.

Elisa.

Ce fel ? nu înțeleg.

Colonelul.

AI uitat învoiala noastră. Fă-te că ești mahnită, alt-fel m'ai împotrivi. (Elisa ia un aer trist). Așa, foarte bine, (merge spre Soreanu în fața scenei). D-nule, d-na Costin te roagă să rămâi, o dorește chiar și-ți mulțumesc.

Soreanu (cu un aer de circumstanță).

În adevăr d-nă, am aflat nenorocirea ce vi s'a întâmplat, (Elisa merge spre planul întâi).

Colonelul (la stânga ei, încet).

Nu te mira de ce-ți va spune și răspunde.

Elisa (încet).

Ce să răspund ?

Colonelul.

Ce vei vrea.

Elisa (lui Soreanu).

Îți mulțumesc de bunavoință ce ai (către Colonel încet)
Pentru ce ?

Colonelul (asemenea).

Pentru durerea mea.

Elisa (lui Soreanu).

Pentru durerea mea.

Colonelul (încet lui Soreanu).

Biata femeie, cât e de mișcată!

Soreanu (încet Colonelului).

Socotesc că ar fi mai bine să mă retrag, (către Elisa).
Intr'un asemenea moment, înțeleg că trebuie să aveți
nevoie de singurătate, mai ales că Maiorul . . .

Elisa (mișcată).

Maiorul ? . .

Colonelul (încet).

Maiorul sunt eu.

Soreanu (Elisei).

Are să vă vorbescă, despre dânsul.

Elisa (cu mirare).

Dânsul ? . . Cine ?

Colonelul (încet Elisei).

Tot eu.

Soreanu (Elisei).

Și să vă spună ce a zis și ce a făcut în cele din urmă
momente. (Elisa privesce cu mirare la amândoi).

Colonelul (încet Elisei).

Am murit !

Elisa (se uită la Colonel cât-va apoi ia un aer trist).

Scumpul meu domn, Maiorul care-mi vorbește în nu-
mele bărbatului meu și pe care dar trebuie să-l ascult

m'a sfătuit să nu rămân singură în mijlocul durerii mele și mai cu seamă să nu îndepărtez pe amicii cei adevărați, care au bunătatea să împartă durerea cu mine. Rămâi dar, te rog . . .

Soreanu (închinându-se).

Sunt la ordinele d-vóastră.

Colonelul

Fórté bine! Acum d-nă, fiind-că d-nul Sorénu este atât de bun, a vă ține de urît, îmi veți da voe să mă duc în grădina (Elisa face semn din cap că da). La revedere d-nule, și îmi pare bine de cunoscință. (se stringă de mână, Col. ese prin stânga).

Scena X.

Aceiași afară de Colonel.

Soreanu (a parte, pe când Elisa așeza niște hârtii pe masă).

Datorie, onóre, căsătorie? . . cum mă ducea Maiorul cela! Pe onórea mea, te trimite la cununie cu sabia în cóste (privind pe Elisa). Să aibă óre dreptate? . . Elisa îmi pare liniștită de tot, nenorocirea să-i fie óre mai puțin grea de cât gândeam?

Elisa (se pune pe canapea).

Nu zici nimic, d-nule Soreanu?

Soreanu.

Ce vrei să zic, d-nă? Situațiunea în care te afli este atât de durerosă și de neașteptată pentru mine, încât sunt cu totul sdrobit.

Adevărat? . . și cu toate acestea încă odată îți spun, că am trebuință de prieteni și de compătimire.

Soreanu.

Așa este, însă te-ai gândit că sunt une-orî situațiuni nevinovate și leale, pe care o neprevăzută întemplantă le poate schimba cu desăvârșire ? Una dintre aceste situațiuni este și a noastră.

Elisa.

Nu te înțeleg, . . ce vrei să zici ?

Soreanu (așezându-se pe un fotoliu).

Binevoesce a mă asculta puțin. Să nu ne facem iluziuni d-nă, lumea este rea și pismașă. Pănă acum, nimic n'a făcut-o să cate la noi, dar înțelegi că mórtea Colonelului va schimba foarte mult această stare de lucruri. Par'că auzim zicându-se : « Sciți că Elisa Costin a rămas văduvă ? Așa ? ! Biata femeie, ce tristă trebuie să fie ! Da ; însă din fericire și-a găsit o mângâiere. Ce spui ? . . Cum ? Pe cine ? . . Pe Nicu Soreanu ? . . Tênerul diplomat ? . . Tocmai. Bietul Colonel ! . . » Iată pentru ce, eu trebuie să plec de aici.

Elisa.

D-nule Soreanu, îți mulțumesc de dovada de stimă, ce mi-ai dat acum, însă de ce nu vrei să zici că . . . tarî amendoî de conștiința pozițiunii noastre, ar fi o datorie chiar să nu ne temem de vorbele lumii ?

Soreanu.

Crede-mă d-nă, că avem d'impotrivă datoria de a face ca aceste vorbe să nu ajungă până la noi și să nu ne atingă. Numai Dumnezeu știe aceea ce sufer din cauza acestei despărțiri, însă plecând te voi lăsa fără de pată și conștiința mea pe deplin mulțumită, va căuta să'mi aline durerea pricinuită de jertfa ce fac!

Elisa (a parte).

Bietul băiat! E foarte bine aceea ce-mi spune... (după o pauză). Jocul e primejdios, însă am să-l încerc. (tare) Știi că purtarea d-tale este foarte frumoasă?

Soreanu.

Oh! d-nă.

Elisa.

Da, foarte frumoasă și merită răsplată. (pauză) De acum înainte, sunt singură stăpână pe viața mea și decî îți zic, din totă inima: rămăi cu mine, te rog... o voi!...

Soreanu (a parte).

Aici morții se duc mai repede, de cît cei din baladă (tare). Dar lumea ce va zice?

Elisa.

Lumea nu va lua în rău înțeles purtarea d-tale de cît dacă o vom voi noi, căci ea orî cît de bănuitoare ar fi, afecțiunile curate o subjugă. Acele ce-mi spuseși acum, îmi dovedesc că ai uitat unele din ideile ce aveai mai înainte. Intre noi de azi încolo numai un simțiment pôte și se cuvine să rămăe: amicitia.

Soreanu.

Ce urît cuvânt, cu tot numele bun ce are !

Elisa.

Vrea să zică și d-ta esci ca toată lumea ?

Soreanu.

Toată lumea are mai mult spirit de cât mine. a zis Voltaire, și a avut dreptate.

Elisa.

Cu toate acestea, Voltaire s'a mulțumit numai cu amiciția lui Ninon de Lenclos, de și nu era măritată.

Soreanu.

Da, de cât el avea 18 ani și Ninon 70

Elisa.

Prin urmare nu'mi primesci propunerea ?

Soreanu.

Ba nu, o primesc însă cu o restricțiune.

Elisa.

Esci ingrat ca toți bărbații....!

Soreanu.

Zici așa, pentru că nu mă cunosc și mă judeci rău.

Elisa

Nici de cum, ci fiind-că te îndemn a primi amiciția mea, fără de nici o restricțiune și pentru că'mi vine foarte greu văzând că mi-o înlăturezi.

Soreanu.

Esci prea bună.

Elisa.

Veî vedea, cât de dulce va fi această legătură d'intre noi! Amiciția este simțimântul cel mai curat și mai nevinovat. Câte lucruri se pot spune, câte se pot îndrepta! Inima ți se deschide cu mai multă plăcere către un prieten. El scie și are dreptate a sci totul. Afară de aceasta deosebirea gusturilor și a scopurilor, nu pricinuesc nici o gândire vicleană în cât o ast-fel de legătură este vecinică. Mănile ce se unescă frășesce într'un asemenea cas, potă să stea pentru tot-d'auna unele într'altele. Iată mâna mea; ți-o întind prietenesce, din tótă inima.

Soreanu

Și eă o primesc cu bucurie; cu tóte acestea mi se pare că....

Elisa.

Se vede că vreî să'ți cad în genunchi ca să primesci?

Soreanu (sculându-se)

D-nă, de acum înainte aicea voiă să mor!

Elisa.

Îți mulțumesc din suflet și spre a-ți da o dovadă despre recunosciița mea, vei sci că de azi înainte casa aceasta este ca și a d-tale. (pausă) Du-te acum de mai ține de urît Maiorului, căci am nevoie de repaos și de linisce. La revedere.

Soreanu (plecându-se să-i sărute mâna, *Elisa* i-o trage și se scolă).

La revedere d-nă (aparte îndreptându-se spre fund). La ce dracu a murit tocmai acum *Colonelul*! Atât mai rău pentru dănsul (ese).

Elisa (singură).

Am câștigat dragul meu *Costin*! N'ai să mai mergi de acum înainte la răboi! Imi pare rău însă de bietul *Soreanu* căci s'a purtat foarte bine. Dar ce nu facem noi femeile pentru bărbați!

Scena XI

Elisa, Colonelul.

Colonelul. (intrând prin stânga).

Hei despărțirea a fost duioasă?

Elisa.

Dragă *Costine* iată răspunsul, ia o coală de hârtie, un condei și scrie.

Colonelul.

Cui?

Elisa.

Ministrului de război. Datoriile de joc se plătesc îndată și cinstit. D-nul *Soreanu* nu pleacă, prin urmare dă-ți demisia.

Colonelul.

Mă iartă, datoriile de joc se plătesc în termen de 24 de ore, deci mai am vreme. Să vede că l'ai fermecat?

Elise.

Se póte, cu tóte că ar trebui să fiu supărată pe d-ta.

Colonelul.

Pentru ce...? glumesci negreșit.

Elisa.

Nici de cum. Firesce, a înșela pe Soreanu, a-ți schimba numele, a te face să treci drept mort, și a mă sili să fiu părtașă la tóte aceste minciuni?. În adevăr esci foarte dibaciū, căci după cum prea bine ți-ai fost închipuit, Soreanu mî-a mărturisit că vrea să plece, însă eu nu am primit această jertfă și... nu va pleca.

Colonelul (mușcându-și mustața).

Și ce i-ai spus pentru ca să-și schimbe hotărîrea?

Elisa.

L'am rugat să rămănemū bunī prietenī și nimic mai mult, făcendu-l să înțelegă că aceasta este singura legătură ce póte exista între noi.

Colonelul.

Iată o idee care nu putea să se nască de cāt în creeriī unei femeī oneste ca tine.

Elisa.

Pentru ce?

Colonelul

Apoi cum socotesci că Soreanu va fi atāt de *nepri-ceput* în cāt să creadă că o asemenea legătură vē va putea uni, cānd zici că te iubescē și cānd știe că esci vėduvā.

Elisa.

Rămăne, pentru că primesce alt-fel ar pleca.

Colonelul.

Fii sigură că Soreanu temându-se de primejdiile viitoare este pôte pe cale de a se depărta de dăsele.

Elisa.

Nici de cum..... El nu se teme de nimic, nu va pleca și d-ta nu vei mai fi Colonel.

Scena XII.

Acieași, Marioara

Marioara (aducend jurnale).

Iată Monitorul și cele-l'alte jurnale.

Colonelul

Pune-le pe masă.

Elisa (lăngă masă cu condeiu în mână).

Costine, fii jucător cinstit și plătesce.... ține condeiu și scrie Ministrului.

Colonelul

Indată, îndată, (Marioarei). Unde-i d-nul Soreanu?

Marioara.

D-nul Soreanu a plecat.

Elisa (repede).

Ce zici?...

Marioara

D-nul Soreanu a plecat călare.

Colonelul.

Ha! Ha! Ha! Asta-î mai mult de cât o retragere, e o adevărată fugă. (Marioara ese, către Elisa care se îndreptă spre feréstră). Eî, nu te înduioşa dragă, voind să mă baţi, ai perdut lupta.

Elisa (după cât-va timp privind pe feréstră cu bucurie).

A !... eram sigură... Iată d-nul Soreanu, se întórce în fuga mare.... acum ce mai zici eroule?

Colonelul

Zic că mai e vreme pēnă de-séră şi că ar fi bine să mă laşi singur cu prietenul d-tale.

Elisa

Cu plăcere, mai ales că trebuie să'mi joc rolul meu de vėduvă cum se cuvine.... la revedere! (rīde tare eşīnd prin drépta).

Scena XIII.

Colonelul, Soreanu.

Soreanu (intră prin fund, Colonelul e lângă masă citīnd un jurnal).

Vē căutam d-nule Maior şi îndreptēndu-mē după glasul Marioarei am intrat aici.

Colonelul

Ce fel glasul Marioarei?

Soreanu.

Negreșit nu a eșit ea de aici acum ?

Colonelul

Nu, era d-na Costin, s'a dus să mai plângă.

Soreanu (a parte).

Ce fel Elisa ?.... Ea să fi rîs ast-fel, ce vrea să zică asta?...
(tare către Colonel care se primblă). Dar ce ai Maiorule ?

Colonelul

Sunt cam surprins de întorcerea d-tale fiind-că Marioara 'mî spusese că plecaseși. Se vede că lacrimile văduvei nu te mai înspăimintă.

Soreanu.

Drept să-ți spun, foarte bine ai zis, trebuie să-l plângă și pe bietul Colonel câte-va zile ș'apoî....

Colonelul (răpede).

Apoî. . . .

Soreanu.

Apoî scumpul meu Maior, datoria, onórea dupe cum singur 'mî-ai zis, aú să'mî arête calea ce trebuie să urmezú.

Colonelul

Calea Primăriei.

Soreanu.

Și a Bisericei, tocmai ! (Col. se primblă nerăbdător). Dar ce ai ?.....

Colonelul

Nimic, nimic, hotărîrea ce ai luat mă încântă, și fiind-

că ai să te însori, sunt atât de mulțumit în cât am să
beu în sănătatea....

Soreanu (întrerupându-l).

Nunții mele.

Colonelul

Așa dar, te-ai hotărât ? (sună, Marioara intră și vorbește încet).

Soreanu.

Cu desăvârșire... știi că adineaori îți spuneam că Elisa
încă nu'mi zisese că mă iubesc, acum a făcut mai mult
de cât atâta 'mă-a dovedit....

Colonelul

Ți-a dovedit ? . . . (intră Marioara, care aduce o tavă cu două
pahare și o sticlă de Madeira).

Soreanu.

Da, 'mă-a dovedit și știi cum ; îndemnându-mă să
rămânem bun prieten. Înțelegi foarte bine ce vrea să zică
prietenia cu o femeie ca dânsa, e cea mai gingașă prefață
a amorului. Este *nu* al'femeilor care au de gând să zică *da*.

Colonelul (turnând vin în pahare).

Câte o-dată. (se pune pe scaun).

Soreanu

Intotdeauna, și apoi mai am și alte dovezi foarte con-
vingătoare.

Colonelul

Care ?

Soreanu

Maiorule, îmi cei prea mult. (Colonelul mototolesce Monitorul)
Ia sama că o să rup jurnalul.

Colonelul (privind jurnalul și svêrlindu-l pe masă).

Apoi.

Soreanu (i jurnalul își aruncă ochii pe dînsul fața ia se luminează de bucurie, îl pune în buzunar, a parte).

Așa merge treaba?! Apoi lasă pe mine, dragă Maiorule (tare ciocnind paharul). În sănătatea bietului Colonel! (*Colonelul* bea repede *Soreanu* privesce portretul Elisei). Ce frumoasă e, ce păr, ce ochi, ce înfățișare nobilă și modestă.

Colonelul

Da, reposatul avea gust.

Soreanu

Dovadă Madeira acésta, care e minunată.

Colonelul

Reposatului ei plăcea lucrurile bune.

Soreanu

Avea dreptate. Un om neînsurat mănăncă pe unde apucă, pe când . . .

Colonelul (tâindu-i vorba).

Pe când cel căsătorit se pune în fiecare zi la aceeași masă și înaintea aceleiași femei

Soreanu

Ce viață dulce, nici o ostenéla, nici o emoțiune, tot-dea-una repausul, liniștea deplină, albastrul cel mai curat ca cerul Italiei, dimineața un suris.

Colonelul

Obicînit.

Soreanu

Apoi o sărutare;

Colonelul

Reglementară.

Soreanu

Ziua o preumblare.

Colonelul

În tot-dea-una aceeași.

Soreanu

Orî vre o vizită !

Colonelul

Neconținut la aceleași persoane.

Soreanu

Ce lucru minunat !. nu mai simți că ești om.

Colonelul

Ci automat.

Soreanu

Se poate Maiorule; însă un automat pus în mișcare de către fericire. Viața curge ușor alături cu femeia ce iubesci, încât uiți că bătrânețea se apropie . . .

Colonelul

Da, fiind-că părul cel alb pe care-l găsești dimineța în capul tău îl găsești seara și în capul femeii.

Soreanu

Așa se înrădăcinează iubirea în oameni, toate lucrurile merg astfel . . .

Colonelul

Ilusiunile care fugă . . .

Soreanu

Monomaniile ce se nască . . .

Colonelul

Sbărciturile ce ne încrețescă

Soreanu

Așa e legea naturei ! . . Ea însă, nu te împedică să
ajungi liniștit la capătul vieții.

Colonelul

Fără să bagi de sémă că ai trăit pe socoteala altuia,
că ai mers ca într'un balon, find-că nu ai simțit cum te
duceai înainte.

Soreanu

Ba nici-de-cum, căci fericirea ce te însoțesce, îți pôte
da în totdeauna adevărata măsură a vieții.

Colonelul

Cu toate acestea, odată însurat, trebuie de multe ori
să te lepezi pănă și de cariera ce înbrățișezi ale căreia
cerinți nu se potrivesc pôte cu noua-ți pozițiune. Gănditu-
te-ai la acésta ? . . . Firesce, nu poti să-ți lași nevasta
ca să te ducă în fundul lumii ca soldat ori ca diplomat.
Eacă colonelul Costin a vrut să facă și una și alta, dar,

Soreanu (tăindu-i vorba).

Dar a murit . . . ah ! . Maiorule, ce fericire să fii ur-
mașul unui om ale căruia greșeli le cunoscă. Nimic

mai lesne de cât a te feri de dênsele. Eu sunt încredințat că succedând răposatului Colonel, voiû scî să-mî fac o adevărată poemă de iubire și de fericire casnică. (ciocnind paharul). În sănătatea d-tale d-nule Maior,

Colonelul (furios).

Intr'a d-tale d-nule (a parte). Am pierdut rămășagul, însă îl voiû ucide.

Soreanu (urmând și făcându-se că nu înțelege turburarea Colonelului).

Ast-fel dar, fiind-că ți-am dovedit că înțeleg tot ca d-ta dulcêța căsătoriei și datoriile omului însurat, aş dori să vorbesc cu d-na Costin în fața d-tale. (ascultând). Ah! Eat-o! Ascultă și te bucură! (se duce spre ușa din dreapta pe care intră Elisa).

Scena XIV.

Aceiași, Elisa mai pe urmă *Marioara*.

Soreanu (în fața Elisei)

D-nă îmi este peste putință a-mî mai stăpêni inima, Amiciția ce mi-ai oferit este un chin grozav. D-nul Maior, fratele de arme al soțului D-tate, m'a făcut să 'nțeleg acêsta, arătându-mî și desvêlindu-mî puterea amorului meû. Da, Maiorule, nu te îndoi un singur minut, iaû în fața d-tale însărcinarea solemnă de a face pe d-na Costin să uite până și chiar amintirea gloriosului ostaşu pe care îl plînge astăzi. A face să se uite trecutul, câtă bucurie, ce triumf, pentru o inimă iubitóre! Regele a murit,

trăiască Regele, bărbatul său a murit, trăiască bărbatul său! . . (cade 'n genunchi). Ah! . . Eliso! . . Te iubesc!

Colonelul (furios).

Asta-î prea mult!

Soreanu (sculându-se și a bia stăpênindu-se de a nu ride, a parte).

În sfârșit! . . (tare). Ce zici Maiorule?

Colonelul

Zic d-nule, că o ast-fel de mărturisire înaintea mea, cel mai bun prieten al . . .

Soreanu.

Dar de vreme ce a murit . . .

Elisa

Negreșit . . . de vreme ce-a murit . . .

Colonelul

Ei! . Dómnă! . destulă comedie, (cătră *Soreanu*). D-nule *Soreanu*, sunt *Colonelul Costin*!

Soreanu

Peste puțină!

Colonelul (cu amenințare).

Domnule!

Soreanu

Negreșit. Mênțin ca și d-ta adineaorî, ceea ce zic! Este peste puțină să fî *Colonelul Costin*, de vreme ce în *Monitorul* de astăzi, pe care din întêmplare, mi-am aruncat ochii. (scóte jurnalul din buzunar). Am citit un decret prin care escî înălțat la gradul de general.

Colonelul (surizând).

Ce fel? . . atunci dar sciaî că . . .

Soreanu (tăindu-î vorba).

Da scieam că rîdêî de mine.

Elisa

Eartă-mă d-nule Soreanu era un rêmăşag, m'ai făcut să câştig, n'o să uit nici-o-dată. (Marioara intră).

Marioara (căt're Soreanu).

D-nule Soreanu, feciorul d-voastră v'e vestesce că trăsura este gata şi v'e aşteptă la p'rtă de-o jumătate de cias.

Colonelul

Ha! ha! ha! . De o jumătate de cias? . . Prin urmare d-nul Soreanu nu cunoscea încă înşelăciunea noastră, şi poruncise să-î fie trăsura gata. Acum înţeleg de ce plecase călare adineori, ce zică dragă Eliso?

Soreanu.

Oh! . . Vă jur d-nă, că era să mă întorc!

Colonelul

Nici că ne îndoimă despre acêsta! Haide călătorie bună d-nule Soreanu şi te grăbesce să nu pornescă trenul fără d-ta

(Soreanu ese urmat de Marioara salutând prin fund).

Colonelul (căt're Elisa).

Eî! Ce mai zică acum? Aşa e că avém dreptate? . .
(se apropie de d'nsa şi-î ia mănile).

Elisa (tristă).

Da, am înțeles . . . și am perdut. (privindu-l dulce) Tu însă mă iubești ? ! . . .

Colonelul (sărutând-o)

Dacă te iubesc?! Mă mai întrebî? Nu te măhni însă de ceea ce ți se întîmplă, fiind-că tot tu ai cîștigat . . .
(Elisa îl privesce duios). Imî voiû ține cuvîntul, însă după rîs-
boiû! . (îi sărută mîna.)

(Cortina cade).

PRIBEAGUL

Comedie într'un act.

Nu vîndemû țara noastră, nici cugetul pe bani
V. Alexandri—Despot-Vodă.

PERSÓNELE :

<i>Moş Bucur Părcălabul</i> . . .	60 ani	D-nu <i>Petre Velescu</i>
<i>Ileana</i> fiica sa	18	» D-na <i>Ar. Romanescu</i>
<i>Daniil Pribeagul</i>	40	» D-nu <i>Gr. Manolescu</i>
<i>Dascălul Brănduşă</i>	40	» » <i>St. Iulian</i>
<i>Florea Dorobanţul</i>	26	» » <i>C. Nottara</i>
<i>Maria</i> , mătuşa lui	30	» D-ra <i>A. Dănescu</i>
<i>Un sergent de călăraşi</i>	25	» D-nu <i>C. Costescu</i>

Țăranii—Călăraşi.

Scena se petrece în munţi, în zilele noastre.

Jucată pentru prima oră pe scena Teatrului Naţional în séra de
8 Iannarie 1879.

(Teatrul înfățișează o odaie mare, în casa unui om cu dare de mână. — Ușa mare în fund dănd într-o grădină. — Mai în fund se vede porta curții între doi plop. Înăuntrul odăii ferăstră la planul întâi, în dreapta; ușă în dreapta și în stânga, planul al doilea. — O masă mare de lemn învelită cu pânză albă, în stânga patru scaune de lemn împrejur, în dreapta o masă mică lângă o laviță învelită cu scórță. În colțul din stânga gura unei vetre, pe brăul căreia sunt înșirate farfurii de plumb și de pământ. — În colțul din dreapta o córdă cu prosópe cuse. Intre ușa și ferăstră din dreapta, o ladă mare cu velințe).

Scena I.

Moș Bucur—Maria

Moș Bucur (șede gândind la ferăstră).

(A parte.) Cum mă frământă gândul!

(tare). Și zici că o să vie.

Și dascălul Brândușa și Florea azi, Marie?

Maria (lângă masa mare lucrând la un ștergar).

Așa mi-au zis, cumetre.

Bucur (mergând încet la ferăstră spre masă, se pune pe scaur).

Imi pare c'a șezut

La tîrg acuma Florea, mai mult ca în trecut!

Maria.

În ôste, slujba este la rând ea mai 'nainte,
Odihna mai pe urmă. — Nu'ți mai aduci aminte ?

Bucur.

În vremea mea cumătră, era alt-fel ; acum
Treî zile escî acasă și două-zeci pe drum.
Și când a fost l'adică, o scie fie-cine,
N'am dat nici țera noastră nici cinstea de rușine.
Oșténul cel de astăzi, deprins cu târgoveți,
De-a târgului ispite, cu greu îl mai desveți ;
Căci multe mreji ascunse și multe nade are.—
—De la o vreme, Florea, de pildă mi se pare
Că nu'î ca altă dată, voios și vorbitor.
Când se întorce acasă, ci stă tot gânditor.
Din zi în zi mai serbăd, oftéză și tănjesce,
Cu noi și cu Ileana, nici rîde, nici glumesce.
Eû drept să-ți spun, vèzèndu-l așa m'am socotit
Că póte, lumea-î lume, să fie îndrăgit
La târg mai sciî păcatul ! și ca să fac cercare . .
Îmî vine peste mână, a'l întreba ce are,
Dar cată tu Mario, să afli, căci ades
Femeia înțelege și ce nu'î de 'nțeles !

Maria

Moș Bucure, mă crede, să n'ai nici o 'ngrijire.
Căci Florea, de și tènér, e bun și blând din fire.
Și este drept la suflet la cuget lămurit,
Și patimî rele n'are și-î harnic și cinstit ;

Iar pe Ileana, uite, atăta o iubește,
In cât îi ardă și ochii, cu dănsa când grăesce
Ș'atât'adună 'n casă la lucruri pentru ea
Frumoase și alese, c'adesea îmi zicea :
„Ah de-aș avea putere, aș smulge din cer stele,
„Și-aș face-o mândră salbă, s'o dau Ilenei mele“.
Deci, Moșule, n'ai témă, să fii încredințat,
Că dacă-l vezi adesea gândind inourat,
El căuta pe semne, vr'un chip de 'mpăciuire,
A 'nsurătorii sale, cu slujba-i din oștire.

Bucur (sculându-se).

Frumos vorbesci, nepotă și subțirel mă ieși.
Femeea, zău te face să crezi și ce nu vrei !
Dar unde e Ileana ?

Maria (ducându-se până în fund).

E colo în grădină,

Intinde nisce pânză.

Bucur (gânditor în fața scenii).

Și grija cea haină,
Îmi tot frământă pieptul ! Ce rău e când aștepti
Să capeți vre-un sprijin la oamenii nedrepti !
Dar tot nu perd nădejdea, Brândușă-i bun de gură
Și pricina mea n'are nici neam de 'ncurcătură !

Maria (care tot timpul acesta, a scoborit scena observându-l).

De ce tot stai pe gânduri, Moș Bucure ? ce ai ?

(luându-l de mână și punându-l pe scaun lângă masa cea mică).

Stai colea ; altă dată ții minte îmi spuneai

Tot păsul și nevoia. Incede-te în mine.
Nu e cum-va de Florea, că măhniciunea-ți vine?
Mai scii ceva de dănsul? Atunci te rog să-mi spui;
Căci de la mórtea sor'mei eū sunt ca mama lui.

Bucur.

Acuma despre dănsul nimic nu mă mai dóre,
M'ai lecuit cu vorba, ce-ai spus adineóre.

(grav).

Dar am, măre cumătră, coela un dușman foc
Ce-mi mistue odihna și gândul la un loc,
Si mă muncesce aprig și firea mi-o preface;
In cât de zece zile, nici că mai aflu pace
Și-mi este greu de viață, mă crede, draga mea!

Maria

Ca să-ți alin durerea, voiū face ce vei vrea.

Bucur.

Acum trei ani, ții minte, că mi-am vëndut ogorul
Și viile și móra, se 'mpac neguțetorul
Care-mi făcuse bine cu banī și mi-am oprit,
O mica rămășiță, cu care am chibzuit,
Din noū să 'ncerc norocul rescumpărând averea
Rămasă de la tata; dar mi s'a frânt puterea,
Căci paguba vrăjmașă, pândindu-mă în drum:
S'a năpustit asupra-mi și m'a lăsat acum,
—Atât a fost urgia dărăpănării sale—
Să ies la bătrânețe, a 'ntinde mânia 'n cale
La ómenī. Casa asta, livada dintre vii

Și-o sfără de moșie, le-am fost dat chezășii
Să pot găsi mijlóce, de-a merge înainte.
Pe Daniil Pribeagul, sciindu-l om cu minte,
L'am fost luat tovarășu să-l am de alergat
Incolo și încóce; dar și el s'a 'ncurcat
Și s'a'nglodat atăta, încăt plăngea sërmanul,
Când din hărtii vëzut-a că se închee anul
Și noi n'avem în casă, măcar un ban căștig.
Atuncî mi-a zis, în taină, că are un cărlig
Cu care poate face ca nimeni să nu scie
Cum am eșit la capăt, cu cea negustorie.
Eu l'am lăsat să facă, cu cinste negreșit
Ce-o crede el mai bine.

Maria.

Prea bine-ai chibzu

Și ce-a făcut Pribeagul?

Bucur

Nu am nici o sciin

Căci de atuncî, se vede, i-a fost peste putință
Să vie să-mi aducă respunsul așteptat.

Maria.

N'o fi făcut nimica . . .

Bucur.

Orî a căzut la pa

De n'a mai dat pe-aicea. Dar tot ce știu nepótă,
E c'am primit hărtie zicënd că: starea-mî tótă,
Cu toba se va vinde, în tērg de creditori!

—Eu am mănăat, de-aicea, pe la judecători,
Cu împuternicire, pe Dascălul Brândușă;
Să mērgă să le spue la totî din ușă 'n ușă
Că nu este cu dreptul să-mî vēnză starea mea
Cănd păn' acuma încă, n'a dat sēmă de ea
Tovarășul, ce este, dator pe jumătate,
Cu mine să 'mpărțescă, a pagubei păcate

Maria.

E drept și nu-mî e témă, de judecata lor.

Bucur.

Așa ar fi, când omul n'ar fi pārtinitor!
Eu n'avēm chip de-a merge, nicî inimă și parte,
Să aibă tot, în lume, e cel cu banî, orî carte.
Banî n'am, cât despre carte, abia ghicesc și eu
Icî colo, câte-o vorbă, precum dă Dumnezeu!

Maria.

E cărturar Brândușă, n'ai grijă!

Bucur.

Ba mi-e témă,

Și încă mult căci starea de care dau eu sēmă,
E zestrea fetei mele și pentru ea munceam
Voind s'o las bogată. Mai bine, zeu, muream,
Si mă scăpam de toate, în ziua de urgie
Cēnd mi-am luat indemnul să fac negustorie.

(se scólă).

Nu e menit Românul, să tragă bun folos,
Decăt cu chibzuială și cuget credincios;

Si numai cel ce umblă, cu cinstea dór în gură,
Ear pe din dos te sapă, te róde și te fură,
Numai acela 'și face avere și noroc !
Căci tóte 's de vëndare și lumea-î iarmaroc !
(Șe plimbă, apoi se duce în fund își tórnă un pahar și bea).

Maria (mergënd la fereastră).

(a parte)

Și Florea nu mai vine și Dascălul 'ntërzie !

(tare)

In ce zi hotărîse, la judecătorie,
Mezatul să începă ?

Bucur (din fund).

Alaltăeri saū erī
Nu-mī mai aduc aminte, dacă voescī s'o cerī.
Hărtia-ī la Ileana.

Scena II.

Aceiași—Brăndușă.

Brăndușă (de-afară).

Moș Bucure, cu bine

Bucur (mergënd spre pórta din fund).

Bine-ai venit, nepóte !

Maria

Simt alergënd în mine!

Fiori de nerăbdare ! Ce veste-o fi adus ?

(grăbesce spre ușă).

Bucur (intrând cu Brândușă).

Cum ai umblat ? ce veste ? vorbitu-le-ai, le-ai spus ?
Ce chibzuială dat-ai ? am căpătat dreptate ?

Brândușă

Luăți-mă cu 'ncetul, că vi le spun pe toate
(cătră Maria)

Bin' te-am găsit, cumetă !

Maria

Bine-ai sosit la noi.

Cu zece ochi privit-am în cale-ți.

Brândușă (vesel).

Eu cu doi

M'aș mulțumi ; cu ceea ce-ți strălucesc sub gene.

Bucur

De dragoste vă arde acum ? nu vă e lene ?

— Eu ferb de neastempăr și ei se dragostesc

Atâta mai lipesc ! —

Brândușă

Las' că mă pocăesc

Moș Bucure, luând-o de-grabă de soție,

(vesel)

Femei fă-ți cu ochiul, dór pân' la cununie

Sciî să se pórte bine, c'apoi . . . dar eaca tac !

— la ad' o sticlă plină, cu setea să mă 'mpac

Si să-mă desleg și limba !

(Maria aduce o sticlă și trei pahare pe masă din stînga).

Bucur (punându-se jos).

De-î bea, măi vorbă lungă
O săptămână 'ntregă, tot n'are să-ți ajungă.

Brădușă (închinând).

Noroc și voe bună !

Bucur (ciocnind).

Amin ! (bea) Acum începi ?

Brădușă (se pune jos).

Incep, dar măi 'nainte de vreî ca să pricepi
Cum o să mérgă vorba, să ai multă răbdare
Și să nu'mi faci, în trecăt, măcar o întrebare.

Bucur.

Ci zi acum, odată, nu vezi că te ascult !

Brădușă (bea iar).

Îți mai aduci aminte deși e cam de mult,
Era o iarnă cruntă, zăpada și cu vântul
În fașe înghețate legase tot pământul
Ear gerul cel năprasnic, sverlise peste văi
Podele nésdrăvane și din plămâniî sêi,
Prin codrii singurateci, pe calea părăsită,
Sufia dușmanul mórtea, pe firea 'ncremenită !
Și fiarele flămânde și corbiî osteniți,
Staū afundați în scorburî, de dēnsul îngroziți !
Pe-o astfel de urgie, un om cu sacu 'n spate
Rēpus de ostenélă, la pórtă colo bate
Spunēnd cu glas de jale, că este rătăcit

Că nimenea, în casă, din sat nu l'a primit,
Luându-l, zicea dănsul drept făcător de rele
Și părăsindu-l, prada, în voea iernei grele !
Atunci de lângă vatră, sculându-te, i-ai zis :
Orî cine-î fi, străine,— căminul e deschis—
Esci om, vin lângă mine, la foc te încălzește,
Și de povara vremii, aici te odihnesce.
—Moș Bucure, în felul acesta i-ai vorbit. —
Dar deși scos din iarnă, străinul n'a pornit ;
Căci dulce e odihna și bună—adăpostirea
Sub strășina străină, la cei ce pribegirea,
Le e toég de sprijin, ear inila ajutor.

Bucur

Eă l'am oprit.—Pribégul era om muncitor
Și blând și harnic . .

Brăndușă

Nu știu cum s'a purtat în casă ;
Dar știu că azi Pribégul pe drumuri mă te lasă ;
Incăt, în iarna vieții, ajuns'a-î, cum a fost
El, când sosi la vatră-ți—lipsit de adăpost !—

Maria

Te-a înșelat mișelul !

Bucur

Acésta nu se pôte.

Maria

Se pôte fórté bine.

Bucur.

De unde scii, nepóte ?

Brăndușă.

De unde sciũ ? Ascultă. M'ai fost însărcinat
In locul d-tale să merg a sta la sfat
Cu toți judecătorii, ce hotărîse a'ți vinde
Și casa și moșia.

Bucur.

Așa e,

Brăndușă.

Cum s'ar prinde,

M'am dus la fie-care, cu gând să iscodesc
Vr'un chip să stric mezatul.—Credeam să isbutesc,
Spunend că astă casă, ce-aũ scos ei în venzare
A fost în tot-deauna, limanul de scăpare,
Al lumii nevoeășe și că pe vechiu-ı prag,
Al ospetiei ănger și-a'ntins în veci cu drag,
A sale sfinte aripı, sleind c'o mângăere,
A inimei necazuri ș'a trupului durere.
Le-am arătat că moșul nu-ı singur vinovat,
Că are un tovarășu, că póte-i înșelat,
Că pricina nu este de cât de datorie,
Că dracul te descântă, când dai vr'o chezășie
Și că-ı destul de mare dreptatea 'n țara mea,
Ca să ne-o dea și nouă și dracului s'o dea !
— Așa la câte șapte, le-am spus, pázind eu rându,
De la mai mic, la mare, dar nu le-am furat gândul,
Nici inima cu vorba, așa că la mezat

Mi ți-au vândut averea, ca cum ar fi suflat,
Pe-o arie bogată, o oarbă vijelie !

Bucur.

Cumpărătorul cine-î ?

Brăndușă.

Da cine alt' să fie

Decât acel cu care, odihna-î împărțit
Și 'n casă și la masă ca frate l'ai primit ?
E Daniil Pribeagul.

Maria.

Te-a înșelat, vezi bine !

Bucur.

Ba nici de cum Mario, el m'a scăpat pe mine
De orî și ce nevoe. Ții minte ce ți am pus !
Acesta e cârligul, pe care el l'a pus
Plătind cu cinste totul, firesce, să mă scape.

(Se scólă).

Brăndușă.

Lăcusta, e menită, Moș Bucur, să se 'ndópe ;
Ear cel pribeag, nu face în cale-î un popas,
De cât acolo unde el simte c'a rămas
— In astă lume stérpă dar plină de trufie —
Un colțu ce-î e prielnic, să facă avuție !

Maria (sculându-se).

Te-a sărăcit, hainul !

Bucur

Eă témă n'am de el,

Mi-e voitor de bine

Brădușă (sculându-se)

Pribeagul ?..... Un mișel !....

Scena III.

Aceiași—Ileana (alergând din fund).

Ileana (intrând cu veselie).

Sosesce Florea, tată !

Bucur

Cum l'ai văzut, fetică ?

Ileana

Eram ici în livadă (zărind pe Brădușă).

—Bine-ai venit. Bădică !—

Și căutând în zare, vėjuiū viind în sat
l'e Florea cu căruța ș'acasă a intrat.

Maria

Mă duc. Veniți la dēnsul ?

Bucur.

Venim și noi îndată

(se apropie de Maria).

Vezi să nu-ī spuī lui Florea.

Maria

Nici vorbă !

Ileana.

Du-te tată

Si vin cu el degrabă.

Brădușă (Ilenet).

Am să-l aduc pe sus.

Și zi ți-e drag voinicul? Zeu, cine-va mi-a spus
Că nu-l iubesci atâta, pe cât el te iubesc,
Si când la slujbă plécă, în urmă nu-l doresce
Decât Maria numai.

Ileana.

Si crezi, ce-ai auzit?

Brădușă

Firesce.

Ileana.

Prea crezi toate.—Scii tată, aū sosit
Nisce soldați, se vede că ear facū vânătoare.

Brădușă.

Ei umblă după fete, nu după căprioare.

Ileano, te păzesce.

Ileana

Ce limbă rea mai esci!

(ia paharele după masa din stânga și le așeză în dulapul din fund).

Bucur.

Brădușă, despre casă să nu mai pomenesci
La nimeni, nici lui Florea. Voesc să ved cum vine
Pribeagul, ca prieten ori ca un dușman.

Brădușă.

Bine.

Bucur (Ilenet.)

Noi mergem pěn' la Florea, de va veni cum-va,
Să 'ntrebe despre mine, vr'un om..

Ileana.

Voiu alerga

Să-ți dau de veste, tată-

(Bucur și Brândușă pornesc spre fund).

Brândușă.

Ileano ocolosce

Când vei vedea soldații, căci ei, Doamne feresce,

Pe fetele frumoase în brațe le coprind

Și le descântă ast-fel, cât inimile—aprind ;

Apoi pe gât le fură, cu foc o sărutare

Că locul stă tot roșu și 'n veci leac nu mai are.

Ileana,

Am să te spun lui Florea, răutăcios ce esci.

Brândușă. (eșind).

Așa ? — Atunci 'i oiu spune și eu că nu-l iubesc

(rîde).

Ileana (de-afară).

Să vii de grabă, tată.

Scena IV.

Ileana. (întrînd în scenă).

Istețu și bun de glume

E dascalul Brândușă, ar face pe o lume

Intrégă să tot rîdă.—(grijesce prin odae).

Ah! bine c'a sosit,

Perdusem și răbdare și tot.—A zăbovit

Acum ca nici odată ! De ce ? Mie nu-mi spune !
Of ! Doamae gândul aprig adesea cum te pune
Să te 'ndoesci de lumea, urzită din nevoi,
Ce când iubesci se 'nchee, cu drag numai în doi
(auzind sgomot în drépta).
Da cine e acolo ?

Scena V

Ileana—Daniil Pribeagul (apărând pe pragul din drépta).

Daniil (din pragul ușei, vesel).

Noroc și bucurie

Ileano și de grabă să-ți joc la cununie.

Ileana (întorcându-se).

(a parte)

(tare).

Ah ! Daniil Pribeagul.—Bine-ai venit

Poftim.

Si pên' s'o 'ntorce tata acasă . . .

Daniil (tăind vorba, punându-se pe scaun).

Să vorbim

Ca buni și vechi prietini.—Moș Bucur ce mai face ?

E sănătos ?—Dar Florea tot nu te lasă'n pace ?

Ileana (aducându-i un pahar cu vin),

De când n'ai dat pe-aicea, se vede c'ai uitat

Că-î logodit cu mine și că-mi va fi bărbat.

Daniil

Ba n'am uitat copilă, dar cât am fost departe

De pragul ușei vóstre și n'am mai avut parte

Să te privesc în față, adesea m'am gândit
La tine mai cu sémă, și m'am adimenit,
—C'așa zidit e omul, în sine să hrănescă,
Nesocotite gânduri și să se ispitescă
Zadarnic, câte-o-dată, că pôte-ar fi ușor,
Să'și schimbe șirul vieții, precum ăi e pe dor!—

Ileana

Nu te 'nțeleg.

(se pune jos pe laviță).

Daniil

Ascultă. Tu știi că lângă mine

De-atâția ani de zile crescut-ai tot cu bine
Și te-ai făcut frumósă și bună și c'ai fost,
In viața-mi svénturată, un dulce adăpost,
Sub care tot amarul ș'a inimei durere
Le-ai șters, cu o privire, cu-o dulce mângăere;
Așa că 'ntr astă lume, din tot sufletul meu,
Mă închinam la tine ca și la Dumnezeu!

(apropiindu-se).

Ș'am desmerdat adesea, în visurile mele
O tainică minune, cu ochi ca două stele
Cu inima duiósă cu glasul îngeresc
Ce-ți semăna, Ileano!— oh! Doamne 'nebunesc!

Ileana (retrăgându-se).

Ce ai, te liniscesce!

Daniil (bënd).

Ah! iartă-mă, mai bine,
Dar lasă-mă a-ți spune, tot ce s'ascunde 'n mine

Și tot ce mă frământă de-atăta vreme 'n piept!
Nu caut să te'ntunec!—Mi-ai spus, ș'ai avut drept,
Că te măriți cu Florea.

Ileana.

Așa e.

Daniil

N'am ce zice

Așa voesce tata.

Ileana.

Și eu voesc.

Daniil.

Aice

Te 'nșeli, și îți voi spune, că nu e tot să vrei!
Voința omenescă e ca un cuiu de tei
Se sfărămă atuncea, când lumea-ți e mai dragă.
Așa e și cu tine. Nu crede că fac șagă.
Tu vrei să ieși pe Florea, dar dacă el n'o vrea,
Orî dacă nu mai póte? — E lesne draga mea
Să cauți o femee, e greu de a o ține
Cu inimă curată, cu gândul către bine,
Cu cinste și în faptă și în vorbă, căci alt-fel
Acela ce se 'nsoră, nu'i om, e un mișel!

Ileana.

Ce vrei să zici de Florea?—de ce așa urgie
Să-l înegresci pe dănsul și să-mi faci rău și mie!

Daniil.

Mă jur, și mă aude Ileano, cel de sus
Că ceia ce-ți voi spune, precum și ce ți-am spus

Nu e nici aiurare, nu e nici cleветire,
Ci este o datorie și o mărturisire.
Ții minte, cum că Florea, de la părinți avea
Un petec de moșie? Sciî ce-a făcut cu ea?
Căci astăzi n'o mai are. A fost amanetată
Ș'apoi vîndută.

Ileana.

Ce fel, de asta, nici odată,
Nu ne-a vorbit.

Daniil.

Firesce de-ce v'ar fi vorbit?
A vrut ca să vă ducă așa pîn' la sfîrșit
Cu chip că te iubescе, căci tu ai zestre bună
Si dacă mut e pieptul, în pungă banul sună.

Ileana (indignată).

Dar unde-ți e dovada, că este drept ce spui!

Daniil.

Eû nu voesc, Ileano, să fac rău nimînui,
Si dacă tóte astea, le'mpărtășesc eu ție,
E că mă dóre 'n suflet, de-a te vedea soție,
Acelui ce nu-î vrednic de tine, draga mea.
—Că și-a mănecat averea, o scie cine 'i vrea,—
Dar asta nu-î nimica, fiind-că tu ai stare.
De vrei să afli însă, ce întrebuintare
Făcut-a el cu dînsa, ți'oiu spune, că 'n orașu
Atât de rău se pórtă, mai rău ca un vrășmașu
Al vieței lui, al cinstei, ș'al dragostiî, ce zice,

Că are pentru tine.—Am auzit c'aice,
E vecinic trist și sérbăd și stă tot gânditor ?
Tu crezi că-și face póte meniri de viitor,
Său că-și alintă'n taină, iubirea care-ți pórtă ?
Să te ferescă Domnul, de ast-fel vre o sórtă.—
Ileano, el atuncea gândește, vinovat
Și pe furiși ca hoțul pe pragul ce-a prădat,
La patima nebună ce 'n inimă hrănesce,
Pentru-o femee dragă, cu care el trăește
In tērg, din ziua 'n care s'a'ntors de la rēsboi!

Ileana (se scóală).

Minciună, nu se póte !

Daniil (luând-o de mână)

Cum aş veni 'ntre voi,
Eū ce vē sunt prieten, cu fapta și cu gândul,
Să vē aduc necazuri și să vă stric eu rândul,
Din întocmirea vieții, de n'aș fi dovedit
Prin mine însu'mi tóte și n'aș fi cāntărit
Și fapta și cuvēntul. (scóte din sîn o hărtie).

Cunoscī astă scrisóre ?

Ileana (după ce a văzut-o)

Cunosc, a scris'o Florea !

Daniil

E-un zăpis de vēnzare
A unei mori de apă, opt boi și cincī cārlanī.
Ce cheltueli făcut-a ? vēzutu-l'ai cu banī ?

Adusu-ți-a el daruri? Și-a cumpărat în casă
Ceva? Nimic. Toți banii, i-a numărat pe masă
De față c'un prieten al meu, iubitei lui.

Ileana (ascunzându-și fața și fugind lângă masă
să se pună pe scaun).

Taci, nu e cu putință!

Daniil

Lumina sórelui

Să n'o mai vîd în viață, de fac vr'o plăsmuire!
(se apropie de ea).

Nu te măhni Ileano, o dulce fericire,
Urzită pentru tine, te-așteptă dacă vrei!
Cînd Dumnezeu în lume, făcut'a pe femei
El le-a menit să fie frumoase iubitoare
În inimă cu dorul, în ochi cu foc de sóre
Și blînde ca lumina cea tainică din zori
Purtând în sin, a vieții, ș'a dragostei comori.

(Ileana face o mișcare de ferelă)

(a parte)

Ce bine-î să ții minte asemenea povești
Ce prind rîsad degrabă, în inimă femeescă . .
(se pune lângă dînsa).

Tu știi că eu, Pribeagul, am alergat pămîntul
De-o stea mîntuitoare mînat, cum mănă vîntul
În mijlocul furtunei, o luntre spre uscat.
Din astă lungă cale, un lucru-am învățat:
Femeea pretutîdeni, și tu esci o femeie.
Ea pòte să dea viața și mórte să ne dee!

Tu care esci pe pragul acestei scumpe vieți
Cu fermecări ascunse și mândre frumuseți,
A fi stăpână 'n lume, tu singură, primesce,
A celui care-ți spune uimit că te iubesc!
Și dac' a lui iubire, destulă nu va fi

(apropiindu-se de ea)

El sufletul și viața cu drag ți le-o jertfi.
Ear ca să fii mai mândră și mai încântătoare
O bogăție 'ntrégă îți svêrle la piciore ;
(cercând a o lua 'n brațe)
Căci sunt bogat Ileano, ș'al tău, dacă voesci,
Să fii a mea soție și dacă mă iubesci!

Ileana (sculându-se cu gróză, se depărtază și vorbește
cu indignare).

Pribege, îți perzi mintea și 'n órba-ți aiurare
Cuvântul tău și fapta măsura nu mai are.

Daniil (întinzând mânele).

Ileano! fie-ți milă ! (vrea să facă un pas).

Ileana. (dându-se un pas înapoi).

Să nu mă faci un pas !

Mă mir cum împietrită, în gură-ți n'a ramas,
Cea limbă uneltită la rău și la minciună,
Nainte de-a începe vorbirea ta nebună !
—Cum, tu ce-ai fost de tata, priimit atât de bine,
Să vii cu viclenie, să mă înșeli pe mine,
Punând să-mi musce peptul, un șérpe otrăvit :
Ispita și 'ndoiala ? . . .

Daniil

Mă jur că n'am mințit !

Ileana

Ți am cântărit eu fapta, ți-am măsurat cuvântul !
Ș'aș fi dorit, mai bine, să-mi ved deschis mormântul,
De-cât o clipă numai, s'ascult ceea ce-ai spus !
Te-ai înșelat, sărmame, în cuget când ți-ai pus
Să-mi resucesci tu firea și dorul meu ferbinte,
Ca să mă prinzi în ghiare, scoțându-mă din minte !
Mai bine se omórá o fică de Român
Decât să cadă prada viclénului păgân ;
Căci ești păgân, n'ai suflet, nici Dumnezeu, nici lege !,
Cu cei ce-ți sunt de-o sémă, te du de te'nțelege !
Nici vorbele-ți nebune, nici bogăția ta,
Nu-mi vor clăti iubirea și datoria mea !
(fuge prin fund).

Daniil.

Ileano, nu te duce . . .

Scena XVI.

Daniil (singur).

Daniil (privind lung dupe dēnsa).

Leóica e rănită ;

Dar a luat cu dēnsa, săgéta otrăvită !

(se duce în fund).

Ha ! ha ! iubesci pe Florea, — pe viul Dumnezeu !
N'ai să iubesci pe nimeni, căci te iubesc și eu !

Nu sciî sërmană fată, că-mî stă la îndemână,
Ca tată-têu cu tine pe drumuri, să remănă?
A! m'aî primit în casă și poștele de vii
Mi le-aî aprins în suflet. . . . șî-acum a lui să fiî! . . .
(gănditor)

Ear nêmurile sale, precum luat' am știre
Îi vor lăsa de sigur o mare moștenire
Comóra-î prea frumósă și scumpă, decî nu vreu
Un altul să o strîngă la piept în locul meu!
Pas dar, cu dibăcie și fiî cu îndrăznélă;
Căci lumea nu se uită decăt la poleială.
Pe din afară numai în ochi 'î să lucescî
Si nu mai cercetéză nicî cine, nicî ce escî!
—Oh! cât era de mândră, vorbind adineóre!—
E dreptul meu acela, de-a mă 'ncălzi la sóre!
Voesc ca dreptul însă, întemeiat să fie
Pe legături de sânge, ca și pe avuție.
Ne prindemû ear tovarăși, Moș Bucure de vreî;
Tu pune pe Ileana, și eû pun baniî mei
Ș'atuncî, nimenî în lume, nu va avea cuvênt
Să-mî zică ear, Pribege, tu n'aî loc pe pămênt!

Scena. VII

Bucur (intrănd pe ușa din fund)—*Daniil*.

Bucur

Bine-aî sosit, voinice!

(întinzêndu'î mânele). Da bine

Ce te-aî făcut, măî frate? mă tângueam de tine,
La Florea adineóri, că ne-aî uitat de tot!

Daniil

Ce, Florea e aicea?

Bucur

Azi a venit

Daniil

Nu pot

Să ți povestesc ce grijă și cât amar avut'am
De-când m'am dus de-aicea. Numai așa simțit'am
Ce dulce e viața, la sîn prietenesc
In-cât acum, Moș Bucur, mai tare vă iubesc!

(se strîngă de mână)

Bucur (a parte).

S'a înșelat Brăndușă!

(tare) De-ai sci ce bine-mi pare

Că te-ai întors!

Daniil

Dar mie? Ardém de nerăbdare

Să mă mai văd acasă!

Bucur

Cu fata, te-ai găsit?

Daniil (a parte)

Nu s'a 'ntălnit cu dēnsa. (tare) Acuma am sosit
Și n'am văzut pe nimeni.

Bucur

Se vede că'i pe-afară.

(se pune jos)

Ei, ce mai scii de oameni, ce se mai face 'n țară?

Daniil (se pune jos).

De, moșule: scii, omul când bine, când mai rău.
Ear țara dă 'nainte.

Bucur

Să dea cu Dumnezeu!

Dór ne-om vedea odată eșiți și noi la lume,
Ca ei să-I facă cinste, când ne-o chema pe nume!
(își scóte luléua din bréu și-o așeză cu degetul, a parte).
Am să-l întreb de-a dreptul căci nu mai pot răbda.
(tare)

Dar în pricina nóstră, ai regulat ceva?

Daniil

Moș Bucure, pricina e bună câștigată
La d-ta rămâne acum, ca starea tótă
Să-ți intre ear în mână.

Bucur

Cum asta?

Daniil.

Să nu ai

O clipă de căință, mai bine e să dai
Și să te scapi odată, de cât cu îndoéla
In cuget și în față să 'ngreunî socotéla.
Din parte mea, voi face, cum vei pofti să fac.
Atât prilejü găsit-am și eü, să-ți fiü pe plac!

Bucur.

Nu te 'nteleg färtate mai lămuresce . . .

Daniil.

Ascultă,

La trebă nu se 'ncape încurcătură multă.
In cât cu două vorbe, te-oiu face să 'nțelegi
(apăsând asupra vorbelor).

— Când nu plătești la vreme chezașii, după legi,
Se vinde chezașia ; ear când e la vînzare,
O cumpără orî cine cu bani numărătore.

Bucur.

Am înțeles acuma. Și cine-a cumpărat ?

Daniil.

Cum, nu ți-a spus Brăndușă nimica ? căci i-ai dat
Lui par'că'nsărcinarea, la tîrg să mijlocască
Și chezașia ceea, cu vorbe..... s'o plătescă,
—Dar vorba-î trecătore și banu-î stătător,—
Așa, că, dănd eă banii, eă sunt cumpărător,

Bucur

E drept, mi-a spus Brăndușă și zeă mi-a părut bine.
Căci tu ca un tovarășu, mai mult de-căt orî cine
Eraî legat să aperi și dreptul meu ș'al tîu.
Acum dăm pe din două frătesce.

Daniil (apăsând asupra vorbelor).

Insă eă,

Eă singur dat-am bani și dar pe jumătate,
Nu-î înpărtélă bună.

Bucur

Așa e, ai dreptate

Daniil (se pune jos).

De, moșule: sciî, omul când bine, când mai rău.
Ear țara dă 'nainte.

Bucur

Să dea cu Dumnezeu!

Dór ne-om vedea odată eșiți și noi la lume,
Ca ei să-î facă cinste, când ne-o chema pe nume!
(își scóte luleua din bréu și-o așeză cu degetul, a parte).
Am să-l întreb de-a dreptul căci nu mai pot răbda.
(tare)

Dar în pricina nóstră, ai regulat ceva?

Daniil

Moș Bucure, pricina e bună câștigată
La d-ta rămăne acum, ca starea tótă
Să-ți intre ear în mână.

Bucur

Cum asta?

Daniil.

Să nu ai

O clipă de căință, mai bine e să dai
Și să te scapi odată, de cât cu îndoéla
In cuget și în față să 'ngreunî socotéla.
Din parte mea, voi face, cum vei pofti să fac.
Atât prilejü găsit-am și eu, să-ți fiü pe plac!

Bucur.

Nu te 'nțeleg färtate mai lămuresce . . .

Daniil.

Ascultă,

La trebă nu se 'ncepe încurcătură multă.
In cât cu două vorbe, te-oiu face să 'nțelegi
(apăsând asupra vorbelor).

— Când nu plătesci la vreme chezașii, după legi,
Se vinde chezașia ; ear când e la vînzare,
O cumpără ori cine cu bani numărătoare.

Bucur.

Am înțeles acuma. Și cine-a cumpărat ?

Daniil.

Cum, nu ți-a spus Brăndușă nimica ? căci i-ai dat
Lui par'că'nsărcinarea, la tîrg să mijlocască
Și chezașia ceea, cu vorbe..... s'o plătescă,
—Dar vorba-i trecătoare și banu-i stătător,—
Așa, că, dănd eu banii, eu sunt cumpărător,

Bucur

E drept, mi-a spus Brăndușă și zeu mi-a părut bine.
Căci tu ca un tovarășu, mai mult de-cât ori cine
Eraî legat să aperi și dreptul meu ș'al tău.
Acum dăm pe din două frățesce.

Daniil (apăsând asupra vorbelor).

Insă eu,

Eu singur dat-am bani și dar pe jumătate,
Nu-i împărțelă bună.

Bucur

Așa e, ai dreptate

Atuncea cum să facem ?

Daniil

Eă nu cat să-ți răpesc

Odihna bătrâneței, nici pragul părintesc
Și nu voiesc în casa, unde-am găsit eu bine,
Nevoea și amarul să intre după mine ;
Precum nici eu n'am tēmă să fiu de d-ta
Lăsat făr' de ispravă, când te-oiu ruga ceva.
—la-ți dar averea 'ntrégă, ți-o dau cu bucurie,
Și'n schimb dă-mi pe Ileana, ah, dă-mi-o de soție
Și fii-ne părinte!—

Bucur (cu nedumerire).

Să-ți dau eu, fata mea

În schimb pentru avere, mi-ai zis tu . . ?

Daniil (cu grabă)

Pentru ea,

Și pentru fericirea-î, aș vinde lumea 'ntrégă,
M'aș vinde chiar pe mine—atăta mi-e de dragă!—

Bucur

Se póte, ca pe-acolo, pe unde ai umblat
Copii să slujésca, drept marfă, ca 'n mezat;
În munții noștri însă, n'ai să găsești părinte,
Care-și cinstesce némul, atât lipsit de minte,
Încât la o nevoie, ori cât ar fi de grea,
Să-și vëndă copilașul, pentru-a scăpa de ea;
Mai bine el primesce cu drag să se jertfescă
De cât pe bani să-și dee, mândria-î părintescă.

—Să-ți dau eu pe Ileana și'n schimb tu banii să-mi dai?—
Ce, nu mai ai rușine nici suflet nu mai ai,
De vii la bătrânețe să-mi făuresci tu mie.
Din cumpăna nevoei, cântar de mișelie?
Când te-am crezut prieten, amar m'am înșelat !
Nu-mai trebuie nimica !

Daniil.

De ce te-ai supărat
Moș Bucure? Mă ertă, dar n'ai nici o dreptate!
Cuvintele și gândul mi-au fost nevinovate,
De-aceea te rog încă, să mă ascuți ce zic,
Căci paguba nu este : nici ieî, nici dai nimic.
Eu pribegind prin lume, abia avut-am parte,
S'arunc priviri de rîvnă la ómenî, de departe,
Ear când voém să întru și eu în rândul lor
Ei m'asvërleaû în lături, ca netrebuitor
Ș'avéû dreptate.—Lumea când nu-î aduci nimica
Ci treci pe lângă dēnsa cum trece rāndunica
Fugind spre alte țermuri, de-al erniî aspru vânt,
Nu-ți dă de bună voe, nici loc pentru mormēt !
Eu am răbdat ocară, Moș Bucure și silă
Și s'a 'mpetrit în peptu-mî și dragostea și mila
De ómenî ear în suflet ardea cu dorul meu
Voința de-a ajunge să fiu ceva și eu !
Cu munca și ispita legat-am decî frăție,
Tovărășu cu 'ntāmplarea, toeag de bogăție,
Mi-am cumpătat indemnul și traiul, tot pāndind
In calea-i svēturată cum pe noroc să-l prind ;

Și n'am lăsat odată din viața omenescă,
Nici un prilej să trecă să nu mă folosescă,
În cât cu îngrijire stringend ban lângă ban
Din lupta mea cu lumea, ajuns'am la liman
Și astăzi vin a-ți zice cum m'ai primit cu bine
În casa ta, tot ast-fel vei rămănea la mine,
De vrei, cu bună sémă, pe fiica ta să-mi dai
Și să-ți recapeți starea, pe care n'o mai ai.
—Vezi dar că cinstea 'ntrégă, cu gândul meu se'mpacă
Și cererea făcută, n'ai dreptul să nu-ți placă.

Bucur.

Dar tu m'ai fost tovarășu, de ce eă sunt sărac
Și tu bogat?

Daniil.

C'o vorbă, căta-voiă să te 'mpac.

Bucur.

M'ai înșelat, vezi bine !

Daniil.

Mi'ai dat vr'un ban pe mână ?

Bucur.

Nu, dar . . .

Daniil (întrerupându-l).

Dar,... mă luaseși să-ți fiă de îndemână.
Să umblu pretutindenă,..... tovarășu călător,
Pribeag, ca și 'nainte, iar nu neguțător !
Dac'ai perdut averea, de ce'mi cați cértă mie ?

Te-am îndemnat vr'o dată, s'o dai drept chezăşie ?
—Când ai văzut că lucrul nu merge cum doreşti
Aveai de datorie curând să-l îngrădeşti ;
Iar nu cu împrumutul şi cu zădărnicia
Să-ţi prăpădeşti credinţa, să 'ncarcî tovarăşia,
În cât la socotélă, eşind cum am eşit,
Din amendoî eu singur, să fiu nedreptăţit,

(cu ironie).

Spunea'î că un părinte cinstit aici în ţeră
N'ar da, în schimb copilu'î, să scape d'o povară,
Ci mândru s'ar da jertfă, ş'ar fi strivit de ea ! ?
Eu a'şî dori să 'ntrebe şi pe copil de vrea
Să piardă ori-ce sprijin, ce i-a rămas în lume
Său să plutască 'n bine, schimbând numai de nume ?
—De, d-ta acuma eşî tată şi cinstit,
Căci ţi-ai vëndut averea şi toate le-ai plătit.
—Ia 'ntrebă pe Ileana cea mândră şi frumoasă
Primesce ca să mérgă, la soţul ei acasă,
Săracă ; şi chiar Florea, o va primi cu drag,
Sciînd că lipsa'î calcă, cu dēnsa peste prag ?
Eu nu sciū ce-ar răspunde ; dar inima mă dōre
Când simt cum te frământă durerea 'ngrozitoare,
De-a te vedea acuma, la vreme de popas
Pe calea fericirii, că nu ţi-a mai rămas ;
Nevrēnd de la prietenî să aibî un ajutor ;
De cât să eşî în cale, să te faci cerşitor !

Bucur (ostlând cu greū),

Of !... mă-ai sdrobit puterea şi inima, Pribege,

Ș'atât sucit'ai vorba cât nu pot înțelege,
De ce, cu din-adinsul, pe fata mea o vrei?
Mai sunt în lume ómenî, de ce nu mergî la ei!
Ah! du-te și mă scapă, de-a ta prietenie,
Căci uite-mî perd răbdarea și'mî vine nebunie!
—De ce m'aducî în stare, să-mî blestem ciasul rău
Când mi-ai intrat în casă, pentru păcatul meu,
Și ca năpatea órbă, te-ai încuibat la mine,
Urzind cu a mea peire, odihna pentru tine!—
Tu vrei săpându-mî grópa, cu aur s'o 'nvelescî
Ca să arăți la lume, că tot tu te jertfescî!
Zadarnic cauți însă, cu mânia ta păgână
Să-ți răsădescî tu vița, în inima Română;
Ea prinde rădăcina în piept de vînzător.
Aiurea cată-ți marfa, măi meșter negustor!...

Daniil (cu nerăbdare).

Imî pare rău atuncea, dar vîd că n'am ce-ți face
Aî să remăi pe drumuri, cu fata...

Bucur

Fii pe pace

În astă lume largă, de mî-e așa scris mie,
Lua-voiî de tovarășu, un bătu de pribegie,
Și mă voiî pierde 'n zare spunînd la trecători.
Ce sórtă ne așteptă pe noi cei primiitori!

Scena VIII.

Aceiași, Florea, (apărînd pe pragul ușei din fund).

Florea (amenințător către Daniil).

Ah! liftă blestemată, am dat acum de tine!

Bucur (întorcându-se surprins).

Pe cine cauți, Floreo ?

Florea (arătând pe Daniil, care rămâne împetrit).

Pe dănsul!

Daniil (a parte, punându-se în dosul mesei).

Rău de mine!

Florea (luă Daniil)

Privesce-mă în față și dacă îndrăsnesci,
Vorbesce și cu mine, precum știi să vorbesci
Cu fetele sfioase, când tata nu-î acasă!

Daniil.

Nu-ți înțeleg cuvântul ! Fă bine și mă lasă.
Căci am o socotélă....

Florea (tăindu-î vorba).

Și eu tot una am

De răfuit cu tine, de aceia te cătam.

Bucur.

Dar ce e lămuresce....

Florea.

Când a turbat un căne
Și umblă să te musce, alt mijloc nu 'ți rămâne
De cât să-î sfărim capul ; așa voi face eu
Ș'oiu fi ertat de ómenî și chiar de Dumnezeu,
Sdrobind c'o lovitură, pe fiara 'nveninată,
Ce pe furiși, aicea, s'a încercat pe fată

S'o musce, otrăvindu-i și inimă și gând.
El, mișelindu-și firea, ș'asupra ei călcând,
Cu viclenia 'n cuget și-a îndulcit cuvântul,
Și-a dat îndem ispitei, și-a prefăcut avântul ;
În cât făcând din mine un om de lepădat,
Ia spus că o iubesc, că el este bogat
Și că, dacă Ileana n'o fi a lui soție
Am să ajung cu dânsa, la traiu de mișelie !

Bucur (indignat).

Ai spus tu astea toate, Pribege ?

Daniil (privindu-l lung pe amândoi).

Eă. . . . nu știu ..

Florea.

Ah ! căne făr'de lege, cum încă mai esci viu
Și cum de adineori, nu te-am ucis d'odată !
(îndreptându-se spre el).

— Când șérpele cel negru cu limba 'nveninată,
Se furișeză'n casă, eă s'ar și îl omor ;
(luându-l de gât și ridicând un cuțit asupra lui).

Așa fac și cu tine !

Bucur (sărind între ei).

Stăi Floreo !

Daniil (smucindu-se).

Ajutor !

(Florea 'l lasă, Daniil își drege vestmintele).

Sărmene, uiți pe semne, că dacă m'ai ucide
N'ai folosi nimica, căci grabnic te-ar închide

n temnița adâncă, în cât n'ai mai vedea
Nici sôrele cu ochii, nici pe iubita ta !
Mai bine fii cu minte și cată de 'nțelege ;
Că eu ca un prieten, vă dau . . .

Bucur.

Destul Pribege

Nu'i amări viața și lui ca mie.

Florea (căt're Danniil răstit).

Zi !

(căt're Bucur)

Da lasă-l să vorbescă. . . .

Bucur.

Mai bine n'auzi !

Florea.

Voesci să faci o taină, de mine ?

Bucur.

Nu băete.

Dar ce să te mai superi, destul necaz îmi dete
El mie.—Tu esci tănăr, eu însă sunt bătrân
Și grijile vieții, cu periî albî rămănū !

Florea

Orî și ce-o fi, să-mi spună . . . te rog . . .

Bucur.

Imi, este témă

Să n'ai, cum eu avut-am, răbdare peste sémă.

Daniil.

Da, spune-î căci tot una îți este de acum.

Bucur (cu întristare).

Eă am rămas cu fata la margine de drum
Căci azi, pe casa asta ș'o sfoară de moșie
Stăpân Pribégul este—prin judecătorie! —

Daniil (grabnic).

Am numărat toți banii.

Bucur.

Și dac'aî fi venit

C'o clipă mai 'nainte m'aî fi îndatorit,
Să-î spuî, că 'n sărăcie, de și sunt om de țară,
Nu-mî fac, pentru avere eă fata de ocară.
Ți-am dat-o ție Floreo, tu vei căta de ea!

Florea.

Eă sunt al ei cu totul, precum și ea a mea!
(căt're Daniil).

Aî auzit! ? acuma călătorie bună
Și dacă nu scii încă, cum dógele-ți resună
Când te lovesci cu capul de-o pétără, voiă căta
Prilejă, cât de degrabă, a mi te 'ncredința !

Daniil (cu o concentrată măn'e).

Glumeță mai esci la vorbă ! Aî face mult mai bine
Să nu uiți că te afli 'n casă, aici, la mine
Și că de vrei, cu cinste ținut esci a 'mî vorbi,

ici alt-fel, nu te 'mpedec afară de-a eși !

Florea (repezindu-se la dănsul).

um ? tu mă dai afară, de-aici ?

Bucur (oprindu-l).

Te liniștesce.

ribeagul e în dreptu-i când ast-fel îți vorbește.

tu ai intrat aicea, crezând că ai intrat

la casa mea și ast-fel 'ți s'a părut ciudat

văzând că e un altul, ce cu stăpânul față

Cu glas de îndrăsnélă cum să-i vorbești te'nvață!

— Avea, zic ear, dreptate: el e stăpân, nu eă,

Dar fă-ți inimă tare și aideți dragul meă

Să ne pornimă. De-acuma Moș Bucur nu mai are

Alt adăpost pe lume, de-căt bolta cea mare

A cerului albastru ear sórele cămin,

Căci casa lui și vatra luate-să de-un străin !

— Aidemă, (lui Florea) dar fata unde-î ?

Florea (luându-l de braț)

Ileana e la mine.

Daniil (voind a-i opri).

Moș Bucure, stăi! . . . Floreo! . . .

Florea (cu mândrie)

De ți se mai cuvine

Ceva, să ceri pe urmă ș'atunci ne-om răfui.

Bucur

Îți las tot ce-am aicea, ca să mă pot plăti.

(pornescă spre ușa din fund).

Daniil (a parte 'n fața scenei privind-u-i depărtându-se).

Atât mai rău! El strică, se face că nu-î pasă.
E mândru. Hei! mândria, sărac lipit te lasă!
Călătorie bună!...

Scena IX.

Aceiași—Brădușă (se ivesce în fundul scenei la poartă)
mai pe urmă Maria și Ileana

Brădușă (pe pragul ușei).

Români, unde-ați plecat?

Bucur.

Stăpânul cel vechiū ese, când cel nou a intrat.

Daniil (apropiindu-se).

Fii martur tu Brădușă, că moșul nu voesce
Să cadă la 'nvoelă cu mine...

Bucur.

Mișelesc.

Daniil.

Eū nu i-am zis să plece, chiar l'am poftit să stea.

(Maria și Ileana se apropie de ușa din fund).

Florea.

Dar i-ai cerut de soță, pe fică-sa să-ți dea.

Daniil.

Putēm să ne 'nțelegemū.

Maria. (apucând pe Ileana de mână).

Să-i dai lui pe Ileana?

Bucur.

De cât s'ajungă dēnsa, a-mai respălăti pomana
Ce mī-ar svērli Pribeagul sub tristu'ī adăpost;
Voiū căuta prin muncă s'ajung ear unde-am fost!
(ia pe Florea și pe Ileana de mână și se îndreptă către
Brădușă și Maria).

—Haī oameni bunī afară! când ciuma intră'n casă
Fugi repede, căci tēfăr din ghiara-ī nu te lasă!—
(voesce să trecă pragul).

Brădușă.

Moș Bucur te opresce și fii mai răbdător.
Eu am venit aicea ca împăciuitor.

Florea.

Tu dascăle . .

Brădușă.

Fii pacinic, și 'nțelege

(cătră Daniil)

—Cum vezi nu-ī cu putință a vē 'nvoi, Pribege;
De-aceea cred că-ī bine să nu vē necăjiți
Și să curmați pricina, ca oameni chibzuiți.—

Bucur (întorcēdu-se).

Ia să vedem ce este?

Daniil (punēdu-se jos indiferent).

Mi-am dat vorba, odată.

Brădușă.

O fi; dar asta las'o de-acuma încurcată.

(toți se întorcū. Bucur se pune pe scaun lângă masa cea mică. Maria

lângă el Florea cu Ileana pe ladă. Daniil pe scaun lângă masa cea mare. Brândușă în mijloc în picioare¹.

(cătră Daniil)

Când ai luat moșia și casa la mezat

Bucur

Și o livadă.

Daniil

Dară.

Brândușă.

Căți bani ai numărat ?

Daniil (a parte).

Ce vrea să zică asta ? (tare) Am dat pe cât îmi pare
O mie două sute de galbeni zimți, pe care
I-am numărat pe masă ; ear pentru cheltueli
Vr'o șapte-zeci, pe semne,—trecuți în socotelă ;—
Acum de puî dobânda, cu care se cuvine
Să umble suma 'ntrégă, ce-am cheltuit cu mine
Pe drumuri și la gazdă, ar face negreșit
O mie și cincî sute.

Ileana (către Florea)

Ce negustor cinstit!

Brândușă

O mie și cincî sute să zicem dar.—Acuma
Crezi ore că moșia și casa facă cât suma
Ce-ai numărat pe ele ?

Daniil

De vreî ca să-ți vorbesc
Drept, zic că totuși banii, mai mult azi prețuiesc,

— Un capital aduce la cel ce'l învërtesce
Folos și 'ndestulare, căci ban pe ban sporesce
Și'ti rézemă odihna și traiul cu temeî,
Pe când cei cu pământuri, o ducă ca vai de ei;
Muncescă din zi în nópte, ș'abia își scotă de hrană,
Făcendu-se tovarăși cu vremea cea vicleană.

Bucur.

De ce-ai cătat atuncea să fii cumpărător ?

Daniil.

Am vrut ca un prieten, să-ți viă într'ajutor ;
Dar vėd că te ții mândru cu mine.

Florea.

E mândrie

A te 'ngloda 'n nevoe de cât în mișelie!

Brăndușă.

Atăt doream să aflu.

Daniil (a parte).

Imi pare că 'nțeleg.

Brăndușă.

Nu voiă cerca, Pribeg, cu paguba să-ți leg
Nici gândurile tale, nici lunga ostenelă
Ce te-au adus, să-ți cauți folosu 'n socotelă,
Deci cum și mie-mi pasă și ție, socotesc,
De-a nu vedea nevoea în némul omenesc. . . .

(scóte din sîn mai multe pungi pe care le cercetează cu ochii).
Primesce suma 'ntrégă, ce-ai dat pentru pământul

Și casa lui Moș Bucur, (mișcare din partea lui Bucur).

și nu-ți uita cuvântul.

(pune baniș pe masă, apoi ȋi dă hârtie și un condei pe care-l scôte dintr'o călimară de la brâu).

Sunt tocmai, poți să-ȋ numeri . . .

(deschide o pungă)

Nu-ȋ unul ruginit;

Când banul este harnic și omu-ȋ fericit.

Bucur (sculându-se, ia pe Brândușă și-l strînge în brațe).

Brândușă fapta-ȋ mândră e ca și tine bună!

Brândușă.

Moș Bucure, boerul cu satul dimpreună

Aflând de întemplantarea-ȋ din mână'n mână-aș pus

Ș'aș împlinit toȋ baniș pe care i-am adus,

Urându-ȋ la nevoe să-ȋ pótă prinde bine.

Maria, Florea, Ileana, Bucur vorbesc în partea dréptă a scenei încet)

Daniil (a parte privind la baniș).

Ileana ia pe Florea, pământul nu-ȋ de mine;

Pe ban de-ȋ capetȋ însă, el ȋ-ȋ prieten drept;

(punénd pungile 'n brâu).

De-aceea cu iubire ȋl strîng și eș la pept!

Brândușă (strîngând pe Bucur de mână).

Așa! să-mȋ fiȋ nun mare, ear cât despre resplată,

(dând cu umérul în Maria).

Să'mȋ dea și mie Domnul, pên'la un an, o fată

Frumósă ca Ileana și cu noroc ca ea,

(luând pe Ileana de bărbie).

Așa e că acuma, nu mai sunt limbă rea?

Ileana.

Să-ți fie viața bună ca vorba . . .

Maria.

Cât de lungă

S'avem cu toții parte, deplin să ne ajungă!

(în tot timpul acesta Daniil a citit hârtia și apoi a iscălit'o).

Brândușă

Ia să sfîrșim . . . cu vorba.

(întorcându-se către Daniil). I-ai numărat? sunt toți?

Daniil (încheindu-se la pept).

Prieten la prieten dă drept la număr.

Bucur (inaintând către dînsul).

Poți.

Cu drept cuvînt a zice de noi asta, Pribeg.

Daniil.

Ce nu vî sunt prieten și eu, cum? . .

Bucur.

Înțelege.

Că de acum în colo sciindu-te ce esci,

Ce poți să faci și încă ce gânduri mai urzesci,

Imi vine peste mână, când te privesc în față

Să'mi cumpînesc răbdarea, să nu simt că'mi înghiață

Și inima și mintea ca cum într'un pustiū

M'aș deștepta de-odată, încîns c'un șarpe viu!

Daniil.

Esci aspru și n'ai dreptul să-mi zici așa cuvînte

(dănd hârtia lui Brândușă care o dă apoi lui Bucur)

Când eă iți daă putință, de-a fi ca mai 'nainte . . .
Un tată cu avere . . . ș'un ginere pe plac . . .

Florea (voind să se repedă asupra lui).

Pribege ține'ți gura, orî într'o clipă'ți fac
Pusderii capul . . .

Ileana (apucându-l de braț).

Floreo nu'ți face rău . . .

Bucur (lui Florea)

Și lasă

Mănia la o parte !— (cătref Daniil)

Când te-am primit în casă

Erai în grea nevoe, pe drumuri rătăcit,
Eă vatra și odihna cu tine-am împărțit
Ș'ai fost la loc de cinste, căci ast-fel se cuvîne
Din moși, strămoși se facemă aceluia ce vine
Să calce pragul casei, cu gândul bun orî rău ;
Căci ôspele'i ca solul trimis de Dumnezeu !
— Tu însă fără sémă, orbit de lăcomie,
Luatu-m'ai drept scară ducend la avuție,
Ca tine svënturatic prilejul te-a slujit
Dar implinindu'ți dorul, el mintea ți-a răpit
Căci m'ai luat pământul și casa părintescă . . .

Daniil (tăind vorba)

Le-ar fi luat orî cine putea să le plătescă.
Am vrut să'ți fac un bine, cătând să resplătesc . . .

Bucur (tăind vorba)

Ai căutat sêrmene, în gându'ți dușmănesc

„Mă cotropesci și firea cu órba'ți năzuință
Făcendu'mi din resplată, un dar de umilință!
De-acuma te cunoscem ș'om sci pe viitor,
Cum să ferim ogorul, de brațul hrăpitor,
Al celor, ce ca tine, ne spun că velfa vóstră,
E 'ntemeiată numai pe mișelia nóstră!
— Vezuși că la nevoie, noi scim a fi uniți.—
— Când de ispita négră, vom fi decî cotropiți
Ca astăzi, iar găsi-vom mijlocul de scăpare.—
Tu cauți bani, Pribege, ear noi neatărnare!

(arătându-i ușa).

De-acum te du cu dênșii din noú să pribegesci;
Nu esci menit să 'ntărzii pe plaiuri Romănesci!
(Daniil pornesce spre fund, toți se dau în lături din drumul lui).

Brăndușă (care de cât va timp se uita afară stănd rezemat
de ușa din fund, vëzënd că să adună la pórtă țărani, vor-
besce cu el apoi întorcëndu-se, a parte).

De-acum i-a sunat ciasul!

(tare) Nu-ți încreți sprincéna
Căci de nu'i fi la nunta lui Florea cu Ileana,
Ai se frămênți pământul, jucând la nunta ta.
Ce bine o să-ți șéză ca mire? nu uita
Să mă poftesci. Alaiul ce ți se pregătesce
Să nu te ametescă cum-va, Dómne feresce!
La noi așa se face, când omu'i însemnat.
Esci ginere, ce dracul, nu fii așa 'ncruntat!

Daniil

Vorbesci că n'ai de lucru.—Vě las pe toți cu bine!
(vrea să easă).

Brândușă

Și când eî fi la nuntă să joci și pentru mine.

Maria

Da lasă-l să se ducă !

Brândușă

Când te'î vedea cu rost
Găndesce-te la lume, sub nou'î adăpost.

Daniil

Ce adăpost ?

(intră soldați în curte, un sergent înainteză).

Scena X.

Aceiași—soldați, țărani, un sergent.

Bucur

Ce este voinice ?

Sergentul

Dați de față

Pe Daniil Pribeagul.

Brândușă (trecând pe la spatele lui Daniil).

De-acuma traiu și viață!

Daniil

Eu sunt, ce vreî cu mine ?

Sergentul (scoțînd o hârtie din sân).

Cu ordin dat în scris
Si în puterea legii te aretez.

Daniil (făcând un pas înapoi).

Inchis

Eă? te înșeli! Drept altul mă ieî fără 'ndoială!

Sergentul

Veî da-o judecății de ai vre-o socotélă.

Eă te ridic. (făcând semn soldaților să'l ia).

Luați-l!

Daniil (cercând a resista).

De ce mă arestezi?

N'am nici un fel de vină!

Sergentul

Vrei să te 'ncredințezi

De ce? Atunci ascultă. Ai fost în Bucovina

Inchis, ai spart arestul și ai fugit; ear vina,

Îți e plastografia, cu care-ai sărăcit

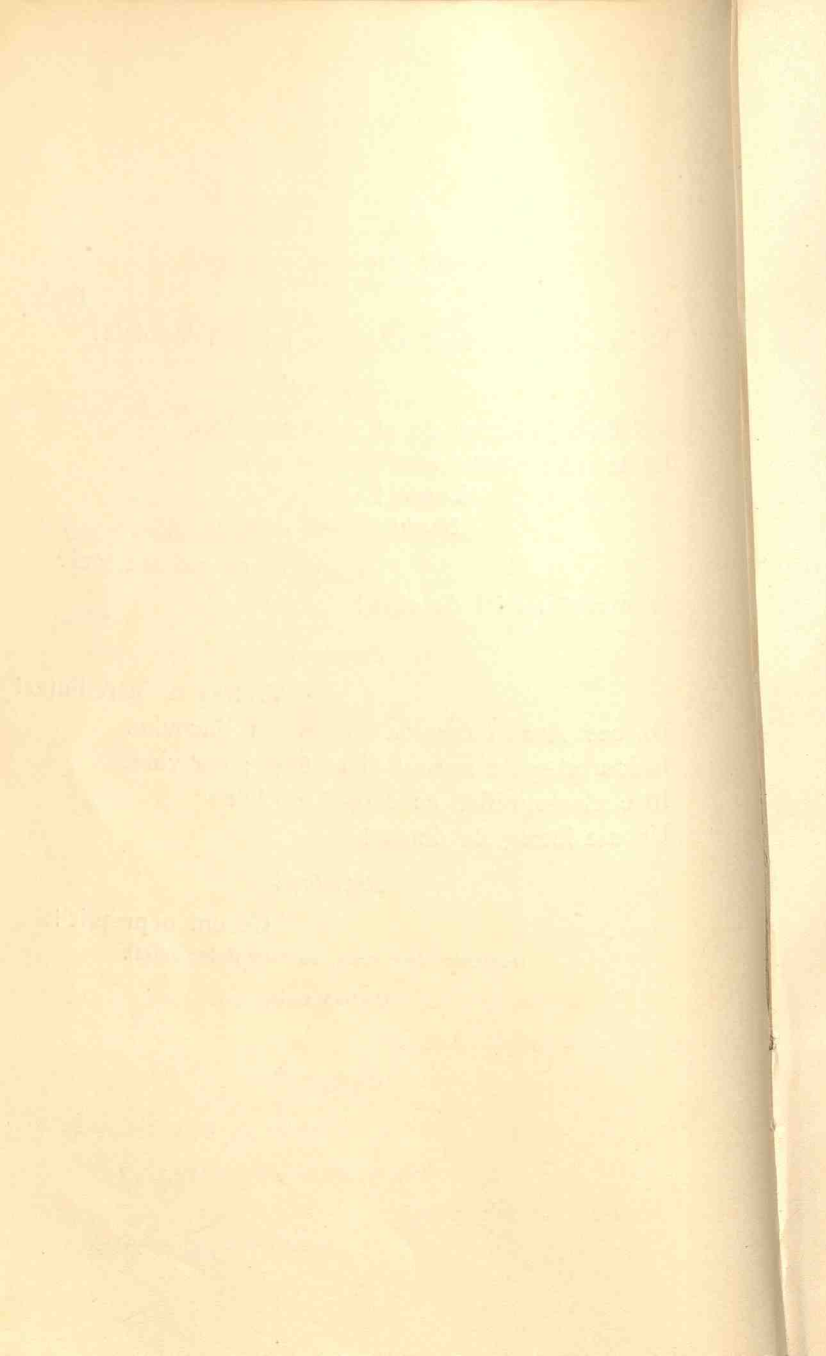
Un sat întreg de ómenî!

Brăndușă

Ce om neprețuit!

(sergentul face semn, soldații îl duc afară).

Cortina cade

FANNY

Comedie într'un act.

INCHIN ACĂSTĂ MICĂ GLUMĂ CELOR BĂNTUIȚI
DE PATIMA GELOSIEI !

PERSONELE:

Alexandru, avocat . . . 35 ani D-nul *Gr. Manolescu*.
Corina, soția sa . . . 21 » D-na *Ar. Romanescu*
Doctorul 50 » D-nul *I. Petrescu*
Ștefan 35 » » *C. Costescu*
Tudor, servitor 30 » » *C. Catopolu*

Scena se petrece în București, în zilele noastre.

*Jucată pentru prima oră pe Scena Teatrului
Național în séra de 16 Octombre 1885.*

Teatrul înfățișează un elegant biuroù de avocat. La drépta actorului, pe planul I, un fotoliù lângă o masă rotundă pe care sunt jurnale; pe planul II un biuroù de stejar sculptat, cu hărtii, cărți deschise, dosare călimări mari cu bustul lui Molière, alături un fotoliù rotund și un pănner cusut cu lănurî pentru aruncat hărtiile netrebuincioșe; pe planul III o ușă cu perdele mari. La stănga actorului, pe planul I, o canapea capitonată, pusă oblic, două scaune și un taburel pentru picióre, în dreptul canapelei o feréstră, pe planul II un cămin mare cu oglindă de-asupra, pe care se află o pendulă în stil antic, două vase cu flori și felurite mici obiecte de artă, pe planul III o ușă cu perdele mari. În fund la mijloc o ușă cu două canaturî și două perdele mari, la drépta și la stănga mari dulapuri de stejar sculptat, cu cărți. În colțurile din fund câte-o colónă de marmură albă pe care se află câte-o lampă mare, cu abat-jour roșu. În dosul biuroului, lângă părete un pupitru. Pe jos covor. Tablouri pe păreți. Mobilele sunt îmbrăcate cu postav cenușiu, cu garnitură de mătase verde. Perdelele și draperiile sunt în același stil.

Scena I.

(Alexandru și Doctorul urmând o convorbire începută. Alexandru în picióre, Doctorul pe canapea).

Alexandru.

Așa doctore dragă, sërmanii avocați
Cunoscú pe ómenî numai când sunt împricinați,
Și e destul atâta, să ieî în oropsire
Si legî și judecată, și 'ntreaga omenire !

(se plimbă)

Doctorul (fuméză).

Greșala e a voastră. De ce nu vă gândiți
Cu cine-aveți de a face ? Voi alt-ceva nu știți
De cât să dați drum gurei și să luați parale
Ș'apoi, dă Dómnne bine! orî sluga dumitale!
— Vor fi avënd dreptate și cei clienți, măcar
În fața vóstră, alt-fel n'ar face în zadar
Atâtea pasuri rele ș'atâta 'ncurcătură;
Căci pên'la urma urmei tot ei vă 'ncapă în gură. —

Alexandru.

Dar dacă n'ai cu cine să stai, să te 'nțelegi!

Doctorul.

Cu sfat și cu răbdare orî ce în lume dregi.
Incércă

Alexandru.

Ciudat lucru. Voi ómenî de sciință
Pe lume n'o cunósceți de cât prin suferință
Și inimile vóstre plăpânde la dureri
Vă 'nclină tot spre pace și tot spre mângăeri.
Voi nù cunósceți lupta de cât cu firea dóră,
Când omul pentru viață, cu mórtea se măsórá
Și perdeți din vedere c'adesea e mai greú
Să stai la pept cu lumea, de cât cu Dumnezeu!
— În traiul zilnic nu știți cu cât' anevoință
Te lupti ca să întèmpinî amara trebuință ?
Idea generósă și nobilul avënt
Cu tot ce este mare și bine pe pămënt

Sub unghia nevoiei înfîptă 'n carne-adîncă,
Se sbuciumă zadarnic ca valul de o stîncă,
De-aceea vi se pare că tóte sunt pe dos,
Căci le priviți din culme și nu cătați și jos.
Acolo puneți mîna, acolo 'i temelia!
Scăpănd pe om de rele, scăpați și omenia,
Ne dați un veac de aur, veac de clienți bogați,
'n care 'n loc de érbă vor cresce avocați!—

(rîde)

Uf! tristă meserie! mă prăpădesc de sete.

(sună, intră, Tudor, către Doctor).

Vermuth vreî, orî Madeira?

Doctorul.

Tot una'mî e.

Alexandru.

Băete

De grabă, apă rece și vin, (esc Tudor).
(căutând la ornic). Ce óră ai?

Doctorul.

Sunt cinci și jumătate trecute.

Alexandru.

Tocmai. Staî

Cu noi la masă astăzi, n'ai stat de-atîta vreme.

Doctorul.

Mi-e 'n grijă de doi bolnavi și nu știu

Alexandru (tâindu-î vorba).

Nu te teme,
De sunt ceva mai bine, nici că te mai doresc,
Iar dacă trag de mórte, zěu, nu te sfătuesc
Să mergi de bună-voe, să le-o'mbrăncesci în casă.
Te-am prins, nu'ți mai daū drumul. Corina'î măniosă
Pe Dumniata.

(Tudór pune pe masa cea rotundă sticle și pahare, apoi ese).

Doctorul.

Atuncea rămân ca s'o împac.

(merge spre masă).

Alexandru (turnând vin).

Așa amabili doctori femeilor le plac (dău).

Scena II.

Aceiași, Corina (venind pe ușa din stănga).

Corina (din pragul ușei).

Eū pot intra?

Alexandru (mergând înaintea ei).

Vin'dragă. Vorbeam tocmai de tine.

Corina (întinzend mâna doctorului).

Sunt fórte supărată pe Dumniata,

Doctorul (sărutându-î mâna).

E bine
Din când în când să cerce, un medic mai ales
Pe cei pe care'i crede că nu din interes

Il ved intrând în casă ; căci din nenorocire
Lăsăm în urma noastră a rare-orî iubire.

Corina.

De noi n'ai îndoială și cred că suntem scoși
Din rândurile acelea.

Alexandru (rîzând, după ce a bătut).

Noi suntem sănătoși.

Doctorul.

Și suntem buni prietenî. Acésta-î, lucru mare
În lume (către Corina). Acum spune-mî, mai ai vre-o
supărare ?

Corina.

Nu, de rămăi aicea și de prânzești cu noi,
(se pune pe canapea).

Doctorul.

Rămăi cu mulțămire.

Alexandru (căutând la ornic).

Vă las pe amendoî,
Pentr'un moment. Am trebă. O mică întrunire,
Într'un proces la Curte, se cere o lămurire,
O consultațiune cu unii din confrățî.
Mă 'ntorc îndată însă,

Corina (cu mirare).

Ce grabă să lucrați

Acum ? Nu-i vreme măne ?

Alexandru (sună).

Nu mănă în şedinţă,
Ne dămă părerea scrisă, scăpând într'o privinţă
De grija amănării (lui Tudor). Trăsura iute.
(Tudor ese).

Corina.

Dar,
Nu crezi că tu acumă te-ai duce în zadar ?
Ai timp şi după masă.

Alexandru (privind ornicul).

Atuncea nu se poate,
Căci minţile aprinse, pună legii beţe 'n rôte,
Ş'apoi vreau să fiu liber, să stăpânesc mai liniştiţi.
Mă prind să fiu acasă 'nainte să sfârşiţi
Ce veţi avea de vorbă.

Tudor (intrând cu pălăria şi mănuşile).

Trăsura e la scară

Alexandru (căutând ornicul).

Sunt în întârziere. La revedere dară.

(sărută mâna Corinei).

Tu nu fii supărată şi-mi rîde frumuşel.

Doctorul.

Cât nu va fi aicea, noi vom vorbi de el,
De rău se înţelege, căci n'are să ne-asculte.

Corina.

Vii repede?

Alexandru.

Indată. (către doctor). Să-î spuî atât de multe
De mine, cât să-î fie chiar ochiul înşelat

Şi nici să bage 'n sémă o clipă c'am plecat.

(se îndreptă spre uşa din fund cu doctorul).

Aşa-î c'avém dreptate zicând adinióre,

Că meseria nóstră e nemulţumitóre?

(Îşi strîngă mâna. Alexandru ese).

Scena III.

Corina, Doctorul, din când în când Tudor.

Doctorul

Ce dulce-î veselía când omu-î fericit.

(cătră Corina).

Eu lângă Alexandru mă simt întinerit!

Cu inima deschisă şi cu blăndeţea 'n faţă,

Il faci ferice, dómná, şi-î este drag de viaţă.

Acésta-î o minune şi când multe femei

Ar căuta s'o facă, n'ar fi bărbaţii răi.

(a parte)

De sigur nu m'aude e gându 'ntr'altă parte.

Aşa 'să însurăţei, socotă când se desparte

Că n'aú să se mai vadă în veci, norocul lor

Că focul nerăbdărei e lucru trecător!

(privind tablourile).

Ce copie măestrá, să jurî că nu-î lucrată

De mână romănescă. Sciî cât e cumpărată?

Nimic aprópe.

(Corina stă cu capul rezemat pe mână cufundată în gânduri, privind
în jos și bătând cu nerăbdare covorul cu piciorul)

Tace? (se apropie de dânsa)

Văzut-ai în jurnal

A rochiilor listă, la cel din urmă bal?

Corina. (se scولا cu o mișcare nervoasă, vorbește grăbit,
tăindu-și respirațiunea și având mișcări impaciente).

Cunoscî pe Alexandru, o știu, și-l cunoscî bine
Și de de-mult, de-aceea să nu te miri de mine
Te rog, căci sunt mișcată, și să 'mî făgăduescî,
Când îți voi spune totul că n'ai să 'l părătescî
Și c'ai să 'mî dai un sprijin.— Întrîga fericire
A căsnicieî năstre e azi în cumpănire.
Sunt fôrte turburată, dar nu sînt în zadar.
Mî-e inima sdrobotă. De grijă și amar,
Acum de-atăta vreme sînt crâncen frămîntată.—
L'ai cunoscut, zici, bine? Mai spune'mî încă odată;
E om de omenie? cînd nu era 'nsurat,
Avea purtare bună, e ôre-adevêrat
Acea ce se spune, c'ar fi avut succese
Pe-atăta de ușore, pe cît erau de dese?
Te rog vorbește, spune-mî, a mai răbda nu pot,
Mi-am prăpădit speranța și liniscea, și tot!

Doctorul (luând-o de mîni).

Te-ascult și pînă 'n suflet, pîntrîns de întristare,
Simțesc că mă cuprinde o jalnică mirare,
De cîte 'mî spuî. Fii bună, șezi colea, să vorbim

Cu mintea aşezată şi să nu ne grăbim
(se pună jos)

Cunosc pe Alexandru sciî, din copilărie,
Eû l'am crescut, pot zice cu-o vrednică mândrie,
Şi i-am deschis eû pórta prin care a intrat
Cu capul sus în lume, iubit şi respectat.
M'ai întrebat mişcată, şi ai avut dreptate,
De viaţa lui ca ténér şi de-ale lui pécate ?
Ce să-ţi răspund ? mi-e témă să nu mă rătăcesc
In splendida grădină, în care înfloresc,
Alătura de rose cu pept deschis la sóre,
Gingaşe viorele şi albe lăcrămióre
Când este însă vorba de demnitatea lui.
Am scumpa datorie să-ţi spun că niměnuî,
N'a dat, nici chiar în glumă, prilejû să i-o ştirbescă.
Eû l'am adus de mănă, în casa-ţi părintescă
O sciî, şi nici odată eû nu te-aş fi 'ndemnat
Să-l ieî de soţû atuncea când n'ar fi meritat.
— Dar zici că fericirea îţi este sdruncinată ?
Sunt nervii în mişcare, e mintea escitată,
E póte 'nchipuirea, ce 'n frământarea lor,
Îţi daû acéstă spaimă. E lucru trecător
De sigur. (a parte). Alexandru ! Ciudată întâmplare !
Rěu a făcut să plece.

Corina.

Eû ard de nerăbdare,
Am friguri, sunt perdută şi D-néta glumesci.

Doctorul.

Cum poți să zici acésta?

Corina.

Firesce, când vorbesci
De nervi, de 'nchipuire, mai știu eu de ce încă! . . .
Nu'mi vezi emoțiunea, măhnirea mea adâncă,
N'o simți? (cu înduioșare)

Te rog mă iartă, atăta m'am uimit,
Încât îmi perd măsura

Doctorul.

Ce ai?

Corina (cu tristeță).

Sunt de jălit!

Ah! inimile noastre, ori cât am fi de slabe,
Închipuirii numai, nu pot să cadă róbe.
Mă 'nșelă Alexandru! o ved, o știu, o simt!
El nu mă mai iubesc! în pept e locul strimt
Și crunta îndoélă, desprețul și durerea,
Se luptă sfărămându'mi odihna și puterea!
Mă 'nșelă!

Doctorul.

Cum se póte!

Corina.

Mă 'nșelă!

Doctorul.

Ai dovezi ?

Esci sigură ? Te 'nșelă ? ! . . .

Corina

Îți vine greu să crezi,
Firesce ! Nicădată n'ai socotit s'ajungă
La astă mișelie ! . . . Istoria nu-i lungă.
Acum, de la o vreme, distras, preocupat,
Vedem pe Alexandru eșind neregulat,
Intrând pe nesimțite ca să se 'nchidă 'n casă,
Vorbind adesea singur, ferindu-se să éasă
Cu mine. Stam la gânduri și mă 'ntrebam mereu
De ce schimbarea asta ? Ce are ?

Doctorul.

Să-ți spun eu.

Intr'un proces politic s'a încurcat orbesce,
Căci alt-fel nici se póte, ș'acuma trebuesce
S'o ducă până 'n capăt deși, cum îmi spunea,
Clienții, ca 'n deobște, facă pricina mai rea.
Grăbirea lui să mérgă la astă adunare
N'avea alt scop, sunt sigur

(a parte).

L'am scos la mal îmi pare.

Corina (strângendu-i mâna cu un suris trist).

Cât esci de bun prieten și cât îți mulțumesc ?
Dar în zadar ěl aperi, căci am să-ți dovedesc,
Că graba de-a se duce la zisa întrunire,

A fost ca să nu scape o dulce întâlnire
Și că acuma pôte când noi stăm și vorbim,
El e cu o femeie. (se scólă agitată).

Doctorul (sărind de pe scaun).

El ? Unde ? Cum ?

Corina (dându-i o hârtie).

Poftim

Citesce, ș'apoi spune-mi de nu e cu dreptate,
Ca sufletul și mintea să'mi fie turburate !
Batjocura-i pe față !

Doctorul (privind hârtia).

Depeșă din Paris ?

Corina.

De-acum o săptămână.

Doctorul (citind).

„Făcând precum mi-ai scris.
„Plec mâne. Cu credința nemărginită 'n tine,
„Alerg spre fericire. Tu privighéză bine.
„Nici un cuvânt la nimeni . . .

Corina (întrerupënd).

Iei sêma ?

Doctorul (urmând citirea).

„Joî sosesc,

„Așteptă-mă la gară. Imbrățioșeri, doresc
«Mult.» (se opresce mirat).

Corina.

Iscălită ?

Doctorul.

«Fanny».

Corina.

Un nume de femeie !

O vechie pasiune de tânăra !

Doctorul

Ce idee ?

Corina (cu ciudă).

«Alerg spre fericire ! Nu spune un cuvânt
«La nimeni !» Ce 'nsemnă ? Nimic decât că sunt
Uniți prin legăminte de vreme 'ndelungată,
Că vor să se întorcă la viața de-altă dată
Sub umbra tăinuirii,—sărmanii amorezați.
Ținuți de către mine, nevasta, depărtați !—

(apăsând asupra cuvintelor)

«Tu privighéză bine !» își iau măsură, firesce.
Alături de vatra onestă își clădesce
Un cuib de desfrânarea nemernicului bărbat,
De traiu dămoli și pacinic acumă desgustat.
În inima lui stăpână plăcerea nu învie,
De cât când isvorăște de la vinovăție,
Și 'n moleșitu-i suflet, de-al relelor vârtejuri,
O sârbădă scântee dă flacării prilejuri !
—Plăpânda mângăiere, iubirile curate,
Nu s'au de ajuns simțirii ființelor stricate;

Le trebuie minciuna și boldul arzător
Al patimii și viciilor, și traiu 'njositor;
Ei trebuie Fanny, să-și vie ear în fire,
Să-și limpezescă mintea, să credă 'n fericire!
Cu ea nu se feresce, cum vezi, de a eși
În lume, ca cu mine? (se preumblă foarte agitată).

Doctorul (dându-i telegrama înapoi).

Mă mir cum poți gândi,
La astfel de năpăstii? (a parte) Ce tristă întâmplare!
(tare)

Dupe depeșa asta, ar fi cu greu, îmi pare
Să dai atâta vină lui Alexandru. Eă,
De vreme ce asupra-i cerut-ai sfatul meu,
Cred, poate cu priință, că astă Dómnă vine
Aici, pentru afaceri, pe care el cu bine
Le-a regulat, în lipsă-i, ca împuternicit
Și după cum ei scrie, luat-aă bun sfârșit.
E poate 'n joc averea, onórea, cine scie
Ce interese grave; ear nu o mișelie,
O faptă 'njositóre cum zici!—Pe ce teme
Îți sprijinesci prepusul, că ore între ei
Ar sta o legătură atât de vinovată?—

Corina (cu energie).

«Imbrățișeri», dorințe, cuvinte dulci! vre-odată
De la clienți când ore s'aă dat la avocați?
Nu-i stil de interese, ci stil de-amorezați
Acesta! Nu's nebună, dar nu sunt nici copilă
Să-mi spulber eă credința pe vorbe ce de milă

Abia găsești să 'ncunjurî aceea ce gîndesci.
—Instinctul e temelul puterii femeesci!—

Doctorul (a parte)

Instinctul ? bôlă nouă, ce gînduri nădrăvane
Aû scos din trîndăvie, din mode și romane.
Sărmănă omenire, te subțiezi de tot! . . .

(tare)

Cînd avocatul-î meșter, clienții nici că pot
Să-î scrie altfel Dómnă, căci el îi are 'n mână.
În casul nostru pôte clienta e bătrână
Și vârsta indulcesce pe om atît de mult!

(a parte)

Nu pe femei însă, păcat! . . .

Corina (fórtă agitată).

Eû te ascult

Vorbind cu sînge rece și staî la îndoială
De-a crede, dar se pare că esci în învoeală
Și Domniata cu dênșii, în contra mea!

Doctorul (cu un surîs trist).

Ce fel ?

Mă pui, la bătrînețe, pe mine 'n rînd cu el
Și tocmai pentru lucruri ce-ți sunt supărătoare ?
Îți mulțumesc de partea ce-mî faci. E o onóre
Pe care, pe-ai mei umeri o port cu-atît mîi greû,
Cu cît n'am nici un merit să-ți trec în ochi drept reû!

(a parte).

— Femeile gelóse ! uf ! ce nătîngă școlă !

Cu cât sunt mai cu minte, cu-atăta cadă la bôlă
Mai lesne !—

Corina.

Sunt nedréptă ?

Doctorul.

Imi pare

Corina.

Nu scii dar,

Că tot ce zic, mă iartă, nu-să vorbe în zadar,
Sunt sigură de mine.

Doctorul.

Mă puî la încercare ?

Corina.

Sciū tot; căci Alexandru, în ôre de uitare,
Voind să 'mî dovedéscă iubirea ce 'mî purta,
Mi-a dat pe față, singur, întregă viața sa.
Mi-a spus cu de-amăruntul tot ce-a făcut și tôte
Femeile iubite mi le-a numit! (se plimbă agitată)

Doctorul (a parte).

Cum pôte

Un om să 'și pérdă mintea și cumpétul atât,
In cât să 'și facă, singur, descântec de urît!
Nu 'i de ajuns că lumea în pace nu te lasă,
Mai ieî și tu pe dracu să'l bagî femei'n casă!
Zéu că'să nebunî bărbații! (tare) Nu mai pricep nimic
Din tótă încurcătura acésta ?

Corina.

Vreună să zic

Că mi-a vorbit de Fanny și c'o cunosc prea bine.
«Eram nebun de dănsa, cum sunt nebun de tine!»
De câte ori mi-a spus-o.—Acum, ne mai putând
Trăi de ea departe și temă neavând
De nimeni, nici rușine, alergă ear, firesce,
La dănsa. Nebunia dorinței îl orbesce!
Ce-i pasă lui de mine! de mine e sătul,
Mă calcă în picioare... mă....

(pune mânele la ochi un moment).

Ah! dar e destul!

Atăta 'nduioșare ar fi o mișelie.—
Ridică-te femeie și-ți vezi de datorie!
Bărbatul tău se perde în căile lumesci,
Mergi grabnic lângă dănsul și slabă-așa cum esci,
Arată-i calea drăptă și-l scapă de peire.
A ta este menirea să duci la fericire!

(vorbind repede și tăind frasele).

Sunt hotărâtă! Fanny sosesc chiar acum,
Mă duc și eu la gară. Găsindu-mă în drum,
Nu vor avea curajul să mă urmărească.
Mă 'ntorc cu Alexandru, îl iau cu vorbă bună,
Cu mângăeri, cu sfaturi,—vorbesc și Domniata—
El facem să-și cunoscă vinovăția sa,
Să se încredințeze și să 'nțeleagă bine,
Că n'are să trăiască cu alta, ci cu mine!
Acăsta e și dreptul meu, sunt nevasta lui
Și nu'mi las eu bărbatul pe mâna nimănui.

Aşa te rog, ajută'mî, căci ai înriurire
Asupra lui. Sărmăna eă n'am decât iubire
Şi lacrimi, şi voinţa de-a'l smulge de la ea.
(plânge)

Ah ! ce nenorocire căzu asupra mea !
Vin doctore, degrabă. Mă duc să mă gătesc.

Doctorul (apropiindu-se de dănsa)

Te liniştesce Doamnă !

Corina (care se îndrepta spre stînga se opresce).

Cum să mă liniştesc ?

Sunt foarte liniştită, nu vezi ?

Doctorul (a parte)

Nevoe mare.

(tare)

Eă văd că esci mişcată şi n'ai să fii în stare,
La cază de trebuinţă, să mai te stăpînesci.
Dă, eă ţi-o spun mă iartă, dar cred că te grăbesci
Luănd o hotărîre ce póte să vă ducă
La rău sfrăşit

Corina

N'aibă grijă ! (sună, intră Tudor)

Zi Tudore s'aducă

Degradă o trăsură (ese Tudor)

(Doctorului) De'ţi este cumva greă

Să mergi cu mine lasă m'oiă duce numai eă.

(intră în drépta).

Doctorul (privind după dănsa)

Ah ! ce nenorocire ! Păcat de-aşa o casă !

Cum dracu ? . . Alexandru ! . . . Și mă poștea la masă . . .

Nu-și face omul singur belele și nevoi ?

Mă duc cu ea. Mi-e teamă să'i las pe amândoi,

În ast-fel de ispită, la mijloc cu-o femeie

Străină, o nebună de sigur . . . Ce idee !

(Merge repede la biuroù. scrie câte-va rânduri. Pune scrisoarea în plic. Intră Tudor).

Tudor

Trăsura'i gata

Doctorul

Bine. Ascultă-mă, să dai

Lui Alexandru asta ; dar înțelesu-m'ai

Să nu te scie nimeni. Să'i spuî că'i de la mine.

Tudor

Am înțeles.

Doctorul

Îndată ce vom pleca. . . .

Tudor

Prea bine

Dar Domnul o să vie, mi-a zis, numai decât,

S'a dus pănă la gară. (Corina apare în ușă).

Doctorul

Taci ! că te strîng de gât !

Sunt gata dómnă, aidemù.—Esci încă supărată

Pe mine

Corina.

Nu am dreptul.

(cătref Tudor).

O să venimù îndată,

Scena IV.

Tudor (singur venind din fund).

Se duc la vremea mesei de-acasă ? Cam ciudat.
Și Domnul o să vie acuma. Și mi-a dat
Să-i dau scrisórea asta și încă să nu scie
Chiar nimeni. Mare lucru ! Ca ce-ar putea să fie
Intr'ensa ?—D'apoi ochii ce doctoru'mi făcea
Când am vorbit de gară ? Ce ? cât pe aci era
Să'mi sară'n gât, nu alt-fel, dar ca să mă sugrume.
Zeă, multe vede omul cât mai trăesce'n lume !
—Nu, lucrul nu-i a bine, o simt eu cam de mult,
Dar nu pot înțelege. Și mă silesc s'ascult
La uși într'o părere, și tot degéba. Pace,
Nimic. Aici în casă tot sgomotul se face
Mai mult de slugi, boerii stau molcom, liniștiți.

(grijesce prin cameră)

De la o vreme însă, pară cam posomorîți.
Pe Dómnă mai cu sémă, o vęd șezënd pe gânduri
Măhnită, ba îmi pare că în vre-o două rânduri
Am și vëzut-o plănsă. Copilă, ce să-i faci ?
Când Domnul nu-i acasă, nu-i chip s'o mai împaci.
O fi avënd dreptate. Dă, singură nu-i vine
Să stea, să tot citéscă. O judec după mine.
Eu n'aș ședea în casă o zi, fără să es
Măcar comori să-mi dee ; de-aceea mi-am ales
O slujbă ca acésta. Mor după sindrofie,
Mă rog sunt om de lume.

(privind scrisórea pę care o scóte din sin)

Ca ce-ar putea să fie

În scrisorica asta ? Se vede că-l ceva
De mare trebuință ; alminteri nu holba
El ochii cătră mine (ornicul bate șese ore).
(Pune scrisórea pe marginea biuroului, șterge căminul).

Poftim, se face séră

Și Domnul nu mă vine, a 'ntârziat la gară,
Se vede că așteptă pe cine-va, căci erî
Mi-a zis să fac odaea de sus, cea de boeri,
Și să nu spun la nimeni, nici Dómnnei. De mirare!
Am scos ăntei sofaoa, am pus un pat mai mare
Si flori, și o oglindă; ear Domnul mă păzea.
El iscodém eú dóră, dar el nu-mi răspundea.
A 'nchis apoi odaea, luând cheea cu sine.
N'am priceput nimica și póte e mai bine.

(Se aude afară o trăsură, se răpede să easă).

Ah! eată o trăsură. Sosesc-unul din doi.

(Se întórcce repede de la ușa din fund).

Scrisórea, vai de mine ! să n'o uit . . .

(ia scrisórea de pe biuroú.

(Se îndréptă spre fund, intră Alexandru).

Căci apoi . . .

Scena V.

Alexandru — Tudor.

Alexandru (intră cu pălăria 'n cap).

De ce nu eși la ușă când vine vre-o trăsură ?

Tudor.

Eram aici

Alexandru.

Ved bine In veci tot cască gură.

(aretând afară)

Du lucrurile celea în camera de sus

Ș'apoî te 'ntorce iute !

(Tudor ese Alexandru privind împrejur).

In camera de-alături

(merge în dreapta).

Se vede că s'au dus

Aici nu'î nimeni. Póte

Sunt colo. (merge 'n stânga), Nicî aicea: s'or fi ascuns.

Socóte

Să'mî facă 'n ciudă, unde n'am stat aici cu ei.

De doctorul de sigur duhovnic de femeî,

A fost pusă la cale. Eă am să'î las în pace

Să ved de au răbdare și sciă a se preface.

(își pune pălăria pe cămin)

Cum aș fi vrut în lipsa'mî, să staă într'un ungher

Și să'î ascult la vorbă

(își tórnă un pahar și bea)

Mister pentru mister

Le-am pregătit eu unul, pe care nicî-odată

Ei n'au să'l mai ghicéscă . . (se uita la ornic).

Tărziu. Dar cam ciudată

Imî pare gluma asta, (surizând) Sunt prea nerăbdător,

Cum i-am lăsat eu singuri . . . acum e rândul lor.

(intră Tudor)

Ah ! Tudor scie unde'să (lui Tudor) In care colțu de casă

S'au furișat boerii ? (pausă) Ți-au zis să tacî ? ce-ți pasă

Te scap eă. Aide spune.

Tudor

Dar nu știu ce să spun
Căci nu-i acasă nimeni, s'aû dus . . .

Alexandru

Ce, ești nebun ?

Tudor

S'a dus și Domnul doctor și coconița . . .

Alexandru

Unde ?

Tudor

Eû știu ? s'aû dus cu birjea, în sus . . .

Alexandru

Nu mai ascunde

Degéba, spune unde'sû ? . . .

Tudor

Zeû, Domnule-aû plecat.

Ah ! eată și dovadă scrisórea ce mi-a dat
Chiar Domnul doctor singur, ca să v'o dau în mână.

Alexandru (smuncindu'i-o)

Mă ia cu viclenie, dar gluma e bătrână.

Asemeni meșteșuguri la noi nu se mai trecû . . .

(Deschide scrisórea, citește și din zimbitor ce era devine de odată
fórté serios).

Dar asta ? (cătră Tudor) bine, dute ! (Tudor ese).

(citind încă odată)

În lipsă-mi se petrecû

Adevărate drame!—Ciudată 'mperechiere
De lucruri! E gelósă, gelósă?—O părere
Orî cât de nēdrăvană, adesa'î de ajuns,
Să rēscolēscă patimî, să sape într'ascuns
În inima femeii prăpăstiî de mânia
Și 'ntr'un vērtejū sēlbatic odihna să'î sfășie,
Să'î rătăcēscă mintea și cumpētul, și tot !
Corina e gelósă de Fanny?—Ce despot,
E omul pe el însuși de multe orî zadarnic.
Ce'î faci? la rēu, din fire, el e plecat și harnic!
Cum a putut să afle, mă mir
(merge la biuroū și caută prin hărți).

la să vedem

Depeșa nu'î aicea . . . de a-cum nu mă mai tem.
— Ah ! escî gelósă dragă ! Acēsta'î cruntă bólă.
Acel cuprins de dēnsa, greū tēfēr se mai scólă!
Îți trebue degrabă leac tāmăduitor.
Am să ți'l dau, căci alt-fel stămū, rēu pe viitor.
Orî cine se respectă și vrea să aibă pace
În casă, fără preget să caute-a'și desface
Femeea de năravuri stāngace, de manîi
Și de nālucî pismașe ce 'npingū la nebunii,
Căci alt-fel vai de dēnsul ajunge a se teme
De umbre cornorate cu vreme fără vreme,
Ș'atuncî căsătoria'î un fel de iarmaroc,
În care nerviî Dómnei te ducū din loc în loc!
— Ciudat îmi pare însă, cum ea, atât de blāndă
Și de încrezētóre să se fi pus la pāndă,
Și stānd la îndoeala despre iubirea mea

Să-și prilejască pâlngerî că mă port rău cu ea!—
Pentru-o femeie totuși e foarte răbdătoare.

Să fie ea gelosă și îngăduitore,
Mă mir. Să nu m'apuce la aspre lămuriri,
Și altora să facă duióse tânguirî!?

— Ah! prefăcătorie, iscódă-afurisită,
Credem că erai óspe de inimă-ofilită,
Ear nu de suflet tēnēr, plăpând și iubitor! —
De-ar ști câtă năpaste tērescū în urma lorū
Femeile, ce viața și fericirea'și punū
Pe-o vorbă 'nșelătore, orî pe-un vērtejū nebun

Îți trebuie o pildă Corino! E rușine
Să pui tu lucruri jóse în cumpănă cu tine!
—Dar ast-fel mi se cade. Firește, cap am eū,
Să las ca să se primble pe secretarul meū,
La voea întēmplării, hărțiî de rānduială
Cu-atâtea înțelesurî croite pe 'ndoială?
La cei ce sunt ca mine de-ar fi să dau un sfat,
Le-aș spune că în colțul cel mai întunecat
Al tainiței s'ascundă lucrările 'ndoióse,
De vor să 'nchidă gura femeii curiόse!

(pendula bate 6 jum. óre)

Nu cred să întârzie.

(Sună, intră Tudor. Scrie câte-va rândurî la biuroū, îndoe hărția și
io dă).

Să dai acēsta sus.

(Tudor ese. Alex. scóte perdelele de la ușa din stînga, din brățarele
lor și le așeză drepte împreunādu-le, ca cum ar face o portieră).

Tot ce mă mai māngăe, e că acest prepus
Eșit în drum la vreme, va fi de-acu 'nainte

Un credincios tovarășu ca să mă 'nvețe minte.

(Se aude o trăsură afară. Alexandru alérgă la feréstră).

Ei sunt. Ce față cruntă, ce ochiū nelineșcit . . .

(Se pune în dreptul ușei din stânga, apucă perdelele cu mâinile, ca cum ar vorbi cu cine-va din năuntru).

Corina-î măniosă ?

Scena VI.

Alexandru, Corina, Doctorul.

(Când intră Corina și Doctorul, Alexandru se întorče repeda cu fața spre ei ca cum ar fi fost surprins. — Corina intră repede, vëzënd pe Alexandru, face o mișcare să stea în loc, dar trece înainte și se oprește lângă canapea, unde se desbracă nervosă. Doctorul o urmëză cu pașă mărunți fôrte încurcat).

Corina (trăgându-și mânușile).

'i-acolo . . . a tresărit !

Alexandru (zimbitor venind în fața scenei).

Frumos ! v'ați luat sborul și m'ați uitat pe mine,

Ați conspirat în lipsă'mi și ați găsit că-î bine,

—Aci găsesc pe doctor cu higiena lui —

Să nu lăsați să trecă sfințitul sórelui,

Fără-a eși la aer 'nainte de mănecare.

Prea bine. De ce însă nu ați avut răbdare

Să viū și eū acasă, să mergem câte trei !

Mi-ar fi făcut plăcere.... (căt're Doctor). Așa că-î vina e

(căt're Corina).

De ce ?

Corina (fără a se uita la dënsul).

Sciī fôrte bine că nu's supărătore.

Aveai atăta trebă—și trebă—*absorbitore* —
In cât n'am vrut o clipă să ți-o zădărnicesci,
Nici chiar pentru plăcerea, ce zici că o găsești,
De-a merge la primblare cu noi....

Alexandru.

Cât ești de bună!

(a parte).

Mă 'nghimpă. (privind'o) ceru'i negru, o să avem furtună.

Corina (dregându'și rochia).

Îți mulțumesc! Se poate... Și D-niata ești bun..

Alexandru.

Ce vorbe sunt acestea? Nu te'nțeleg.... îți spun....
Mă iartă

Corina (întrerupându-l).

N'am ce-ți face. Eă, scii că nu's deprinsă
Cu jocuri de cuvinte, ce aă cătare 'ntinsă;
In cât sunt mulțumită, când ast-fel precum pot
Leg câte două vorbe, ca să nu tac de tot.

Alexandru (a parte).

Din ce în ce mai aspră. . . . acum o să sbunească. . .
(tare).

Și tu, de la nimica faci lucru—atăť să crească!
Nu'mi spulbera aventul cel bun. Voiam să 'ți zic
Că nu'î nimic pe lume dar absolut nimic,
Ce ar putea vre-odată să'mi facă o jicnire
Din partea ta, afară de lipsa de iubire
Și de rēcēla asta cu care îmi vorbești,

De câte-va minute..... (voesce săi ia mâna).

iubită precum escl!

(Corina, care până aici îl ascultase fără să se uite la dănsul, se întorrece ca îmboldită de indignațiune, îl privește lung, își ferește mâna ș'apoi trece mândră în partea opusă a scenei).

Doctorul (a parte).

Frumoșe sunt acestea?—Eū ce's de vină ôre,
Să staū părtașū nevrednic la astă sērbătóre?—
Nu e nimic în lume de ce m'am fost ferit
Mai din-adins, cum este ăst soiū nenorocit
De 'mpunsēturi și certuri ce facū din căsnicie
Un iad de chinuință, când nu'i de mișelie.
Chiar din pricina asta nici nu m'am insurat.

Când mi-ar fi zis nevasta: orī doctor, orī bărbat!
Pas, să mai staū la gânduri! Sunt singur și mi-e binē,
Ear la vre-o 'nșelăciune, mă 'nșel tot eu pe mine!

(Pe tot timpul cât a vorbit doctorul, Alexandru s'a strămutat ușurel pe după masa cea rotundă și pe la spatele Corinei—care dădea semne de nerăbdare și apoi s'a pus pe fotoliul de lângă masă și se utita într'un jurnal.— Alex. e la dreapta ei).

Alexandru (privind-o, cu o voce tristă).

Din ce în ce mai tare mă miră chipul tēū
De-a fi, cu mine astăzi. Imi vine fôrte greū,
Din neobicinuință să vēd amărăciune
Orī rēutate ăncă, în tot ce ai de-a'mi spune.

Corina (cu răcélă)

Eū n'am să-ți spun nimica. Te vēd pe D-niata
Că 'ntrebī, că'ți faci de vorbă, că cercetezi ceva,

Alexandru

Da ! cercetezŭ firesce, căci pentru'ntăia dată
Azi esci așa de aspră cu mine și 'ncordată,
Tu cea atât de blândă și dulce.— Draga mea
De-ai sci cât nu te prinde, n'ai fi așa de rea,
In casa noastră încă, n'aŭ răsunit cuvinte
De-acele ce inghimpă în inimă și 'n minte
Incăt orî cine astăzi ne ar auzi, mirat
S'ar întreba de suntem femei și bărbat.
Nu după moda nouă, ci ca din vremea veche,
Când casa era una și soții o păreche.
(Corina bate nerăbdătoare covorul cu piciorul)

Doctorul (a parte)

Cum se cunósce hoțul, că-i meșter la cuvânt
Și negustor de frase, vorbesce ca un sfânt,
(tare, apropiindu-se)
Eu cred că nici-o-dată, nu'i de folos să fie
In casă ne'nțelegeri și între soți mânia.
Firesce, oameni suntem, greșelele 'să pe noi
Dar și îngăduire se cere când sunt doi.....

Alexandru (vesel).

Am fost în tot-de-a una și sunt un om de pace;
Incăt eu cu nevasta răsboiŭ nu pot a face.
Așa e dragă? Spune-î, Așa e, căci zimbesci. ...

Corina (conținendu-se)

Zimbesc ?!... zimbesc de milă. Mă mir cum nu rosesci
Când spuî astfel de lucruri și vii cu-atăta fală
Să'mi dai sfat de blândetă și lecții de morală.

Aș înțelege-acestea și póte le-aș urma,
Când mi le-ar spune altul, nu însă D-niata.

Alexandru

Cum nu eă ? Ce 'nsemnéză

Corina

Oh! înțelegi prea bine.

E tristă comedia ce vrei să joci cu mine
Și e neomenósă.—mă iartă de cuvânt—
Da, ea îmi dovedesce, că tot ce e mai sfânt,
In astă legătură ce-i zică căsătorie,
Increderea deplină, e slabă jucărie!
Bărbații ca tovarăși necredincioși și răi
Aducă perzënd-o 'n casă ruina 'n urma ei.
Ușori și fără cuget își facă cu îngrijire
O pórtă, pentru patimi, cu tainică eșire,
Prin care scotă ei însuși din casă cinstea lor
Lăsând să intre 'n locu-i scandalu 'njositor.
Acéstă primenélă nemernică se face
Mai lesne, când femeea o suferă și tace ;
Eă însă nu 's de-acelea ce tacă și se sfiescă
A sugruma rușinea în cuibu'i mișelesc.
Eă priveghiând de-aproape la cinstea vetrei mele
Voiu sci chiar împotrivă'ti s'o ocrotesc de rele.
Și mai ántei de tóte gándesce-te că sunt
Femeea d-tale, și că nimic mai sfânt
N'ai de făcut în lumea de rele împănată,
Decăt să'ti ții femeea și casa nepătată.
—Acum urméză'ti rolul, îmi place să te ascult.

De ce să pierzi prilejul unui discurs mai mult !

Alexandru (a parte)

E aprigă, nedreptă și slabă cum sunt toate
Femeile.

Doctorul (a parte)

Prea bine ! Mă mir de unde scöte
Asemenea cuvinte ? Femeea când o vrea
Ël face și pe dracu de umblă după ea.

Alexandru (tare)

Ved, din nenorocire, că e cu neputință
A ne 'nțelege astăzi. Ar fi decī cu priință
Să punemū pe un altul aicea între noi,
Ca să ne lămurască de-a-rândul pe-amëndoi
Așa eū rog pe doctor să vie, să m'ajute,
Să nu ne perdemū vremea cu vrute și nevrute.

Doctorul (a parte)

Poftim ! mă pun la mijloc acum. Ce-o să le fac
Mi 'sū dragi ș'apoī sunt tineri, se cértă și se'mpac,

(tare)

Eū vė ascult, de-oparte, vorbind de-atata vreme
Și zeū, dacă m'ați crede încep chiar a mă teme.
Să nu vė ved la urmă, aprinși precum sunteți,
Că vė perdeți cu vorba și mintea câte-aveți.
De vreți a vė 'nțelege fiți mai dămoī la fire.
—Femeea, vatra casei, blănd simbol de iubire,
Menită să păstreze bărbatului un loc
De mângăere 'n suflet— chiar neavënd noroc—

Să 'naltă cu mândrie pe-a datoriei, scară,
Dând gândurile rele din inimă afară.
Cu pilda ei cea blândă, cu graiul ei duios,
Uşor să 'ntorcă pôte la drumul priincios
Pe cel ce în aventuri nebune orî trufase
Şi-a pus în jug viaţa, la simţuri pătimaşe!—

Alexandru (a parte)]

Adică bate 'n mine. Bun avocat mai am
Mă sprijină ca ştréngul pe spânzurat. (tare) Eram
Să zic şi eu o vorbă. Acestea tóte 'să bune,
Dar nu mă luminéază de loc. Nevasta spune
Că am deschis o uşă de patimi şi că sunt
Bărbatul cel mai sprinten la cuget pe pământ,
Că vatra e 'n pericol şi că va sta de stréjă
La pragul casei nóstre să nu 'i fur cinstea'n mreaţă
De simţuri pătimaşe, precum zici D-niata,
—Mă rog din tóte astea ai priceput ceva?
Căci n'aş voi asupră'mi să cadă o bănuială
Lipsită de temeiuri.... (pausă. Doctorul şi Corina tacă).

Cum ? staţi la îndoială?

Atunci de ce atâtea cuvinte de prisos
Cu-atâtea înţelesuri pe faţă şi pe dos ?
Acésta-î comedie ! . .

Corina (sărind de pe fotoliu)

Destul, că'mi pierd răbdarea !

Doctorul.

S'a risipit iar vraja.

Corina (cu indignare).

Cum ai nerușinarea

Să vii să'mi zici în față că eu joc comedii,
Când înțelegi prea bine că știu de unde vii,
Când am aici dovada purtărei d-tale
Atât de înjosită.—Cum? mi te puî la cale,
În taină, cu-o femeie ce'ti vine din Paris
Și care te iubesc, și o iubesci! I-ai scris . . .
Vă scriți de lungă vreme, de sigur. Ce rușine!
Și 'mi înaî spunei acuma că mă iubesci pe mine!
Și alergai la dănsa.—Ah! mult rău m-ai făcut!—
Sciam de-atâtea zile că vine, am tăcut
Să ved de nu m'nselă a mea închipuire.
Adinióre însă, (ironic) *plecând la întrunire*,
Te-ai dus întins la gară s'o 'ntîmpini, *azi e Joi*,
Așa că pentru-o Fanny, ți-ai bătut joc de noi!
Acum pricepi de sigur, din ce împrejurare
Mi-e inima cernită și vorbele 'să amare!

Alexandru (ca aiurând).

E o fatalitate, un vânt nenorocit,
Ce a căzut asupra'mi și care m'a uimit!

Corina.

Mărturisesci atunci! E dar ne'nlăturată
Nenorocirea noastră! Mai spune'mi înc'odată....
Credința și 'ndoiala se sbuciumă în piept,
Răspunde!

(pausă, se apropie de Alex. și-l ia de braț, cu un suris silit)

Sunt nebună! Așa că nu e drept

Că e o aiurare a 'nchipuirii mele,
—Femea sciî că'i slabă și pôte să se 'nșele—
Că mă iubesci pe mine. Mi-ai zis azi: te iubesc!
Pe ea nu poți s'o suferi...! Așa e?...
(văzând că Alexandru tace privind'o).

Năbușesc !

Răspunde !.....

Doctorul.

Cu o vorbă din inimă pornită,
Imprăstie necazul, fă-ți casa liniștită!

Corina (dându-i telegrama).

Citesce-mi tu depeșa și judecă . . . să vezi,
Așa de rău e scrisă, că singur ai să crezi
Ca mine . . .

Doctorul.

Alexandre, gândește-te la lume,
La dēnsa și la tine. Acestea nu sunt glume.

(Alexandru tace, privind depeșa).

Corina (se plcă pe umărul lui, spre a ceti).

«Nici un cuvânt la nimeni, îmbrățișerii!» Ce zici?
«Așteptă-mă la gară, sosesc Joi» . . . Dar aici
«Alerg spre fericire!» . . . Acestea nu'su cuvinte,
Ce m'au putut aduce ușor să-mi es din minte?

Alexandru (a parte).

Ce gingașă e ast-fel ! dar gelosia'i rea
Și eu vreau pace 'n casă . . .

Corina.

Așa e?

Alexandru (luând o înfățișare tristă, vorbește rar, ca cum ar scóte vorbele cu greú).

Draga mea,

Sërmana omenire, atât de 'mpovărată,
Pe multe povërnîșuri alunecă de-o-dată . . .
Sunt une-orî momente, când omul e dator
Să 'nfrunte slăbiciunea, să fie răbdător . . .
Si să'și ascundă păsul cât mai adănc în taină . . .
Oh! grija-î pentru suflet obositóre haină
Ce folosință óre avem a ne lupta
Ș'a ne jăli zadarnic, de nu putem schimba
Fatalul curs al sórtei, când din nenorocire
Ne răscolesce viața cu-o aprigă lovire . . .

Doctorul.

Vorbesce într'aiurea! Ci fii mai lămurit . . .

Corina.

Eú nu 'nțeleg nimica.

Alexandru.

Ei bine, a sosit,

Da, Fanny e aicea. (îngenunchiănd). De 's vinovat . . .
ertare!

Corina (făcënd o mișcare în lături).

Ah! nu mă înșelasem! (sbucnind de plâns). Ce gróznică
trădare!

Alexandru (sculându-se, se apropie de ea).

Dar o să plece . . . dragă . . .

Corina (fuge spre canapea).

Ah ! lasă-mă ! (se pune jos).

Doctorul (apropiindu-se de Corina și împiedecând pe Alexandru de a se duce lângă ea).

Ce faci

E rău, nu-î demn de tine . . . Nu te'ncerca s'o 'mpaci,
Atăta mângăiere îi mai rămăne . . . Bine
Ce gânduri ai ? ce-ți este ? cum nu ți-a fost rușine,
Când ai așa femei ? . . . Eă nu știu ce să-ți zic !
De ce-ai făcut aceasta, când nu-ți lipsea nimic ?

Alexandru.

Nimic din câte omul nu pôte să dorască . . .
Dar inima e vie, ea cere să iubască
Mereu, ș'atâta sbucium purtam în pept de dor,
Că de-ar fi stat acolo, eram să mă omor.
Ce vrei așa mi-e firea . . . e pôte-o nebunie !
(se apropie de Corina, care plânge pe canape),
Te rog . . . Corino . . . dragă . . .

Corina (vorbesce plângend).

Dar asta-î grozăvie !

Ce inimă, ce cuget, ce minte ai ? Ce esci ?
Parc'ai trăit afară din lume, de vorbesci
Așa făr' de sfială și fără de măsură.
Ce ți-am făcut eă ore, de'mi porți atâta ură ?

(Se scólă și vorbesce, apropiindu-se din ce în ce mai mult).

De când trăesci cu mine, făcutu'ți-am vr'un rău ?
Avut-ai a te plânge de caracterul meu ?
Căsătoria noastră n'a fost ea o unire
A două mână întinse cu dor și cu iubire ?
Și 'n casă, ca în lume n'am fost neconținut
O soță credincioasă lângă-un bărbat iubit ?
Din sfânta'mi datorie eșit'am vre o dată ?
Ce ți-am făcut ? răspunde ?

(pausă. Alexandru stă cu capul ținut în pământ).

Sunt ôre vinovată

Că'n inima'ți prea largă și'n pieptu'ți prea aprins
Dorințele vrăjmașe n'au cumpăt, nici coprins ?
Că pentru patimi sterpe, nemernice, nebune
Jertfesci trecutul pacinic și ciasurile bune
De dragoste curată, de traiu neturburat,
În care ca copii cu drag te-ai resfătat ?

(pausă, urmând cu violență).

Ce mai întreb de geaba ? Sunt lucruri pentru care
Femeea cum se cade nu intră 'n cercetare,
Ci le desprețuesce . . . Așa desprețuesc
Eu pe femeea ceea—fals idol omenesc,—
Pe care ai adus'o aici fără de rușine,
Să'ți îndulcăscă traiul alături cu mine
Și să'ți prefacă casa, din care voiu pleca,
În cuib de desfrânare prin slăbiciunea ta !

(Ajunsă la culmea emoțiunii, Corina'și pune mâinile repede la ochi și se clatină să cadă. Doctorul să răpede să o sprijine. Alexandru face un pas spre dânsa; ea se îndreptăză însă, își șterge repede ochii, trece în partea opusă a scenei și ațintindu'și privirile fulgerătoare spre ușa din stânga, strigă amenințând).

„iință blestemată ! din margine de lume
Alergi să'mi furî iubirea și pacea, ș'al meu nume,
Te furișezi nebuno, aici în cuibul meu,
Tu care porți ocara și ura 'n sînul tău.
Și crezi că am să sufăr în fața'ti, nemișcată,
Batjocura acésta ? (face câți-va pași spre ușă).
Să ești de-aici îndată !

(se întorce către Alex., care se pune între ea și ușă).
Acolo ai ascuns'o ! Acolo te-am găsit
Păzind adineóre. Intrând ai tresărit. ..

Doctorul (apropiindu-se de Corina).

Ce vrei să faci ? gîndesce, dai singură alarmă
Scandalului și lumii dai singură o armă !

(a parte).

Auzi nesocotitul ! Nu-î chip să'î mai împac !
(Corina înainteză spre ușă, Alex., se pune înaintea ei).

Alexandru (ca cum ar apăra ușa).

Ia séma, dómná ! Suntem....

Corina (tremurând de mînie).

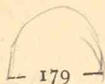
Oh ! știu c'ai vrea să tac,
C'ai vrea să închid ochii și să te las în pace ;
Dar am s'o dau afară !....

Alexandru.

Acésta n'o vei face !....

Corina (aprópe de ușă).

În lături !...

Alexandru (în fața ei).

Nu vei trece !

Doctorul (frângându-și mâinile).

E lucru nebunesc,

Ce faceți !....

Corina (dând pe Alexandru în lături).

Fugi de-aceia !

(Alexandru se trage lângă dulapul din fund, Corina ridică o parte a perdelei și strigă).

Ești, ești, îți poruncesc !

(Apoi se dă cu un pas înapoi și așteaptă. Apare în pragul ușei Ștefan îmbrăcat în uniformă de maior de roșiori. Mișcare și mirare generală. Corina se uită pe rând la Alex. la Ștefan și la Doctor).

Scena VII.

Alexandru, Corina, Doctorul, Tudor.

Corina (făcând o mișcare în lături și dând un țipet).

Ah !

Ștefan (închinându-se).

Dómnă !

Corina (îndreptându-se către bărbatu-seu).

Alexandre !

Doctorul (a parte).

Ce vrea să zică asta ?

Ștefan (a parte)

Se uită lung la mine.

Stefan.

Alexandru.

Stefan.

Alexandru.

Maiorul Ștefan Grue,

Corina (dăndu-i mână).

... cunoscém din faimă . . (Ștefan ei sărută mâna).

Ștefan (zărind pe Doctor).

Oh ! Doctore !

(Se 'ndrepteză către dănsul și-și dau mănile)

Doctorul. (încet).

Cu cine

raî încă 'năuntru ?

Ștefan (privindu-l mirat).

Cu nimeni,

Doctorul.

N'ai văzut . . .

Pe . . . nimeni?

Stefan.

Eram singur (se strângă de mână)

Doctorul (a parte).

Bun, Fanny-a dispărut.

(În timpul acestei convorbiri, Corina a aruncat o privire repede în odăa din stânga, apoi se întorce spre canapea încetișor).

Alexandru (privind pe Corina, a parte).

Nevesteii tot i-e frică . . . (trece în fața scenei, în dreapta)

Corina (punându-se pe canape, a parte).

Nu-i nimeni! De mirare!

Stefan (încet, doctorului).

De ce mi-ai făcut însă această întrebare?

Doctorul (arătându-i pe Corina).

Ți-oîu spune mai pe urmă . . .

Stefan (cătră Corina).

È ore-adevărat,

Ce zice Alexandru? Aș fi nemângăiat,
Ca pentru 'ntăia dată, când facem cunoscință,
Să fiu prilej nevrednic de vre-o necuviință . . .

Corina.

Oh! nu . . .

Stefan

Cu toate astea, când m'am ivit pe prag
t c'un pas în lături. Eram să mă retrag,
c'am intrat póte în vre-o casă străină.
steptați pe mine, desigur . . . nu's de vină,
etând pe Alexandru, care se preface că privesc aiurea)
trimis acolo și'l așteptam să vie,
presinte, dómnă.

Doctorul.

Adevărat să fie?

Stefan.

at. Intrébă'l.

Corina.

Nu înțeleg nimic

o 'ncurcătuură . . .

Doctorul.

Așa era să zic

Stefan.

N'avém dreptate?

Corina. (cătră Aexandru).

Atunci persóna ceea . . .

Doctorul (întrerupënd-o, caută la ornic).

og, nu vë e fóme?

Alexandru (rîzînd, a parte).

Ciudată e femeea,
chiar vîzînd cu ochii nu crede, cînd nu vrea,
pot fi celelalte, de judec dupe-a mea.
(tare, apropiîndu-se de grupul din stînga)
hipueți Ștefane—adeverată dramă—
um cîteva zile primesc o telegramă,
(scôte telegrama din buzunar)
n care un prieten îmi scrie din Paris,
cu credința 'n mine și sufletul deschis
fericire, grabnic se va întorçe 'n țară,
agîndu-mă sormanul, ca să'l aștept la gară
să nu spun la nimeni că vine
(Ștefan face o mișcare, ca cum ar vrea să vorbescă, Alex. îl opresce
gestul)

N'am sfîrșit.

în întîmplare însă, o dîmnă a cetit
epeșă și . . . îndată s'a pus pe bănuelă,
a'î scrisă de-o femeie, că eă . . .

Ștefan (intrerupîndu-l).

Oh! Ce greșală!

Eă țî-am trimis depeșă. (Alex. eî dă telegrama)

Corina (sărînd de pe canape)

Cum, D-niata, glumesci?

Ștefan

Da. Eu sunt Fanny, dîmnă!

(Alex. rîde cu hohot și se pune pe fotoliul din drépta)

Doctorul.

Curat ca în povesci.

Stefan (citesce telegrama).

Intocmai. «Cu credința nemărginită 'n tine
«Alerg spre fericire. Tu privighéză bine
«Nici un cuvânt la nimeni.» (cătră Corina)

Oh! dómna de sciam

Ce are să se 'ntemple, mă credeți nu scriam
Așa, și mai cu sémă el și rugam să'mi ție
Acéstă taină 'n două cu scumpa lui soție.

(Corina transformată și înveselită se duce ușurel pe la spatele lui
Alexandru, el apucă capul în mâni și-l sărută de multe ori).

Corina.

Cât sunt de fericită! Ah! și cât te iubesc?
Mă vei ierta tu ore? (vorbescú încet).

Doctorul. (lui Ștefan).

Pecatul femeesc

E gelosia. Bine, atâta mă uimise
Incurcătura asta, încât mă părăsise
La urmă și răbdarea. și tóte . . . E ciudat! . . .

Stefan.

Molipsitoare bólă.

Doctorul.

Și dór nu's însurat!

Corina. (lui Alexandru).

Ce m'a impins mai tare în astă rătăcire,

A fost iscălitura. E lucru peste fire
Ca pe-un bărbat să'l cheme într'ist-fel, nu'î așa ?

Alexandru

Din Ștefan i-a zis Fane, de mic copil. Era
Un obicei din scôla, la noi, să'î zicem Fane.
— In loc dar să te'nconjuri de gânduri nădrăvane
Și să tot țeși prepusuri, de ce nu ai venit
Să'mi spuî ce-avei pe suflet și te-aș fi liniștit
Cu-o vorbă, ca acum ?

Corina

Dar unde puî mândria

Firéscă, a femeii . . .

Alexandru

Adică gelosia,

O patimă trufașă, cu care vă jucați,
Ca cu-o săgétă 'n care adesea vă 'nțepați.
Mândria femeéscă, ar trebui să fie,
Ca stréja credinciosă, a inimii mândrie.
Destul că mângăere așa de rar găsim
In lume, ca atuncea, când cel puțin iubim,
Să nu dați viața, pacea și slaba vóstră minte,
Cum vreî să faci tu astăzi, pe jocuri de cuvinte !

Corina (întinzându-i mâna).

Invătătura-î scumpă, căci eu am suferit

Maî mult și maî puternic

(Se întórce spre Ștefan și Doctor)

Ștefan.

Sunt foarte fericit.

Că v'am putut aduce ear liniștea în casă.

Corina (dându-i mâna).

Sunt recunoscătoare . . .

Tudor (pe pragul ușei).

Vă rog, poftiți la masă.

Doctorul (căutând la ornic).

Chiar și venise vremea, am flămânzit de tot.
Să sciți că altă dată, când mă'ți pofti, vă scot
La rând pe fie-care, pên' la sofragerie,
Să căutați de masă, ear nu de gelosie!

(Corina dă brațul lui Ștefan și pornesc spre fund).

Cortina cade.

PRIMUL BAL

Comedie într'un act.

MARIEI

Cu întreaga mea inimă.

PERSÓNELE:

Robeanu, medic D-nul *C. Nottarà*
Lia, soția lui D-na *Ar. Romanescu*
Mitică Zornescu D-nul *C. Costescu*
Simion, sluga lui *Robeanu* " *C. Catopol*
Catinca, fată în casă la *Robeanu* . D-na *M. Ciucurescu*

Scena se petrece Earna în casa lui Robeanu,
în București.

Teatrul înfățișează o elegantă sală de mâncare. — Masa e pregătită pentru un mare supeu de bal. — Scaune de-a-lungul mesei. — La dreapta un cămin cu o mare oglindă. — Lângă dănsul un fotoliu, un scaun, și o masă pentru fumat. — La stânga un bufet mare cu argintării și cristaluri. — Coșuri cu fructe și bombóne pe masă. — Ușă în stânga ușă în dreapta. — Fundul scenei arată, printr'o arcadă o seră de eamnă luminată. — O draperie bogată decoréză intrarea serei. — Două lampe ardă pe cămin. — Candelabrele de pe masă nu sunt aprinse, — La ridicarea perdelei pendula bate 9 ore.

Scena I.

Simion (cu mânilor în șolduri inspectând masa).

(Livrea neagră cu șnururi galbene, vestă albă de postav, cu fir, culoți, de catifea roșie, ciorapi albi, pantofi de lac. — IO, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 41, 42, 43, 44 p... a... tru... ze... cí și cincí! Bun! de s'or măi strânge ceva boerii, încapă toc-măi 50 de tacămuri. (Căutându-se prin buzunare). Na! că iar am prăpădit'o! De când cu balul ăsta, mi-am pierdut mințile și pace! Ba bine că nu le-aș fi pierdut! Mă rog să te pui d-ta bun, teafăr, sănătos și să restorni o casă întrégă ca să faci loc gol pentru învêrtitul cocónelor și să strămuți lucrúșorele, să le stingheresci, ba să le și măi fărămí, că de! om esci, numai și numai să-ți faci

trebă și să adunî o sumedenie de lume ca să bea, să mănânce pe socotéla ta... asta n'o pot eu înțelege odată cu capul! A! Să mergî bună-óră la alții, asta mai vine la socotélă, că stau frumușel la odihnă cu hainele boerilor în brațe și după ce m'am săturat de privit și de somn, mai dau o revisie pe la bufet! Kief pe socotéla altora, vezi bine! Dar de opt zile să mă muncesc eu, să n'am nici masă, nici liniște cum se cuvine prea e prea! adică vorba ceea: nu face că ți se face! Căinasem din cale afară pe bieții feciori din alte case, trebuia să-mi cadă și mie beleaoa în spinare! Și tot n'ar fi nevoea așa de cumplită, dacă m'aș mai putea răcori cu vre-o vorbă bună de la boerii orî de la Tincuța — o bălăioră cu ochii cât un ban mare—care mă jôcă mai de hai de cât pe un titirez! Aș! ți-ai găsit, tot ce fac nu e bine, ba uituc, ba nerod, ba gură cască. ba câte alea tóte, de nu mai sciū cum să deschid gura măcar și diavolița de fată mă hărțuesce într'una. Mă mir cum n'am pus tacămurile pe dos, atăta m'aū zăpăcit de-o săptămână cu afurisitul ăsta de bal. D'apoî fie! halal nici la Prințesa care dă de 40 de anî baluri în tóte Vinerile, n'are să fie așa de frumos ca la noi! Când te uiți la salonul pe care l'am lustruit sticlă, de mi-e milă să calc pe scânduri și mai ales la supeul (inghite)... cu fel de fel de bunătăți.. dacă nici acum nu mî'o mări léfa cuconița, apoî nu mai e dreptate pe lumea asta! Deschide ușile dulapului și așeză cofere de argint pentru șampanie). Pecat nu-mai că'or să se bea vinurile cele bune! Eu ziceam Tincăi să mestecăm și de cel mai prost că boerii nu mai bagă

de sémă în ferbințelă, dar mi-am aprins pae în cap, că m'a auzit coconița... ba nu m'o auzi vorbind ? că eram într'un vërf de scară ștergém policandru și Tinca era în celă-l-alt capët al salonului... A strîns tot vinul cel mai așa, l'a închis și a luat cheea la d-ei! Adecă ce mă amestec eü ? dacă singurî d-lor vor risipa, apoi vina slugelor este ? Iiü !! Și că mult mai e fără astëmpër . . . n'aș fi crezut nici-odată, cocóna tënëă și purtată dór prin lume, cum n'a mai fost alta și țaca, țaca, tótă ziua, nu-î mai place nimic, nu-î mai intră nimenî în voe, vrea, nu vrea, intră; ese, scóte, asëză, jos, sus, în tóte părțile, ar osteni o sută de ómenî de s'ar potrivi firii d-sale, dar încă pe noi câte-va biete slugi. Noroc că nu ne mai vinü și musafirî, c'atâta ne-ar mai lipsi....(ear se rotesce în jurul mesei.) Păi ! când zic eü! Nicî la Prințesa nu î măi bine! Le-am asëzat colea, de la meșteșug! (Catinca intră cu două coșuri de florî, Eacă și bălânica mea! Bine că te-ai îndurat și de mine sufletul meü!

Catinca (punënd coșurile pe bufet)

Scii că te gălesc nostim? Ce, era să mă țin de d-ta? Fără sindrofie nu-ți merge bine? Abia scăpaiü din iatac acum. Pënë am îmbrăcat pe coconița am crezut că turbezü nu altă ceva. E și mai avană de cât înainte! (Se uite în oglindă și să gătesce) Uf ! îmi huesce capu de atâta cicălélă. . . .

Simion. (apropiindu-se cu dragoste de dënşa)

Tocmai ca mie, puîșorule! Și încă eü tot mai am răgazü când te vëd pe tine, pe câtă vreme tu. . . . (vrea s'o ia de talie). . . .

Catinca. (dându-i peste mâna).

la te mărginesce ! te poftesc, ca să nu ne stricăm
prieteșugul ! Mie nu-mi placă astea !

Simion.

Vai de mine, că amarnică mai ești ! Bine, bre omule
dacă te iau de nevastă ? Uite, să eșim dór cu cinste de
la balul ăsta și lucru-î isprăvit ! Popa Stoica ce treabă
alta are ?

Catinca.

Se póte ! Tocmai de aceea nu te pripi ! Vom vedea
măne ! Multe baluri am mai trecut și vorba d-tale tot fă-
găduelă a ramas !

Simion.

Care baluri ?

Catinca.

Cele pe care mi le tot puneai soróce.

Simion.

Cine ăți vorbesce de alea ! Baluri pe la străini ! Eă îți
vorlesc de balul nostru de astă séră. Cum e cel d'ântăi
bal ce-l dau boierii noștri de când s'aú luat, ăsta e ál bun,
ale-l-alte erau așa de-o smecherie de dragoste și de gură
dulce ! . .

Catinca.

Apoi vezi că tocmai de aia, te și poftesc să te măr-
ginești... auzi d-ta smecherie?... bine-ți zicém eă că ești
un nerod... gură dulce? îi vedea tu gură dulce, când or

înflori căpșunele în cășlegi, băete... dacă e vorba așa!
(Simion vrea să-î ia mâna) ia vezi-ți mai bine de masă! C'acum
incepă să pice musafirii!

Simion (privind-o cam de sus)

Masă? Se cunósce că numai cu de ale gătelei îți faci
d-ta sémă, căci alt-fel ai fi văzut ce fel de masă mi-am
injšgebat! Poftim dudue și privesce, nici la Prințesa.....
(cu ironie) ce-ți vorbesc eu de Prințese d-tale, mai mult
decăt la Dobrotin care e becher, și la cucóna Luxița
Simizénca, care tot prin sat mănăncă, ai mai văzut d-ta
mese? Eacă uite-te de vreî să cunoscî ce va să zică o
masă boeréscă... dór de géba nu m'am plimbat eu 7 ani
cú cuconașul pe la tóte băile din năuntru, am învățat și
noi ceva, așa s'o scii d-ta, madmuzelo.... (învărtindu-se într'un
picioar) pe-acolo nu ajunge fite-cine, bălănico!

Catinca.

Ia te mărginesce!... atăta îți spun eú! (pausă) Cuțitele
de argint le-ai adus de la cucóna a mare?

Simion (căutând în buzunare).

Dacă am pierdut țidula . . . Ba n'oiú perde-o!... aș
vrea să te vėd pe d-ta în locul meú! (găsind o hărtie). Ah!
(mototolind-o și asvărbind-o în sobă). Aș! hărtie de țigară!

Catinca.

Da le-ai cerut? du-te de le cere! Ba mai bine trimite pe
cineva... pe Vasile vizitiu!... cine-o să deschidă ușa când
o începe lumea să vie.... uitucule! (răde).

(Simion se tot caută prin buzunare)

Scena II

Cel de sus. Lia (în rochie de bal roasă cu o cingătoare lată de panglică. Fôrte elegantă. O horbotă albă pe umerii goi. Vine din fundul scenei, din seră).

Lia (încheindu-și o brațară).

Catinco, ce face domnul?

Catinca.

Adineori cetia în odae la d-lui.

Simion.

I-am pregătit tôte pentru îmbrăcat. Nicî tărziu nu e, abia că bătură nouă!

Lia (mergând să se privescă în oglindă).

Să aduci o pungă de hârtie care e în seră Catinco și vezi dacă n'am uitat mânușele pe piano în salon! (*Catinca* ese prin fund. Către *Simion*) Regulat-ai cum ți-am zis, covorul pe scară și lămpile? (*Vorbesce răpede și scandând vorbele. E vizibil nerăbdătoare și nervoasă*).

Simion

(aprinzând câte-o luminare pe rîad din candelabre și apoi stingînd-o).

Fiți fără grijă, cuconiță! Tôte sunt la locul lor. Lămpile strălucesc par'că ar fi la luminație! Asupra băeților să n'aveți nici-o bănuială, sunt de-ai noștri. E Mihalache vărul Tincăi și nepotu-meu care slujesc la Dobrotin, al de s'a dus la Paris. Sunt spilcuiți ca nisce coconași!

Catinca (aducînd o hârtie în formă de pungă)

N'am găsit mânușele nicăeri. Le-am căutat și în iatac

și pe la domnu (văzând mănușele într'o cută a cingătoarei rochii) eaca mănușele erau aici (i le dă).

Lia.

Bine zică, le uitasem. Mă gândeam la alt-ceva. Dă-mi coșurile cu flori. Așeză-le de-a rândul prin vasele cele mici de sticlă. (Deschide punga de hârtie și scôte mici bilete pe care le așeză împreună cu un mic buchet pe talere). Cum o începe să vie lumea să aveți grija de-a lăsa draperia de la seră și să nu o ridicați pene ce n'oiu veni eu aici. Catinco, după ce veți isprăvi, să pui fierul cel mic de frizat și o cutie de ace de cap lângă oglindă în odaia mea. Să înfigi bolduri la panglicuțele de cotilion.... o să le găsești în coșul meu de lucru.

Catinca.

Prea bine coconiță! (ese).

Scena III.

Ceî de sus, Robeanu (în jachetă cenușie scurtă, cu părul cam în neregulă, cu cravată colorată cam strămbă, cu o carte în mână intră din stânga).

Robeanu.

Dragă, unde mi-ai pus biuroul, că nu-l găsesc nicăeri.

Lia (din capul mesei).

Biuroul? (gândindu-se puțin, privind la Simion). Ah! știu! L'am pus de-asupra lăzilor sub scară. Era să'l așezu în odaia de bae unde am grămăit cele-l'alte lucruri, dar Simion

a zis că p^óte s^á aí nevoe de d^énsul și l'am pus mai la îndemână....

Simion.

E dupe perdea coconașule, în dosul dulapurilor cu ierburⁱ și cu chipurile cele de ipsos.

Robeanu.

Și asta vrea s^á zică la îndemână ? .. Mi-ați mutat și dulapurile ? Bine dar o s^á mi se prăpadesc^ă colecțiile ! Cine scie cum le veți mai fi trântit acolo unele peste altele ! Intru ce strica dacă le lăsaⁱ unde erau la locul lor ?

Lia.

Dar bine, ch^éri, cum era s^á le las^ă ? se strica^u de tot atuncⁱ, am trebuit s^á fac oda^e de fumat în biblioteca ta. Înțelegⁱ că nu le-ar fi mers tocmai bine (apropiindu-se de d^énsul). Ce fel ? Nu te-ai îmbrăcat încă ? Uite sunt apr^ópe de 9 și $1\frac{1}{2}$, o s^á încep^ă lumea s^á vie. N'o s'o primesc d^óră e^u singur^ă ! Du-te răpede de te îmbracă și las^ă biuroul și colecțiile în pace, că sta^u ele bine unde le am pus

Robeanu.

Da, de bine ! aí resturnat cu desăv^érsire casa într^ég^ă cu balul t^éu, nu sci^u dacă 'mⁱ voi^u mai putea g^ási și capul cu regula care mi-ai făcut'o aici.

Lia (împingându-l spre ușă).

Du-te mai bine de te îmbracă și las^ă imputările pe

urmă. Acuma nu am vreme să le ascult. Nu vezi căta
trébă este încă de făcut? Aide, fă-mi-te frumos, dacă
vrei să nu încep eu a cărti! (il duce de braț până la intrare).

Scena IV.

Cei de sus, afară de Robeanu.

Lia (către Simion).

Asta e vina d-tale! Dacă lăsaî biuroul unde ți-am
spus eu să-l pui la început, nu avea Domnul nevoie să-l
caute peste tot locul și ar fi putut să fie gata de mult.

Simion (a parte)

Poftim, tot eu vinovat, ce vă spunem? Imi zisese să-l
pun în magazia cu lemne. (tare) Am socotit că e mai la
îndemână acolo și dacă coconașu mă întreba de el, că de-
abia azi dupe prânză l'am mutat, l'ar fi găsit numai decât!

Lia

Bine, bine! du-te de ți caută de trebă mai bine, decât
să tot respunzi.

Simion (plecând spre ușa din stânga, a parte)

N'am noroc și pace bună...

Robeanu (intrând)

Unde mi-ați pus chieile? Biuroul l'am găsit, cu vai
nevoie, dar n'am putut da de chiei nicăeri. Vă foarte mul-
țumesc de cum mi-ați așăzat dulapurile. Unul era resturnat
pe-o costă și celălalt e cu gémurile ușelor sparte....

Lia (impacientată)

Chieile? Chieile? Ce se faci cu chieile? Mi se pare că le-am strîns eū undeva, (cătră Simion) Du-te de'ntrébă pe Catinca ce le-a făcut?

Simion (eşind prin stînga, a parte)

Adică... numai eū sunt uituc? Acum fuga după cuţite. că nu e chip!

Lia

Mă rog, şi fără de chieī nu poţi? Unde o să le găsesc acum? Ce-o să faci cu ele?

Robeanu

Imi trebuescū pentru notiţele ce am în biurou. Nu am mîne curs la Facultate?

Lia (rîzînd)

Ai de gînd să ţii cursul mîne. Frumos curs are să fie, după ce vei sta până la 8 ciasuri diminéţa în bal, căci ştii, că dăm invitaţilor şi caféoa cu lapte, după galopul final.

Robeanu

Şi caféoa cu lapte?... bieţii ómenī!

Lia

Maī ántěi eū nu înţeleg balul de-căt cánd se sfîrşesce a doua zi cu sóre. Apoi noi avem şi datorie să-l prelungim căt maī mult... cel d'ántěi bal ce dămū după căsătoria nós-tră... e fórte natural dar să ţie cel puţin, pêne la 8 diminéţa....

Robeanu

Cel d'ântăi bal ! Și pănă mănă diminătă la 8, cel puțin ! Ai nisce orizonturi fôrte întinse, drăguță ! Dar cu sănătatea ce facem, dómna mea ?....

Lia

Sănătatea ? Fôrte-ți mulțumesc e nu se pôte mai bună, domnule profesor....

Scena V.

Cei de sus, Catinca (intră din stînga)

Catinca

Chieile de la biuroă nu'su nicăeri.

Robeanu

Atăt mai lipsesce !

Catinca.

Să nu fie cumva în coșulețul cu lucru, pe care l'am închis în garde-robe.

Robeanu.

Și garde-robul unde l'ați aruncat ?

Catinca.

L'am urcat în pod, din pricina oglinzei ! (Ciasornicul bate 9 și jumătate),

Robeanu.

În pod, prin întineric și cine scie ce veți mai fi pus prin 'prejur, .. mai bine mă duc să mă imbrac. Văd eu că cu voi nu o pot scóte la capăt !

Lia.

Aşa, chéri ! Şi vino degrabă în salon. E foarte târziu. Catinco ! Ia prinde-mi corsajul la spate că se tot ridică în sus. (Catinca se plcă şi o aranjază).

Catinca.

Fără de oglinda cea mare nu vă puteţi vedea bine coconiţă, că într'asta de aici de-abia te vezi pe jumătate.

Lia.

Ba mă ved mai bine de-cât în cele din salon. Nu cade prea în pământ jupa din faţă (se întorce), îmi pare că tot calc pe ea.

Catinca.

Numai bine vine. Am prins-o cu ace şi nu se mai lasă acum. (se aude afară un sunet de clopoţel).

Lia (tresărind).

Eaca cineva. Aprópe 10. Au început să vie, Dă-mi, dă-mi mănuşele ! Unde e Simion ? Ia vezi cine e ? Poftesce în salon. Şi Georges nu e gata. O ! cursul d-lui mai trebuia acum ! (ese Catinca în drépta).

Scena VI.

Aceiaşi, Catinca, Mitică Zornescu (în haine de drum cenuşii, cu o pălărie mică móle, mănuşi gróse de piele englezéscă).

Lia (pornind spre seră).

Póte să fie mama (işI trage o mănuşă).

Catinca (întrând).

„E domnul Mitică Zornescu.

Lia.

„Zornescu ! Poftesce-l aici. (coboră).

Zornescu.

„El intră răpede apoi văzând masa întinsă și toaleta Liei se opresce mirat).

„Sărut mână, coconița mea. Da bine, ce e asta ? Ce ești banchet, ori dați un praznic ? (privind pe Lia) Rochie se decoltată.... n'o fi bal cumva ? Bal și mie nu-mi spunți nimic ? Frumoși prietenii sunteți ! (Catinca ese).

Lia (întinzându-i mână pe care Zornescu o sărută).

„Ce fel ? n'ai primit învitarea ? Fă ar trebui să mă mir de d-ta, văzându-te că vii în starea asta (arătându-i hainele) „Ant 10 ore și o să începă să vie lumea la bal. Balul nostru.... cel d'ântăi bal ce dăm după căsătoria noastră. Cum nu știi ? Nu se poate ? Ți-am trimis învitarea de 10 zile.

Zornescu.

„Tocmai pentru că mi-ați trimis-o de 10 zile, nu știu absolut nimic. Viu de la țară. Am plecat a doua-zi după balul Prințesei.... știți cel cu pricina ! Azi tocmai două săptămâni ! Mă ierți acum că am îndrăznit să vii în costumul acesta ? Sosesc de la gară și eram atât de nerăbdător să depun omajele mele de admirațiune la picioarele frumoasei dănuitoare, care m'a scăpat dintr'o mare primejdie, încât am călcat peste regulile buneii cuviințe și am venit cum eram de pe drum !

Lia (râzînd).

Bine ! bine ! domnule Fluturaşu ! te iert, cu o condiţiune însă, să te prezenţi cât mai de grabă înaintea noastră în mare ținută de ceremonie....

Zornescu

Fluturaşu, eu ? D-ta mi 'o spuî ?.... Glumesci ca în totdeauna ! Ce face Iorgu ? mă prind că stă cu nasul în vre-o carte !

Lia

Ba nu. Se gătesce, cam cu sila dar am isbutit. Inchipuesce 'ţi că vroia să 'şi caute nisce notiţe, acum la 10 aprópe, pentru cursul lui de mâne la şcolă.... Ce zici de asta ? Să se gândescă la asemenea lucruri în séra primului nostru bal.... E bun de zugrăvit !... (se plimbă).

Zornescu

Ce-o să'i faci ! Bal orî nu, omul de sciinţă, bărbatul studios, principele artei medicale nu e ca fiecare muritor. Nu se îmbracă la vreme şi când e îmbrăcat nu sémănă cu totă lumea. N'o zic asta tocmai pentru dînsul, dar așa este şi nu d-ta ai să'l poţi schimba... Sciinţa trece înaintea tuturor balurilor şi chiar a....

Lia (întrerupându-l)

Şi chiar a nevestei ! Zi-o.... póte ca să ai dreptate... ?

Zornescu

Mă iartă, d-vóstră faceţi esceptie... dovadă că se gătesce. (privind'o) Ce rochie strălucită, şi cât îţi şéde de

cu dinsa ! Sper dómnă că 'mă vei acorda favórea
juca cotilionul cu mine (se apropie de Lia)

Lia

mare plăcere.

Zornescu (luându-i mâna)

antăiul cadril!...

Lia

ă indoială !

Zornescu (sărutându-i mâna și privind-o galeșu)

primul vals?....

Lia

Și primul vals ! Numai să ai vreme să le joci pe toate
nu cred să intri în salon ast-fel.

Zornescu

Nu, nu. Mă duc îndată. Sunt gata în 20 de minute.
Apoi la noi, după binecuvântatul obicei lumea ne sosind
cât pe aproape de miezul nopții, am încă bună speranță
e-a fi eu cel d'antăiu dintre invitații d-tale. Vrea să zică
e-am înțeles : primul vals, primul cadril și cotilionul !

Lia

Da, da.

Zornescu.

Dar ce-o să zică Iorgu de asta ?

Lia.

Cum, ce-o să zică ? Nimic ca în tot-d'a-una. Lucrul e
foarte natural, mi se pare.

Zornescu.

Nu te mira, e  în locul lui p te că nu a  găsi lucrul tocmai at t de natural. Dar el... ai dreptate d-ta de sigur.

Lia.

Nu te  n teleg.

Zornescu.

Mă rog  m  dai voe să fi  franc  i să te întreb ceva?

Lia (privind c sornicul care bate 9 ¹/₄).

Ai auzit?... N'ai vreme de perdut, spune repede ce ai de spus.

Zornescu.

Vezi, de aceea zic e  că esc  un înger (cu pasiune) bună! bună!...

Lia.

( i arată c sornicul).

Zornescu.

Voi  fi f rte scurt. Zece cuvinte  i isprăvesc! Nic  că mai p te fi vre-o îndoială că Iorgu te iubesc. Dar a iubi pe o femeie, pe or -care femeie  i a iubi pe o femeie ca d-ta este  re acela i lucru? Omul care celor d' nt i  le-ar da at ta c t sufletul  i inima  i pot produce  i pot sim i, d  el îndeajuns aceea ce se cuvine, ce e dator să dea cele -l'alte? (*Lia sur de*). Nu r de. Ajung îndată la conclusiune. Cunosci, sa  mai bine zis n'ai vrut să ie  cunoscin  de principiile mele asupra iubirii

Ai fi înțeles foarte ușor aceea-ce vreați să'ți dove-
. Sciți cât de mult mi-să dragi trandafirii și cu ce
une îi cultivez. Dupe o îndelungată experiență am
s la credința că din mă răcine sêlbatec nu poți scôte
centifolie. ori-cât de nobile altôe îi vei face și cu ori-
răbdare te'î ocupa de dēnsul. Și totuși originea lor
e comună. Ce deosebire însă între flórea cea albă,
că, plăpândă și pare că timidă a unuia și coróna
alucită, catifelată a celei-l'alte ! Pēnē și ghimpîi lor
se asēmănă. Cei d'ântēi te rănesc, îți rupe carnea
nisce ghiare, cei de-al doilea te împung—ca un cu-
nt de spirit, — te facă să tresari ca o sărutare!
șă dar ...

Lia (privindu-l surizând).

Așa dar din acéstă ingenioasă comparațiune, eă aș fi...

Zornescu.

Centifolia, dómână! Rosa centifolie! pe care lorgu are
ericirea s'o posédă și nepriceperea, nedreptatea pôte
e-a nu o recunósce și a nu o prețui....

Lia.

Cu alte cuvinte bărbatul meu.... acest príncepe al sci-
nței, precum îl numea, cu tótă reputațiunea sa de om
nvēțat, are după d-ta, slabe, fôrte slabe noțiuni de
botanică și în ce se atinge de rose, ar putea cu multă
siguranță să ia lecțiuni de la d-ta ?...

Zornescu.

Cum se cunósce că esci femee ? Și încă ce femee ? Ai

numai de cât la îndemână, acel «nu știu ce», care ne farmecă și une ori ne convinge chiar fără să vrem! Ai acel dar neprețuit al paradoxului gingaș și calitatea rară a ironiei spirituale care întetesc și mai mult focul, ce atât de lesne aprinză cu privirea și cu cuvântul ! In fine tot ce te încunjoră saă vine de la d-ta...

Lia

Ghimpîi, domnule Zornescu, ghimpîi mei de rosă centifolie ! (rîde) Ideea este originală, și forma cea lirică în care o învelesc, îi dă o dulcătă, prea ademenitoare, de care ai avut, nu mă îndoesc de multe ori ocasiunea de-a fi mulțumit ! Nu e așa ?

Zornescu

Poți să zici ce-î voi dîmnă, ghimpîi d-tale cei drăgălași nu te vor împiedeca de-a fi cea mai adorabilă femeie și cea mai prețioasă... (Lia îl privesce lung) și cea mai prețioasă (apăsând pe cuvânt) amică.

Lia

Îmi pare rău că nu e și Georges aici, căci s'ar bucura foarte să asiste la o adevărată schimbare la față a bunului său amic, carele de sigur nu pentru ăntéia dată și în favorul meu provacă asemenea surprinderi !....

Zornescu

Oh ! n'am nici-o grabă, Robeanu îmi este cel mai scump și mai călduros prietin, către care nu numai amintirile copilăriei și....

Lia (întrerupând)

Și?...

Zornescu

Și acelea ale tinereței noastre mă légă, ci încă o adâncă neperitoare recunoștință !

Lia (surprinsă)

Cum așa ? D-ta datoresci lui Georges recunoscința ?
Nu sciam nimic despre acesta. Încă o calitate. Discret
când e vorba de cele mai nobile simțiminte, de-și nu
scii tot-déuna ast-fel în avânturile d-tale cavaleresci !

Zornescu

Dómnă !

Lia

O perfecțiune aprópe rară în lumea noastră .. (privindu-l)
Acesta nu trebuie să te pună pe gânduri, nici să te facă
să lua un aer melancolic, fiind-că din toate câte îți spui,
nu cred aceea ce se cuvine să cred!....

Zornescu (luându-î mână)

Dómnă, poți crede aceea ce înțelegi, mai cu dinadin-
sul, fiindcă nu disperezi că vei simți cât adevăr și câtă
sinceritate cuprindú cuvintele mele. Și oricât sarcasmu ai
vreă să arunci asupra-mi, credința ce am eu despre d-ta
nu vei schimba-o nici-odată. Esci un caracter, da, un
caracter dómnă ! Numai cel care te cunoște, te póte
prețui și numai cel ce te iubesc și se póte supune
(îi sărută mână).

Lia (serioasă trăgându-și mâna)

Și acela esci numai d-ta!

Zornescu

Nu zic acésta. Robeanu póte fórté bine să fi desco-
perit lucrul, însă nu are aerul nici de a-l lua în serios,
nici măcar de a-l da atențiunea ce merită și... dacă ai
vrea... (*Lia* îl privește lung) ai putea fórté ușor să-l faci să
înțelégă acésta.

Lia.

Esci galant, domnule *Zornescu*, însă dă-mi voe a-ți
spune că filosofia d-tale nu e adânc pătrunzătoare. Cele ce
vezi aici îți dovedescă acésta. Balul de asta séră este opera
este voința mea. *Georges* dorea ca cel puțin în anul ăntéiu
se nu ne deschidemă casa lumii. D-ta ne esci prieten și
pot să-ți spun tot. Sciî căt îmi place lumea. Educațiunea
sau firea m'au făcut ast-fel. Sunt vióe, îmi place danțul,
musica, sgomotul și lumina multă, și nu înțeleg că dacă
m'am măritat, să îmbrac haina gravelor matróné să mă
ferec între patru ziduri, pentru a-mi da aere de falsă serio-
sitate în nepotrivire cu caracterul meú și a-mi pleca cu
ipocrisie fruntea — precum facă cele mai multe femei — la
cerinți sociale care mă stingherescă saú la nisce zădărnici
care m'ar revolta!

Zornescu.

Te înțeleg fórté bine!

Lia.

Eu sunt francă. Imi place să spun ce simt și să fac

ce-mi convine. Nu voesc a fi nici o pagină comodă, pe care orî cine şi-ar putea scrie turburările inimei, nici un vas armonios, care vibrează fatalmente la orî ce atingere !

Zornescu.

Ce foc ! ce vervă ! ce ochi ! şi ce frumósă esci când dai aceea ce nu vei priimi nici odată de la nimeni ; sfaturi, dacă nu lecţiuni ! Nu avem eu dreptate să-ţi spun că esci un caracter ! Acésta nu mă va opri cred, de-a mă bucura de ce mi-ai acordat şi de-a danţa ca nisce bunî prieteni valsul, cadrilul şi cotilionul împreună !

Lia (privind ornicul după cămin).

Negreşit, numai să nu scapi prilejul. Privesce !....

Zornescu.

În 20 de minute sunt înapoi ! sărută mîna Liei, îşi ia pălăria depe fotoliu şi pornesc spre dreapta). Stringe mîna lui Iorgu. La revedere (ese).

Scena VII.

Lia (privind puţin dupe dînsul).

Îndrăşneţ, dar.... are inimă bună ! Cel puţin aşa îmi pare, judecându-l după câte spune, şi mai ales după cum le spune ! (pausă, se privesc în oglindă). O centifolie eu ! Asemnarea e delicată, de-şi ar avea par'că, un parfum de linguşire, de nu un ghimpe de ironie ! Orî cum ar fi însă, e destul de măgulitor că şi-a dat ostenéla să o găsească pentru mine şi să mi-o presente într'un chip atât de discret...

Are într'adevăr calități Zornescu și cu cât îl cunosc mai bine, cu atâta îl găsesc mai plăcut, mai gentil mai.... (se duce spre stânga), ce va fi putut Georges să-î facă pentru a-l fi robit într'atâta cu recunoscința? Ș'apoi danțeză ca un ânger !.... Când eram la pension visam, oh, nu numai eu, ci toate camaradele mele mici și mari, la tineri eleganți, distinși, amabili, veseli și mai ales cari să danțeze valsul în perfecție. De câte ori în recrețiune, înconjuram, jucând cu o amică, aleele cele largi ale parcului, închipuindu-ne că suntem la bal și că una din noi—și fie-care pe rând, ca să nu fim gelóse—era acel, atât de mult visat cavaler frumos, din care ne făurém idealul nostru în viață.... în eăsătorie ! La nimic nu gândesc fetele când sunt la un loc și de nimic nu vorbesc mai cu drag împreună, de-cât de căsătorie ! Necunoscutul, misterul în care se învêluesce, simțimintele neînțelese însă ce ele ne descéptă în suflet, ne domină, ne atragă, ne răpescă ? Și totuși de câte ori realitatea este amăgitoare ! Pentru mine ea a fost chiar nedréptă. Georges numai elegant cavaler, perfect dănțuitor orî gingașu curtenitor nu este. Tot-de-auna gânditor, serios, distras chiar, așa că de multe orî mî-e témă, să nu uite, când suntem în lume că avem o legătură împreună ! Așa n'ar fi în stare să bage de sémă, că voiă juca, astă séră, atât de mult cu aceeași persónă ! Ah ! avea dreptate Zornescu să spună că am un caracter, că sunt un caracter ! Și fiind-că lucrul este cu adevărat ast-fel, apoi voiă trebui să prefac multe din cele ce nu se învoescă cu acest caracter al meă ! (ornicul bate 10 ore). Zece ! și Georges tot nu e gata. E mai încet și mai co-

chet de cât o femeie, învățatul meu ! (privind impacientă împrejur) și m'a lăsat singură să primesc lumea... dar care lume ? căci pene acum nu ved pe nimeni ! Ce deprindere neplăcută să vie așa de târziu ! (se aude un lung sunet de clopot). Ah ! în sfârșit vine cine-va (își așeză rochia și își pune o mănășă, aruncând ochii în oglindă, și apucând spre fund prin dreapta).

Scena VIII.

Lia, Robeanu (eșind din stănga în haine de bal, cu pălăria în mână).

Robeanu.

Ai trimis tu pe Simion unde-va ? Nu pot da de dănsul nicăieri.

Lia (întorcându-se).

În sfârșit ! Ia să te ved ! (îi drege cravata albă). Bine c'ai isprăvit desperasem, mai ales că auziiu sunând ; a venit de sigur cine-va Tu n'ai auzit ?

Robeanu.

Nu ! căci am sunat eu, pentru fecior. Inchipuesce-ți că nu'mi găsesc mănășile și dór bal fără mănăși..... și mai ales balul tău !....

Lia.

Cum ? tu ai sunat ? Vrea să zică nici la 10 trecute, nimeni ! (se plimbă impacientă). Asta'i prea mult !....

Robeanu (privind'o foarte serios).

Nu'i așa ? Asta ziceam și eu dincolo când mă îmbrăcam: Noroc că lumea e mai cu minte de cât noi și nu începe să ne năvălescă de cât pe la 11 încolo, ca să pot avea eu în de-ajuns vreme să fiu gata. .. căci tu drăguță, în nerăbdarea de ați inaugura balul, te-ai gătit de 2 ciasuri și mai bine....

Lia.

Și ore am făcut rău póte ?

Robeanu.

Din-contră. Eu nu mă plâng, dar zic numai că lumea ar fi trebuit să ție socotélă că la primul bal ce dai, tu vei fi natural mai nerăbdătoare și deci că ar fi făcut foarte bine să vie mai de vreme. Obiceiul de a veni târziu, comod pentru musafiri, e de multe ori o tortură pentru gazde, acum mă pot încredința și eu ! (*Lia îl privesce lung*) Lasă dragă că ne vom resbuna și noi pe dênșii ! Altă dată nu ne vom duce de loc, sau ne vom duce foarte târziu la balurile lor.... căci despre noi, nu cred ca să mai aibă așa de curënd prilej de-a ne pune răbdarea la probă... aũ și nebuniile astea un capăt !...

Lia (din ce în ce mai nervósă, cu cât vorbește).

Ce nebunii, ce capăt ? Nu înțeleg ce vrei să zici. Crezi că numai balul acesta va fi de ajuns pentru a năchita față cu lumea ! Dragă Georges, când te aud vorbind ast-fel, tu un om cu minte, îmi vine bănuiala că vrei să rîzi de mine !

Robeanu.

Eă ? ferescă Dumnezeu !

Lia.

Ce rău, ce nebunie este să fiu veselă, să petrec cu lumea din care facem parte ! Eă vroiă să danțeză dacă îmi place să adunăm în împrejurul nostru pe toți cei cari găsesc o plăcere de a fi cu noi și la noi ? (cu înduioșare). Acăsta te pune în poziție de-a prețui, de-a iubi.... pôte din ce în ce mai mult.... pe aceea care prin vioiciunea sa, prin succesele netăgăduite de care e conjurată, pe care și tu le recunosci din când în când, cu întregă ființa sa (se apropie de dănsul) duiosă blândă, iubitore, și bună, bună, cum zici tu... sau îmi ziceai mai de mult.... te va face din ce în ce și mai fericit, și mai al ei, și mai bun și mai iubit.... (il ia de mână). Nu e așa ?...

Robeanu (sărutând-o pe frunte fôrte serios).

Așa e ! Dar aş înțelege mai lesne când ai desfășura acăstă strălucită serie de calități și de avantaje în casele altora și încă acăsta din când în când ; ear nu în casa ta. Mă rog aruncatu-ți-ai ochii împrejurul tău ? Pe mine mă coprinde jalea când privesc prin casă. Tôte lucrurile sunt jurea de cât la locul lor, sau zacă grămădite cine scie unde odăile góle împodobite cu oglinzi și cu lumînări aprinse, rig pretutindenă, nu ai un singur colț unde să te poți odihni... Scii că dupe bal ai să fii silită să te culci pe divanul din sala de bae și eă pe vre-o canapea unde-va, ori în pod, sau la otel ? Slugile sunt prăpădite de obosială,

căci de 8 zile nu le-am dat pas un minut. Tu ești enervată și nerăbdătoare și ești par'că aș fi într'o móră de vânt! Tot ce avem e pe mâna altora, la voia întâmplării. Ne strimtorăm noi în toate chipurile; pentru ce? pentru ca să adunăm o ceată de preținși prieteni, cari vor petrece în socotéla noastră și ne vom fi prăpădit liniștea, odihna, vremea și multe altele, pentru a auzi mâine, poimăne cum unii ne critică, ear alții ne vorbesc de rău!... Dacă ți place să petreci cu prețul acesta, îți fac complimentul meu! Ai nervi de oțel și inimă mlădiósă dragută? Ah! nu zic să trăim izolați și să ne petrecem viața într'un perpetuu dialog, care orî-cât de dulce și de interesant ar fi, s'ar sfărși printr'un solilog împovărător sau fătarnic. Nu! suntem tineri, vioi, cum zici tu, trăim cu ómenii și suntem ai lor, cum sunt și ei ai noștri... dar măsură draga mea, măsură, căci alt-fel ne ducem de rîpă!...

Lia (cu nerăbdare).

Ear ai început cu teoriile! Vremea nu e tocmai bine alésă, chéri, pentru ast-fel de predică și pe mine nu mă vei convinge cu dñsele pñe acolo în cât să'm închid viața și tinerețea între patru pãreți, spre a deveni o matrónă demnă de dat ca exemplu urmașilor sau de subiect panegiricului orî epigramelor contimporanilor noștri! Rolul acesta este prea greú pentru umerii mei și nu pot fi alt-fel de cât așa cum sunt!... Dacă găsesc casa asta prea nepotrivită pentru sèrbători, n'avem de cât să ne facem o alta, în care dupe convenința d-tale vei

regula lucrurile cum vei crede mai nemerit, ca să nu aibă a suferi, întru nimic de încomoditățile ce ți-ar putea pricinui așa numitele mele nebunii! (se aude un sunet de clopot afară)

Robeanu

În sfârșit vine cine-va! Acésta te va distra și te va mai liniști póte. (își ia pălăria și își caută mănușile) Nu'să ni-căeri! Pot să primesc și fără de mănuși, nu e așa? (se îndreptă spre fund). Aide! dómna primesce, dómna trebuie să fie veselă! Vîno în salon! (Lia îl urmăzeă cam încet).

Scena IX

Ceî de sus, Simion (întrănd cu un pachet).

Robeanu

Cine a venit?

Simion

N'a venit nimeni.

Lia

A sunat cineva însă?

Simion

Eă am sunat, coconiță; am fost la cocóna mare de am luat cuțitele de argint, pe care le uitasem. Mi-a zis cocóna mare să î trimitetî răspuns când or începe să vie boierii, ca să poftéscă și d-lor.

Robeanu

Bine. (se întorce în fața scenei) Ia vezî unde'mî sunt mă-

nușile. (Lia se întorce în fața scenei. Simion pune pachetul pe masă apoi ese prin stânga)

Scena X.

Lia, Robeanu (apropiindu-se de dînsa și luând-o de mână)

Robeanu

Ia te uită la mine! Esci supărată tare?

Lia

Nici de cum. Ți-am spus ce am trebuit să 'ți spun, de ce să fiu supărată? Dacă nu mă cunoscî încă, nu e vina mea!

Robénu

Nu, firesce, e vina mea. Dar, și tu esci atât de anevoe de cunoscut, nu e așa?

Lia

Póte!

Robeanu

Așa zică tóte femeile, când le stai împotrivă la ceva. În ce privesce însă petrecerile și preumblările nu cred să aibî a te plînge întru nimic de mine. De un an acuma, de când ne-am luat, afară de cele șese săptămîni petrecute în Italia și de cele două luni cât am fost la țară lângă părinții tăi, nu sciū de ne-aū scăpat trei zile de-arăndul să nu le petrecemū afară din casă.

Vrei să sciî de la începutul luneî, și— azî suntem în 14.— de către orî nu ne-am dus nicăeri? De trei orî.

Am avut patru prânzuri, dintre care două urmate de așa zisul *ricevimento* deschis, care s'aû prefăcut în se-rate danțate; un concert vocal și instrumental, unde am căscat împreună la partea ăntăia și am dormit eû singur la partea a doua; un concert de binefacere la care ai cântat o romanță foarte bine și două arii de operă, împreună cu un tănăr subțirătec și găngav ca un dascăl de biserică; două baluri mari dintre cari al Prințesei s'a sfârșit la 8 ciasuri diminéța; un botezû cu musică militară și șampanie care ți-a dat o grósnică durere de cap; o reprezentație de amatori la téturul cel mare și o înmorméntare la schit la Căldărușani!... Dacă socotesci că nu am petrecut destul de bine, ai tótă dreptatea să fii supărată că la balul tăt, la primul tăt bal, din care visaî să faci adevăratul eveniment al Carnavalului, lumea nu ți-a sosit încă la 10 ore trecute și bărbatu-tăt îți face teorii, predici și morală supăratóre, ca să'ți tie de urăt!....

Lia.

Urăt? Nu'mi a fost de loc urăt, căci puțin înainte de-a veni tu, plecase Zornescu de aici.

Robeanu.

Zornescu? Și pentru ce a plecat? A crezut ore c'a venit prea de vreme?

Lia.

Ba nu. Dar nu era îmbrăcat. Venea de la moșie și așa în trecăt de la gară, s'a abătut, fără să scie despre

balul nostru, să ne strângă mâna. Cum mi-a cerut și i-am dat un vals, un cadril și cotilionul, 'l-am expediat de grabă să-și pună fracul. Mi-a zis că peste 20 de minute va fi înapoi aici!

Robeanu

Sciū că ai să fii, cel puțin, de dănsul mulțumită, căci este perfect dăntuitor și are spirit. Nu putei face o mai nimerită alegere, chiar dacă e, presupunând că aş juca și aş vorbi tot așa de bine ca dănsul, aş fi venit să-ți cer valsul, cadrilul și cotilionul ce i-ai acordat. E fericit ştrengarul!

Lia (după o pauză).

De mult cunoscî pe Zornescu?

Robeanu.

De când eram copil. Casa noastră era lângă a lor, ne-am jucat, am învățat la școală împreună, am fost la Paris odată cu dînsul, am locuit chiar, în aceeași casă cu el.

Lia.

Vrea să zică sunteți foarte buni prieteni?

Robeanu.

Așa cred. Cel puțin i-am dat toate dovezile unei sincere și caldure prietenii și el nici odată nu mi-a lăsat vre-o îndoială despre iubirea și încrederea lui. Pentru ce mă întrebî asta?

Lia.

Așa, vroeam să sciū. Dar ce recunoștință are el către tine? N'a vrut să-mi spue nimic, dar am înțeles că un

simțiment mai duios de cât acel ai amicieii îl légă de tine. I-ai făcut se vede vre-un serviciu, vre-o îndatorire însemnată ?

Robeanu

Hm! nimic! Un lucru foarte natural mai ales între amicii ca noi.

Lia

L'ai scăpat din vre-o încurcătură? I'ai servit ca martor la vre un duel, ori ai fost confident al nenumăratelor lui succese? Ce așa de mare serviciu a fost ca să'ti datoréscă el, mai ales, o ast-fel de recunoscință?....

Robeanu.

Exageréză, precum face el în tot-d'a-una ! L'am căutat de o bôlă destul de seriósă ce a avut, nimic mai mult!....

Lia.

Apoi atunci multă lume trebuie să'ti fie recunoscătore!
Dar nu era numai atât, mai trebuie să fie ceva ...

Robeanu.

Ce curiositate !— Ți aduci aminte când ne-am văzut noi pentru ăntăia dată ?

Lia

Da. La noi la țară, când era tata așa de greu bolnav, sunt doi ani.

Robeanu

Scii că încă de atunci te am iubit și cred că și tu sim-

țiseși cât îmi erai de dragă? Vă făgăduisem să vii în fie-care săptămână se vă ved, pene la însunătoșirea tatei și-mi propusesem să ții cu sfințenie acea făgăduelă, căci o îndepliniam mai mult în folosul meu. Eram egoist. . eram amoretat! Scii că două luni am venit regulat și din ce în ce mai adânc îmi intrai în inimă și făceam totul pentru a strecura într'a ta, o parte din focul ce mă cuprinsese pe mine. Credeam în fericirea la care mă înălțaseși tu și m'aș fi luptat împotriva oricui spre a nu o pierde. De odată însă încetai de a mai veni pe la voi și șese luni, înțelegi tu, șese luni mi-a fost peste putință să te mai ved....

Lia.

Da, îmi aduc aminte! Câte lacrimi am plâns eu atunci nici odată nu le voi putea șterge din minte. Eram perdută, credeam că mă uitaseși... când mi sa spus că plecaseși din țară, am crezut că ai fugit de mine, că.... dar nu'ți mai spun!...

Robeanu (sărutând-o).

Dragă! Drăguța mea! Ți-am spus, când m'am întors, că avusesem o însărcinare științifică și ai crezut. Nu era adevărat. Am fost, în starea sufletescă în care mă aflam atunci, șese luni departe de tine, fără putință de-a ști nimic alt despre tine, de cât aceea ce lumea indiferentă putea să-mi spună, am fost cu inima și cu sufletul frământat de dor, de îndoelă, de gelosie, de desperare, fiindcă

ornescu era pe patul morții și numai o minune l'a putut scăpa !

Lia

Cum se poate ! Bietul băét ! Dragă Georges ! (ia un scaun se pune lângă fotoliul pe care sta Robeanu).

Robeanu

Zornescu se afla în Ungaria la vânătoare ! În urma unei împrejurări, în care se zice că nu ar fi fost tocmai corect... Un Ungur îl acusase că vroise să-î curtenască saă să-î ia nevasta.....

Lia

Da ? De asemenea fapte e bun d-lui !

Lia. Robeanu.

Nu știu, nu-l acuză !... ș'apoi pare-se că nu era numai vina lui. Ungurénul urât și bătrân, făcea un contrast gróznic cu amicul nostru frumos, șmechier la vorbă și grațios cu damele precum e.—În fine mă pomenesc cu o telegramă prin care mă chiamă acolo numai de cât. Plec séra chiar și a doua zi la 6 ore îl asist într'un duel, aprins de ură și de resbunare, în care Zornescu primesce o lovitură de spadă ce-î pătrunde capétul de sus al plămănuului eșindu-î prin spate !

Lia (acoperindu-și ochii).

Ce grozăvie !

Robeanu.

Înțelegi poziția mea ! Vězându-l aprópe perdut, m'am

jurat să nu l părăsesc o clipă pănă ce ultimile mijloce de a-l scăpa de mörte nu vor fi sleite. O lună am crezut că voiü înebuni ! Tot ce sciința mi a lăsat să ghicesc sau să înțeleg din misteriele ei, n'am cruțat la deși țară, fără cele trebuinciose de mult ori, dar susținut de credința mea și îmbărbătat de curajul și devotamentul femeii care'i pricinuisse peirea, am luptat și după o lună am putut spera că nu va muri. Dupe trei luni am plecat cu dēnsul în Italia, unde și-a recăpătat puterile și la o jumătate de an abia, de la nenorocitul cela de duel, m'am putut întörce cu dēnsul în țară, fără să'mi fie posibil de a-l părăsi un singur moment. — Daca vezi dragă Lio, perii albi în capul meu, ei sunt vrednice dovezi despre ce am suferit de răul lui și de dorul tău atunci !

Lia (apropiindu-se din ce în ce cu scaunul, îl ia de gât și-l sărută

Dragă, dragă Georges cât de mult te iubesc ! Vrei să mă ierți de toate nebuniile ce ți'am spus adineori ? (se aude un clopoț afaa, — suprinsă) Sună !

Robeanu (sculându-se repede)

De astă dată începe balul ! Aud pe cineva !

Lia (punându-și mănușile a lene)

Zece și jumătate trecute ! Cam târziu !...

Robeanu

Ce bine eram amēdoii !...

Scena XI.

Ceî de sus, Simion (aducând mânușile)

Simion

Coconașule, au sosit doi domni. unul ca să cânte din clavir și altul a adus o vióră și un sul de hârtie.

Robeanu (cătră Lia)

Orchestra (lui Simion) Bine, bine. Rógă-î să poftescă în salon și de le va fi cumva prea frig, pêne ce va veni lumea, dă-le ceva cald de bėut.

Simion

Prea bine, coconașule! (ese)

Scena XII.

Lia (lângă cămin utându-se în oglindă) *Robeanu* (în planul al doilea bătendu-și mâna stângă cu mânușile)

Robeanu (surîzēnd)

Musicanți avem! demăncarea e gata, lumînările'să a-prinse, numai musafirii nu au sosit. (cobóră). Ba nu, adică mie nu'mi pare tocmai lucrul politicos. Așteptarea'i cam lungă. Nu e așa drăguță?

Lia (intorcēdu-se)

Ce e drept, mi se pare ciudat, ciudat de tot. Acum damele ca damele, dar măcar bărbații ar fi putut veni mai de vreme să nu ne lase așa de singuri....

Robeanu

Singurî ? noi singurî ? Te înşeli amar draga mea ! Din potrivă suntem în cea mai alésă şi mai plăcută societate. O mulţime de amici scumpi şi adevăraţi sunt împrejurul nostru şi nu atărnă decât de voinţa noastră pentru a-î pune în mişcare, pentru a-î face să apară, acum aici, plini de viaţă, de o viaţă trăită cu noi dimpreună....

Lia (cîngulînd un strugure)

Nu te înţeleg. Devii liric !... Este óre un mijloc pentru a-ţi ascunde sila, ori a-ţi amăgi nerăbdarea ?

Robeanu.

Nerăbdarea mea ? Ce are a face ? Dacă vrei să scii adevărul, aş fi fôrte bucuros să nu mai vie niminea, ca să pot sta lângă tine singur, singurel, aceea ce nu mi se întemplă de multe ori cu viaţa ce ducem. — Dimineţa eă mă scol de vreme, tu, obosită de baluri, concerte, petreceri, te scolî târziu ; ne întălnim la dejun, mănăm repede, vorbim şi mai repede şi abia caféua sorbită, eă plec la bolnavi, tu te puî la îmbrăcat şi cănd la 5 mē întorc acasă, ca să primesc clienţii, tu esci pornită de 2 ciasuri la visite şi abia ne vedem la masă. După acēsta, eă îmî îmbrac fracul, tu rochia decoltată şi pornim în lume ca să.... petrecem pēnē la ziuă, cănd ne întórcem sdrobiţi de obosēlă pentru... a reîncepe a doua zi acelaşi lucru !... Cănd vrei dar să pot găsi eă vreme mai potrivă pentru a-ţi spune tot ce am pe suflet, pentru a-ţi vērsa în pólă comóra de desmerdări şi de simţiri ce

...văduvite de dorul tău, ascunse coplea în piept...
...și cum putea-vom mai bine a ne aduna amintirile din trecut, amicii noștri buni, pare-mi-se amicitii nu ne părăsesc niciodată, despre cari îți vorbim.
...când, când, când? Dacă nu acum la 11 ore noaptea,
...aș vroi ca toate ciasornicele din târg să sune 8 de
...iminetă pentru ca mult comozii noștri invitați să nu se
...mai deranjeze de a veni să ne turbure liniscea și vorba
...dragostea și povestea cea cusută cu fir de aur a amintirilor noastre!...

Lia (privindu-l cu drag).

Ce schimbare! ce dulcetta de vorba, mon cher chéri!
...întru atât mi te arăți, ast-fel de cum mă deprinsesem
...de a te vedea, încât e o surprinzătoare dar dulce revelațiune pentru mine. Vorbesce! vorbesce! Ai dreptate,
...nu suntem singuri, pentru că ne iubim și toți ceilalți
...îmi sunt supărători împiedicându-mă să te ascult și să
...mă simțesc bine, bine aproape de tine! (se așază pe un scaun
...lângă fotoliul de lângă cămin, încingându-se cu dantela albă peste umerii goi)

Robeanu (pe fotoliu).

Îți aduci aminte de prima noastră întâlnire, dupe în-
târcerea mea din Italia? Lăsasem pe Sinescu, în care
avem totă încrederea, să continue cura tatălui tău. In-
dată sosit, mă duc să iau nuvele despre dănsul și era să
sbucnesc în lacrimi de bucurie când îmi spuse că erați
cu toții în București și că în acea seară chiar ve
duceți la teatru. Era opera italiană. Se dedea Lucia.
Cum am trăit până seara îți poți închipui, arzând de ne-

răbdare. În fine la 8½ mă instalam într'o lojă priveghiând fie-ce uşă ce se deschidea, căci nu sosiseră încă. Se cânta tocmai duetul dintre Edgard şi Lucia din actul I când ai intrat în sală. Albă şi palidă, cu ochii mari trişti, eată cum te-am văzut prin pânza lacrimelor care-mi jucau în ochi. Abia după căderea cortinei m'ai putut zări şi mişcarea ce ai făcut de surprindere, de temere, de dorinţă şi de părere de rău tot-de-odată, mi-a spus într'o clipă tot ce se petrecuse în sufletul tău, de când nu te văzusem. Ți-aduci aminte ?...

Lia

Cum să nu-mi aduc aminte, mai ales că neputându-mi opri lacrimile, am fost silită să mă scol din faţă şi să mă așezu pe un scaun în fundul lojii, ca să nu mă vadă lumea că plâng. Noroc numai că începuse actul următor şi că tata arătându-mă, zicea încet mamei că : »nemuritoarea musică a lui Donizetti«, mă impresiona atât de tare în cât nu-mi mai puteam stăpâni plânsul. Ba chiar mama surprinsă de atăta sensibilitate — m'a înfruntat zicându-mi răstit că : ce fac atâtea fasóne ! Şi mie, pe lângă altele îmi părea rău să nu crezi cum-va că din pricina ta fugisem din faţa lojei...

Robeanu (tăindu-i vorba).

Dar după acesta, la balul de la teatru, când sub pretext că nu esci, bine, refusaşi pe toţi dănţuitorii ca să putem sta la vorbă, şi când un ofiţer a vrut să-mi caute gâlcévă, din pricină că îl refuzaseşi de mai multe ori şi abia l'am putut face să înţelégă că, o domnişoră bolnavă

re merge la un bal de bine facere, pôte fôrte bine
ca cu medicul sêu, fără ca pentru acêsta un june și
ilant roșior să se pôtă formaliza; fiind că cu medicul
drilul devine o plimbare higienică, pe când cu ofițerul
fi o evoluțiune militară negreșit superbă dar... obo-
tore.. (rîdî amêndoi).

Lia.

Dar vênătórea de lupi, la care am mers împreună în
junul logodnei nóstre!

Robeanu.

Nici odată n'am tremurat mai mult de cât atunci!

Lia.

De frig saũ de frică?

Robeanu.

De frig pentru tine și de emoțiune pentru amêndoi,
căci era ântêia dată când ne găsiam singuri.

Lia.

Îți aduci aminte de moșu Toader pădurarul care ne-a
întêmpinat cu cele două căprióre, urându-ne fericire și
noroc, căci ne eșise cu plin înainte...

Robeanu.

Și noi tot cu plin l'am trimes acasă, fermecat de bu-
nătatea ta și încălzit sêrmanul de vorbele bune și de
Cotnarul ce i-l turnaseși mereu în timpul mesei?...

Lia.

Dar călătoria nóstră în Italia și nerăbdarea ce avém

de a pleca dintr'un loc într'altul? Nu mai pot uita nunta fetei celeia de pescar de la Castellamare, când a trebuit să mîncăm la masa mare și să joc cu invitații mirelui și ai miresei, cari din ce în ce mai aprinși de danțu și de vin mă tot înălțau pe scara nobleței, dupe fie-care cântec: (imitând gesturile și vocile), tante grazie Contessina! servo umilissimo Eccellenza! bella Marchesina incantati siamo!... Illustrissima Principessa, tanta felicità per noi... și preotul bătrân care abia își mai putea deschide ochii îngreuiați de beătură, mă tot lovea cu cotul spuindu-mi: non e ver' la festa piace molto alla Sua Altezza?... și nu știu unde s'ar fi sfârșit acestea dacă nu tocmai nesimțitoare la ochiadele învăpăiate ce-ți aruncau prea cu dărnicie sora și verișora Mariquittei, nu am fi plecat, smulgându-te din colțul unde rîdeai câte trei, spunându-le nu știu ce, dar de sigur nimica priincios pentru curăția inimelor lor prea săltărețe!

Robeanu.

Nu știu dacă erau săltărețe ori nu, însă ce știu bine că, în barcă la întorcere ai stat aproape o oră fără să-mi spuî un cuvânt, și de la port pînă acasă am simțit cum îți tremura brațul și dîmne iartă-mă! pare-mi-se că m'ai și ciupit de vre-o două ori! Asta a fost prima dată când ni s'a ascuns luna de miere în nori! Noroc însă că eram la Neapole și că cerul Italiei ca și sufletul tău nu puteau să stea posomorîte multă vreme!... Când ai sci căta plăcere mi-ai făcut atunci și ce fericit am fost,

zându-te cum te plimbai așa preocupată, ca și cum ai fost împovărată de trebă, prin casă. Tu credeași că nu te vedeam, cum mă fulgerași cu ochii câte odată din dăruitul jurnalului după care mă ascundeam, că nu-mi vezi bucuria, te observam și-mi părea așa de bine în cât te-aș fi luat în brațe să te sărut, dacă nu mi-ar fi fost témă să întrerup șirul meșteșugitei drame ce-ți frământa mintea !

Lia.

Vrea să zică rideași de mine ?

Robeanu

Și tu erai gelósă ?

Lia

Gelósă ? Și pentru ce ? Pentru ochii dulci ai unor pescărese!....

Robeanu (tăindu-și vorba)

A unor femei frumoșe ! La voi condițiunea socială nu face nimic, pentru că în pieptul tuturor femeilor ardă aceleași doruri, precum în ochii și în vorbele lor se ascundă aceleași șireteni!....

Lia.

Vrea să zică ele ar fi fost în stare să te distragă de la mine, chiar după trei săptămâni de căsătorie ! Frumos, domnule Georges !... frumos !... Acum înțeleg eu pentru ce vorbeai cu atâta entusiasm de Neapole, de mare, de luntrași și de pescari !... Un oraș plin de cerșitori, de praf

și de străini curioși și obrasnici, o mare tot-déuna albastră și netedă, pare c'ar fi templele vopsite ale Cocóne Luxitei Simizénca, o mare sérbedă, fără nici un fel de caracter impunător, cum zice fórte bine Zornescu, o căldură nesuferită, nisce oteluri unde nu poți dormi din cauza sgomotului și n'ai ce mânca dacă nu-ți placă macarónele, untul de lemn și smochinele, o lume desmătată și trândavă, ear cât despre pescarii și pescărițele d-tale, uite cu tóte genele lor lungi și crețe și ochii lor galeși și vicleni. ...

Robeanu (întrerupënd-o)

Nu sférși, căci ai să fii, orî nedréptă, orî réutációsă și nu ar fi bine să ne stricămú séra, filosofând pe socetéla altora... Ce curios copil esci tu? Draga mea, sufletul nostru e ca și o grădină, la început sélbatecă, în care crescú tóte felurile de flori și de burueni la un loc. Cu timpul, vârsta orî împrejurările cultivă pe unele și smulge pe cele-l-alte, croind drumuri largi și bătătorite printre dênsele. Apoi pasiunile, nevoea, durerile vieței prăpădescú pomi și usucă florile... noroc dór că inima omului trage spre dragoste cum tragú isvórele spre mare. Mersul însă nu este tot-de-a'una același, unele curgú a lene printre maluri verzi și înflorite, altele se prăvălescú ca șioiul care răstórnă tot în cale-î.. (*Lia* ride) Ce rîzi? Nu mă pricepi? .. ai dreptate (o ia de gât și o sărută) Te iubesc! (se aude un violent sunet de clopot afară, amëndoi sarú de-odată în sus, *Robeanu* își ia pălăria și mănúșele. *Lia* își scóte dantela și-și pune repede mănúșa dréptă)...

Lia

Un-spre-zece ciasuri! De-acum a sburat visul! Aminti-

rile fugă pe feréstră, când intră musafirii pe uşă!... Ah! ce bine eram împreună. Mă crezi Georges că şi uitasem că avem bal astă séră? ...

Robeanu

Dar eă!...

Scena XIII.

Ceă de sus, Simion (intrănd cu o tavă pe care sunt câteva ziare şi o telegramă).

Simion (lui Robeanu).

Să iscăliţi chitanţa, coconaşule!

Lia

Ce, n'a venit nimeni?

Simion

Nimeni! Am aşteptat eă într'o părere la scară, apoi m'am dus la pórtă, m'am uitat în drépta, în stănga.. pretutindenă intrau trăsuri în ogrăzile de-alături, numai la noi nu. Ba că Vasile zicea, nu cum-va n'or fi nimerind casa noastră boerii?... de, ce să măi zică şi el, că aşa lucru încă n'am apucat!

Robeanu (după ce a cetit).

Iacă, vezi, vorbiam de Neapole şi Neapole se gândea la noi.

Lia.

Cum asta? (Simion ese cu chitanţa).

Scena XIV.

Robeanu, Lia (trăgându'și nervoasă mânușa din mână).

Robeanu.

Scii sculptorul care ți-a făcut bustul? Uite, 'mă telegrafiază că a reușit de minune și că după ce a fost admirat și premiat la expoziția de frumoase arte, azi l'a expedit cu mare iuțelă la București.

Lia

Bravo! 'mă pare foarte bine. Am să'l pun în biuroul tău! Până acum toate ne-aș mers după voce ..., numai (privind împrejur) nu vine încă nimeni și pregătirile noastre sunt de geaba.

Robeanu.

Atât mai rău pentru cei ce nu vin să se folosescă de dăsele. Intr'adevăr că masa e superbă și ai împodobit-o atât de frumos că o fi și păcat (dă ocol mesei), să nu guste cine-va dintr'ênsa. (ia o cartă dupe șervet). Mitică Zornescu! (ia alta). Lia Robeanu (ia pe cea de-alături) Maiorul Florin... Bine te-ai potrivit! Dar pe mine unde m'ai pus?

Lia (arătându'i locul din fața publicului).

Acolo, între cocóna Luxița Simizeanca și contesa Lavardoff.

Robeanu (trecând repede la locul indicat).

Protesteză! E o trădare! Intre două contemporane a lui Kisseleff! Asta nu se poate! Frumos! D-ta te așezi între

cei mai eleganți și mai primejdioși tineri din Capitală și pe mine mă surghiunesc între două momăi sbărcite și derăpănite ! Bine dragă, dar cu ce ți-am greșit de mă pedepsesci ast-fel ? De ce nu'l pui pe Zornescu între ele, căci tot are Contesa o pasiune nenorocită pentru dănsul !... Auzi cocóna Luxița !...

Lia.

Dragă Georges chéri ! Nu puteam face alt-fel ca să pot împăca pe tótă lumea. Înțelegi că pe Maiorul și pe Zornescu am preferit să'i pun lângă mine, de cât să'i las să flutureze pe lângă fete, orî să se furișeze printre femeî tinere, din cauza mamelor și a bărbaților. Sciî că tótă lumea fuge de cele două momăi, cum le zici tu, una fiind vorbaréță peste măsură și Contesa surdă, pretentîósă și fudulă ! Pe cine puteam óre să pun între dăensele, care să nu găséscă pricină saú să se scóle, saú să nu se pună la masă. Vezi bine că noi ca gazde am trebuit să ne sacrificăm !... Ți-am dat locul de onóre.

Robeanu.

Fóрте 'ți mulțumesc de așa onóre !... Ș'apoi sacrificiul e numai din partea mea, căci tu... adică ce mai e și moda asta cu numele scris pe tacămurî, însemnând locul fie-căruia după voința gazdei ? Eú sciam că la supeurî, nu se urméză regula asta, bună cel mai mult pentru prânzurile ceremoníose. Aî văzut și tu la Princesa moda asta și n'ai avut nimic mai bun de cât să mi-o aplici și mie, . Lasă ómenilor libertatea să se pună unde le-o plăcea, ce, noi avem să le impunem și locurile, după ce-i condamnăm sërmanîi

să se obosescă jucând o noapte întreagă. Eu protestez și pledez pentru libertate (vrea să ridice biletele)

Lia (înaintând)

Nu, nu Georges! dacă mă iubesc!

Robeanu

Atunci pune pe alt cine-va în locu'mi căci altfel desertezi!...

Lia

Nu se poate, lasă așa cum am pus eu la cale! Mai întâi supeul nostru este *assis* și fiecare trebuie să-și cunoscă locul dinainte, pentru ca să nu se facă încurcătură apoi nu vreau ca în casă la mine să se plângă lumea că n'a avut indestul ori n'a putut mânca cum se cuvine și dacă nu păstrăm regula asta, atunci ce deosebire ar fi între noi și cei-l-alți de care am ris poate... Nu uita că noi dăm un bal, iar nu o serată așa pe picior....

Robeanu (turnându-și vin în pahar)

Mi s'a uscat gâtul de pe acum, numai gândindu-mă la ce m'așteaptă!...

Lia

Ce faci Georges, îmi deranjezi paharele!

Robeanu

Mă iartă dragă! dacă asta e locul meu, apoi mi se pare că am cel puțin dreptul să usez de dînsul și să-mi torn vin în paharul meu, din care n'are să mai bea altul.. și asta e o consecvență a fixării locurilor anume, poate

singurul bun ce are, căci altmintrelea esci silit să bei în paharul vecinului.

Lia

Vezi că am avut dreptate ?

Robeanu

Mă rog, toate bune, dar ce o să fac eu între aceste două venerabile ruine ale Regulamentului Organic? Dacă aş sci măcar ce să le spun ca să nu prea bage de seamă cât îmi sunt de nesuferite. De'mi spuneai asta mai dinainte, resfoiam cronicile vechi, ca să am sare la vorbă... mai ales cu cocóna Luxița !

Lia

Ei, vorbesce-le și tu ce te-î pricepe... Cercetază-le de sănătatea de pildă....

Robeanu

Negreșit! să te pomenesci cu nebuna de Contesă că și desface corsajul în mijlocul ómenilor, ca să-i ascult palpitațiile! Inchipuesce-ți că are pretenție să sufere de inimă și să credă că are să móră de anevrism! O fi suferit ea acum 40 de ani de inimă, că mult a mai palpitat în toate felurile, dar acum i s'o fi urât și ei să mai bată într'o peșteră de pept ca al ei, pe care s'a resfătat zece generații și vre-o câte-va invasiuni!

Lia

I!... că limbă rea mai esci !

Robeanu

Eú ? Spun și eú ce zice lumea și dór o fi cunoscând-o

ea mai bine de atâta sumedenie de ani de când o tot trudesce, cu chipul ei de brezae sulemenită și cu pretențiile-i ridicule de coboritoare din némul lui Por-Împărat !... Dar cucóna Luxița ? A jucat hora cu Tudor Vladimirescu la Cotroceni a mâncat Imam-baildî cu pașalele turcesci la Giurgiu, s'a gudurat pe lângă cazacii lui Nicolae Pavlovici, a luat în căsătorie pe un postelnic Moldovean, pe care l'a înșelat cu un honved unguresc, de la care a fugit cu un Tanz-maister vienez și când s'a întors în țară de-a luat pe reposatul Andronache Simzenu de bărbat, colindase toate părțile lumii, ceea ce face pe bietul tata să zică mamei, când o vedea că vine la noi la vizită: «păzea soro, că eacă vine Calendarul lui Karkaleki, cel în 40 de limbi»!...

Lia (rizând cu hohot)

Sciî că nu te-aș fi crezut așa de hazliu, Georges dragă! De când ne-am luat azi e ăntăia dată de când te ved așa de vesel și această vrevă plină de umóre vióe și comică.

Robeanu

Vezi dragă ce vrea să zică să trăesci pentru alții ear nu pentru tine ? ajungi că nici nevasta nu te mai cunósce și nu-ți înțelege firea! (bea) Ah! pare că m'am mai răcorit! (dănd o sărutare în vânt) Hm ! asta e pentru voi bunii și iubiții mei musafiri, cari așa de discreți și de politicoși sunteți în-căt, simțind căt de greu îmi stă pe suflet balul acesta, faceți tot ce puteți pentru a-mi scurta supliciu. și a-mi micșora povara. (întorcându-se la drépta) Nu-i așa, nobilă și graciósă contesă ? Ah ! când ați sci ce plăcere

mi-ați face când nu ați veni să mă stricați kieful ce am cu înfățișarea d-vastră acră ca agurida și încrețită ca un măr desghețat pe sobă! (cătră Lia) Scii, îi vorbesc astfel fiind-că e surdă de poți să dai cu tunul lângă densa! (vorbesce ear cătră drépta) mai că aş consimți să vă dau aceea atât de mult solicitată doctorie care v'ar liniști pentru tot-d'a-una tóte bătaile supărátóre ce vă sbuciumă așa de cumplit inima..., mititica! (ciocnind paharul cu acel al persónei presupuse din drépta) Șă vă trăiască!... Ați mâncat bine? sunt fórte bucuros! (se întórce la stânga) cred și eu că s'o fi săturat, hai? ce zici cocóna Luxița!...; că de când s'a pus la masă nu și-a mai dat rând gurei! Ce zici? e surdă?... asta trebue s'o scii d-ta mai bine decât mine, fiind-că niminea nu te ascultă măi cu drag vorbind, de cât dînsa! (luând o bucată de friptură) Pofțiți fasan! tae și gustă) De minune! Nu e așa?... Cred și eu, nevasta mea l'a crescut cu mâna ei și l'a îngrășat numai cu migdale dulci și cu rhum Jamaica de la Ulmenî! (către Lia) Ba fără glumă dragă e bun de tot! Nu guști și tu o bucățică? (tae și-i dă) dacă mă iubesci!

Lia

Bine dragă, dacă te pui să mănânci de pe acum o să-mi strici tot rostul mesei!... Miesci drag de tot așa!

Robeanu

Dar altmintrelea nu?

Lia

Ba da, în tóte felurile. Dar între cocóna Luxița și Contesa te-ai desvêlit atâta de mult, încât pot zice că

sată séră te cunosc și eu pe deplin și te pot prețui într'adevăr așa precum ești. Nu poți să îți închipuiești cât sunt de fericit de această descoperire !

Robeanu.

Vezi, că aveam dreptate, că numai fiind unul lângă altul, singuri singurei, voi putea să 'mă desfășor talentele, căci alt-fel mărturisește că mă luai drept un om posac, distras, poate chiar și răutăcios și dorința ta de-a merge neconținut în lume era numai temerea de-a rămănea singură cu mine.. ca să mori de urât ?.. Spune drept nu e așa ?...

Lia (cu îndoelă).

Nu, cum poți crede una ca asta ? Tu știi că te iubesc, că te-am iubit atât de mult !

Robeanu.

Da, dar de-acuma și mai mult poate ! (întinzându-i mâna). Vino încóce, să pecetluim pactul cel nou de viață. Să trăim pentru noi și prin noi mai înainte și atunci când ni se va urî, ori-când vom fi siliți de datoriile sociale ori de împrejurări, să trăim și pentru alții ! Vrei ? (tornă un pahar Lie) Aide ciocnește ! în sănătatea ta, dragă nevestă !

Lia.

În sănătatea ta, scumpul și iubitul meu Georges !
(se sărută peste masă).

Robeanu.

Ancă odată ! (se sărută) Și acuma lasă-mă să închin și

cu invitații noștri, pănă când sunt încă în vervă. (dregându-și glasul) Dómnelor și domnilor! Nu sunt vrednic să vă mulțumesc de distinsa onóre ce ne-ați făcut adunându-vă (spasă) cu atăta *grabă măgulitoare* în salónele noastre și mănecând din minunatul acesta de supeu, cu o poftă atât de îmbucurătoare pentru starea sănătății d-vóstre! Ea, pot a zice, este o probă eloquentă, că intrând aci, ați uitat că veniți la un medic, a căruia cea mai sfântă și mai *lucrativă* datorie este de a se devota pentru omenirea suferindă! Eată pentru ce să-mi dați voe a vă ura multe și fericite succese de asemenea natură în cariera d-vóstre de invitați la baluri cu supeuri, rezervându-mi tot de odată dreptul de a vă căuta chiar gratis pe fie-care, cu condiție numai să nu aveți prilej de a vă înbolnăvi în casa mea. Să vă fie de bine! Și nouă asemenea! (își bea paharul).

Lia.

Imi pare rău că nu e Zornescu să te audă, căci ar fi nebun de bucurie, vécându-te așa de bine dispus.... Apropos o, dar găsesc că și d-lui e în întârziere.... A trecut de două orí 20 de minute de când mi-a promis că se va întórce...

Robeanu.

(venind lângă cămin și privind ornicul pe care îl controléază cu al său)

Un-spre-zece trecute! Dragă, nu e lucru curat. Lăsând gluma la o parte nu-mi pot inchipui cum să nu vie nimeni, nici cel mai mic ofițeraș, pănă acum. Trebuie să se fi aprins orașul său că mai sunt baluri pe unde-va.

căci alt-fel nu'mi explic o asemenea nemaî pomenită necuviință. Acum pentru mine lucrul nu e de nici o importanță, din contra, dar pentru tine e nu numai de un rău augur pe viitor, ci chiar o probă vedită că lumea nu vrea să ia în sémă invitarea ta !

Lia.

Și dór am făcut'o în tótă regula, cu opt dacă nu cu zece zile înainte, nu'mi aduc aminte bine. Am scris eu și cu mama invitațiile dupe lista ce mi-ai făcut tu și le-am dat lui Simion să le împartă. Nu póte fi nici o neregularitate !

Robeanu.

Le-ai dat lui Simion să le împartă el singur ?

Lia.

Nu, să le pună la poștă.

Robeanu.

Atunci fără îndoială că aũ ajuns la destinație de atăta timp. In oraș se face distribuția de 4, 5 orĩ pe zi. Ia să cercetămũ lucrul mai de aproape.... (sună).

Scena XV.

Ceĩ de sus, Șimion.

Robeanu.

In ce zi ți-a dat cuconița biletele de invitație pentru bal ?

Simion.

Sunt pe semne vre-o zece zile de atunci, coconașule, (gândind) da, sunt zece zile.

Lia.

Și cum ai făcut cu ele?

Simion.

Cum să fac? Le-am luat așa pachet cum mi-le-ați dat, le-am pus în buzunar și m'am dus eu singur de le-am pus în cutia poștei la colțul uliței, lângă pușcașu.

Lia.

În ce zi a fost asta?

Simion (gândind).

Azi suntem Sămbătă... Miercurea trecută. Cum m'am întors cu d-vastră de la cocóna mare, cu trăsura mi-le-ați dat și așa cum eram cu mantaoa de blană, m'am dus de le-am turnat singur în cutie.

Robeanu.

Miercuri zică?

Simion.

Da, Miercuri.

Robeanu.

La ce cias?

Simion.

Pe la cincă trecute dupe prânză.

Robeanu.

Când era focul la pușcașu ?

Simion.

Tocmai. Atunci vă întorceți și d-vastră pe jos acasă și v'ați oprit la foc, ba încă am intrat amândoi în năuntru fiind-că zicea lumea că nevasta neamțului fusese rănită de nisce érbă de pușcă și zăcea plină de sânge în odaea din fund. Sciți c'am intrat și eu cu d-vastră ?

Robeanu.

Da, îmi aduc aminte. Dar nu erai cu mantaoa cu blană mi se pare. (gândind) Nu Erai cu capul gol și cu spențerul cenușiū. Eū cel puțin nu te-am văzut îmbrăcat cu mantaoa. Apoi dacă zici că ai plecat îmbrăcat, ce ai făcut mantaoa, căci acum îmi aduc fórté bine aminte că nu o aveaī...

Simion.

Păī, nu firește, nu o aveam. Fiind-că ajungēnd la colțū am văzut lumea alergānd și pompieriī și începuse să arunce lucrurile de pe ferestre jos, cum le e obiceiū și striga la ómenī să se ferescă că e érbă de pușcă în prāvālia neamțului. Ba chiar m'a îmbrāncit un ofīter și mi-a zis de ce nu pun māna și casc gura... eu nu căscam gura că abia ajunsesem. Tocmai atunci treceati și d-vastră și m'ați mānat să v'aduc ghiosdanul cel mic roșu de pe biuroū. Am dat fuga acasă, am lāsāt pālāria și mantaoa și v'am adus ghiosdanul de grabā acolo.

Lia.

Dar biletele le puseseseși în cutie ori nu !

Simion.

Firesce le pusesem !

Robeanu.

De-atunci te-ai mai îmbrăcat cu mantaoa ?

Simion.

Ba nu. Mi-a strâns'o Catinca în dulap și nici n'am avut când s'o mai îmbrac, din pricină c'am regulat prin odăi pentru bal. De câte ori am fost în țerg. am fost în țivil.

Robeanu (strigă în dreapta).

Catinco !... Catinco !...

Catinca. (din culise).

Porunciți !...

Robeanu.

Ia adu-mi mantaoa de blană a lui Simion încóce.
(se aude afară o trăsură).

Lia (enervată).

Repede Simiône. Vine cine-va. (Simion ese).

Scena XVI.

Cei de sus, afară de Simion, Catinca (aduce blana).

Robeanu.

(căutând prin buzunare dă de un pachet cu bilete de invitație — citește).

Domnul și Dómnă Robeanu, aũ onóre de a vă ruga

să bine-voiți a asista la balul ce dau în séra de 14 Februarie 1889. (svărlind biletele în sus) Ura!... ura!... s'a delegat enigma!

Lia (cu părere de rău).

E o ne-mai pomenită prostie!

Robeanu (luând'o de talie).

Lasă dragă, balul tău nu e pierdut... (cătră Catinca). Spune musicanților să cânte un vals! (Catinca ese prin fund repede)
Din contră! Masa e întinsă, musicanții vor începe să cânte. (ceremonios) Dómnă bine-voesce a'mi acorda primul vals, prima polcă, primul cadril și cotilionul!

Lia (cu dragoste plecând capul pe nmărul lui).

Din tot sufletul meu, Georges chéri!...

Scena XVII.

Ceî de sus, Simion.

Simion.

A sosit Domnul Zornescu pentru bal! (se aude valsul în fund).

Robeanu.

Spune d-lui Zornescu că a sosit prea târziu și că balul nostru, primul nostru bal va fi de azi peste opt zile!— (merge spre fund jucând valsul).

Cortina cade.

LA
MORMÊNTUL POETULUI
APOLOGIE

Intru amintirea lui

VASILE ALEXANDRI

PERSÓNELE:

<i>Eutherpe</i>	D-na	<i>Ar. Romanescu</i>
<i>Melpomena</i>	"	<i>Am. Welner</i>
<i>Clio</i>	"	<i>A. Ciupagea.</i>

*Representată pentru prima óră Sămbătă 29 Septembre,
la deschiderea stagiunei teatrale 1890—91.*

Teatrul reprezintă grădina de la Mircești unde este înmormântat Alexandri.—La dreapta se vede veranda casei poetului, în fund se zăresce lunca Mircescilor și Siretul, la stânga copacii și aleele grădinei.—Mormântul de iarbă verde cu flori, poartă un monument coprinzând ca parte principală bustul lui Alexandri. Imprejur copacii, sălcii pletose, flori, etc... E noapte și lună.

Eutherpe, cu părul despletit, cu un vël de zăbranic negru peste rochia ei cea albă, stă plecată pe mormânt, părul îi atârnă de-a lungul brațului stâng care ține o lyra de aur cu cordele rupte. — Vorbesce cu voce plină de mâhnire ca cum ar suspina...

«S'a stins gingașa voce! Duiósa lui cântare
Din strunele de aur de-acum nu mai răsare!
De dor și vitejiă pe mândrul țerei plaiu
Cu foc nu mai răsună ferinecătoru'i graiu!»
(Viséză).

«Lumina viă, dulce, a razelor din sóre
Iubirea, roiul vieței, de chin alinătóre,
Voiósa tinerețe cu fragede visări,
Cu ochii plini de taine, cu calde sărutări;
Străvechile aventuri de dalbă bărbăția
Ce înălțau eroii din mórte la veciă
Răpind în sbor spre ceruri mărețile-amintiri,

A sufletelor nalte comoră de gândiri,
Povestea nădrăvană de'nșirte mărgărite
Cu Feti-Frumoși și Zine și de sôrele 'ndrăgite,
Voinici făr'de pereche luptându-se cu zmei
Ce despicau vîzduhul ca gândul ușurei;
Atăta frumusețe și atăta strălucire
Perdut'aũ într'o clipă a lor însuflețire
Și lira mută, rece de-apururi a rămas
În racla neagră zace acum cel ce'i da glas !

(Lyra cade la pôlele mormentului. Pausă, plînge).

« Ah ! crunt mē'necă plînsul și inima se frînge !
Poete scump cu lacrămi destul nu'î a te plînge,
Când peptul de durere îmi este săngerat ! »

(Se scôlă).

» Eũ Musa ta iubită, în brațe te-am purtat
Și te-am crescut la sînu-mî, ți-am dat a mea viață
Și dragoste și farmec și graiũ plin de dulcēță
Și te-am scãldat în raze de aur în senin,
Ți-am dat să beî din cupa nectarului divin,
Te-am desmerdat ca mamă, ca soră, ca soție
Și lumea, lumea întregă ți-am dăruit'o ție !
Vioiũ și vecinic tēner cu suflet fericit
De-asupra omenirii cu mine ai plutit,
Din bucurii și jale, din chinuri și plăcere
Urzind a tale cãnturi de drag și de durere !
De visu'mî amăgită credeam că ai să fii
Etern ca și simțirea eternei poezii ;
Dar azi ah ! cruntă oră, cumplită deșteptare

Uimirea mea ca viața'tă, găsită și-a hotare
Și singură, cernită, pe cainicul pământ
Veghieză și plâng Poete la tristul tău mormânt !»

(Remâne nemișcată rezemându-se de mormânt. Incet își plimbă apoi privirea împrejur și se oprește în fund asupra luncei, pe care o privește lung, făcând câțiva pași spre dănsa).

»Tăcută dorme lunca, Siretul lin o scaldă.
Pădurea 'mbrobodită de-a luncei raza caldă
Cu vântul serei molcom suspină tresărind
Iar florile și érba se plécă licărind !»

(Ascultă).

»O șoptă se aude, un frémăt par'că vine
De-acolo !... O minune ! alături de mine,
Lipsită de speranță, sub vëlul sdrobitor
Al chinului, e óre un glas mângăetor
Al firei ce se 'nnalță ca sfânta armonie
Să'mi liniștéască mintea și-a patimei urgie ? !»

(Ascultă iar).

»Din ramuri, dintre frunze, din érbă, dintre flori
Din clinurile undei, din câmpii roditori
De pretutindenă iată încet cum se ridică
Un murmur lin și tainic o bóre ușurică,
Ca rugăciunea blândă și dulce ca un cânt,
Ce către cer se'nnalță pe-o aripă de vânt !
O luncă ! dalbă luncă ! podóbă 'nsuflețită,
Tu care cu Poetul de mult esci îndrăgită,
Comórá cu vii nade de visuri și de dor,

În sinul tău s'ascunde cel limpede isvor
De doine și de cânturi, cu tine d'impreună
Pădurile și valea de graiul lor răsună,
Iar Crivățul și munții le poartă 'nduioșați.
Ca lanțu de înfrățire de-alungul de Carpați !

(În avânt de inspirațiune).

» Prin voi vechi îi tovarăși de viață și de cale
Și-a răversat simțirea și gândurile sale,
Voi harfe ale Firei veți resuna pe veci
De gingașa-i cântare de-asupra petrei reci !
De aceea glasul vostru mi-e drag și m'nfioră
Iar inima îmi bate grăbită și ușoră ;
Cu voi nu sunt străină, nici singură rămân
Voi îmi veți fi prietenii, cum el mi-a fost stăpân !
Sub bolta ta pădure, oh ! luncă lângă tine,
Pe plaiuri, la păreul din del cu unde line,
În miez de zi, ori noaptea, de-i veră, de e ger,
Cu spicele pe holde și stelele din cer,
În lumea de vedenii cea fără de hotare,
Poate auzi-voiu mereu a ta cântare
Ce umple lumea 'ntregă, cum umple peptul meu !

(Pausă—Se apropie de mormânt)

Nimic și nimeni însă nu umple golul tău
Ce ca o rană-adâncă în suflet greu mă dore !
Iluisi și aventuri ! ca sborul trecătoare,
Îmi alungați cu vraje voi grijele din pept !

(Inspirată vorbește către mormânt. Melpomena, în alb cu mantie lungă
négră, putând atributele Musei tragice intră din stânga prin fund și

pășesce încet, încet pănă când ajunge la spatele Euterpei când sfârșesce ultimul vers).

Tu, fiu al nemurirei cu gând înalt și drept,
Cuceritor de inimă, de minți, de fericire,
O cântărețu de gloriă, de lupte și mărire,
Fanfară triumfală a mândrului popor,
Graiū viū al țarei tale la fapte și onor ;
In negrul sîn al morței te-ai dus de lângă mine,
Dar omenirea-î plină, poete scump, de tine,
Ființa ta iubită o vëd și focul tău
De dor și înălțare il simt în jurul meu
Au sórele pe ceruri în nori nu se ascunde ?
Lumina-î caldă însă prin negură pătrunde
Și bine-făcătóre se varsă pe câmpii ! !....
Așa de-apururi mortul trăesce în cei vii.

(pausă)

Melpomena (se aproprie de Eutherpe și-i pune mâna pe umer).

Inchipuirea'ți Musă e póte mângăită
Dér inima'î zdrobită și mintea 'nvăpăiată !
Durerea ce se'ncuibă în suflet iubitor
Cu doruri și ilusiī n'o stăpânesci ușor.
In mijlocul Naturei, cu chinurile tale
Tu Musa cea duiósă ai fi Musă de jale
In singurite cânturi un balsam căutând.
Ingrata omenire vëzëndu-te plângând
Mereū același nume, aceeași suferință,
Cu silă de la tine și gingașa ființa

Perdută se va 'ntorce și vè va oropsi ;
Nu'f da prilejū de ură și dēnsa 'l va găsi !...

(O ia de mână)

Tu ești însuflețită de-o fragedă simțire
Pe care s'o 'nțelégă nu pôte recea Fire
Și e străină lumei lipsită de avēnt,
Cui patimele numai stăpănitore sunt !
Dar graiul tău o soră, menit e 'n veci a bine !
Dă stolului de gânduri ce se frământă 'n tine
Odiha cea adăncă și liniscită, vin
De'ți rézi-mă 'ntristatul tău cap aici pe sin.
Privesce, ca și tine am hainele cernite,
In peptu 'mă indoiala și grijele cumplite
Se luptă, dér voință Destinului de sus
Mai sfântă 'i de cât dorul ce-aicea ne-a adus !
Vin să vorbim de dēnsul»....

Eutherpe (plecându'și capul pe umărul *Melpomenei*)

In noi ca în afară

Lung cântecile'i sună. Pe cel întins de țară
Resar sfintele umbre, poveștile trăescū
In cercu 'ncipuirei și'n cercul omenesc!»...

Melpomena

«Și eū ca tine fost'am de dēnsul îndrăgită!
A vieței carte vechiă adesea rēsfoită
De el fost'a cu mine și-am făurit noi doi
Pe lumea de miseriī, o lume de eroī.
Din taine și din poște luat'aū întrupare

Ființe vii și fapte; puternica 'i suflare
A închiegat în inimă credințe și iubiri
Ce s'au săpat în tabla, eternei amintiri.
Cu dănsul străbătut'am voinică și 'ndrăsnăță
Ordiile tătare, și litfa cea semăță
A Leșilor am frânt'o, din Vrancea la Munteni,
De la Hotin la Némțu, din Iași la Resboeni
Cu Ștefan Vodă mândrul viteză făr' de pereche,
M'am dus cu flinta plină și cușma pe ureche,
Și-am risipit dușmanii, pe Ungurii răsleți,
Ca la vânat ochindu'i în spate cu săgeți
Luatu-i-am în gónă cât au să pomenescă
Pe veci așa ocară; în tabăra Turcască
Răsbăt'am de călare cu paloșul în mână
Și-am smuls popor și țară din ghiare de păgani.
Cu cei plăeși de munte și cu Peneșu Curcanul!
Pe Getta cea bălae și pe Ovid Romanul
Tânguitor de patimi aevea i-am văzut
Alături cu Horațiu istețu și priceput.
Cu Despot la Suceava luptat'am pên'la mórte
Și-am rîs cum Ciubăr-Vodă sciut'a să se pórte;
Din bunda cea 'mblănită dormind jos la Vaslui
Am ridicat pe Rareșu pe trépta tronului.
Și'n Francia aflat'am cu Banul Mărăcine
Locășu de înfrățire cu bolțile senine!»

Eutherpe.

«Cu fruntea inspirată, cu ochi pătrunzător
A stat Poetul nostru puternic veghiator

Pe sfânta înălțime, de unde cu priință
Văzut'a cursul vremei și celor în ființă
Pe strunele'i de aur cu dragoste-a cântat.»

Melpomena.

Adâncul cel de inimă cu el l'am cercetat :
Prostia omenescă, ridicolul și sila
Nătângă, ce deșteptă nesățioasă mila,
Precum și-al vrednicei neprețuit prinos,
Tot ce pe om înalță și toate ce'l dau jos
Le-am întrupat cu dănsul, le-am dat grai și mișcare,
Și pildă omenirei le-am pus pe fie-care
Să se ferescă'n viață greșela întempiând,
Năravurile rele cu risul îndreptând !
Cocheta cea bătrână cu mursele pe față,
Mai sus de cât potrivea'i văzând că se acață,
Bărbatul cel netrebnic trăind în mișelii,
Femea destrămată și-a ei nemernicii,
Copilul plin de vicii și fără de rușine
Bătrânul ce de cода juniei tot se ține,
Sgârcitul fără suflet, bogatul îngânat,
Zaraful din orașe și Jidovul din sat,
O liotă întrégă de haite leșinate
Rozënd ca viermii lumea cu ale lor păcate ;
Cu brațu mănăat de ură, barbar, nemiluit
Ca pe tâlhari la sânge ah ! crunt i-am biciuit
I-am înferat cu ferul cel roșu de infamie
Și azi își ducă povara căci lumea întrégă 'i scie !
Ș'alătura cu dănșii, lucéferi luminoși,

Cei morți pe câmpul luptei, bărbații generoși
 Cu dor și foc în suflet ce cărmuesc popore
 Acei ce cred în bine și mor pentru onore,
 Eroii, dreptii, sfinții în cer și pe pământ
 Ce mulți au fost odată și azi tot mai rari sunt,
 Pe ei cu duioșă și cu recunoștință,
 Cu graiul plin de farmec și peptul de dorință
 I-am înălțat pe trepta mării omenesci!»

Eutherpe.

»O! soro! cât mai dréptă tu de cât mine esci!
 Simțirea ta păstrându-și puterea sa întregă
 Infruntă îndoiala, nu'i ca a mea pribégă
 Șovăitoare 'n largul închipuirei seci;
 Tu tragi de-a dreptu 'n țintă și majestósă treci
 Ducând în sîn comóra cu care ai solia
 Să'ntemeezi pe lume o mândră—Impărăție.»

(Se aprinde din ce în ce vorbind).

«Eü Firei mi-am spus dorul în veci nealinat,
 Al căruia resunet, când cânturile bată
 Pătrunde de la plaiuri și pên'la țerm de mare
 In orî ce pept durerea orî dragostea tresare!
 Eü celor care'n mâna'ți o jucărie sunt,
 Duiósă orî vióe neconținut le cînt
 Și'i fac cu două tonuri, c'o vorbă blând vrăjită
 Să'și uite greul vieței cea'n negru învelită.
 Tu vezi în fund de inimă și patime străbați
 Iar binele 'n făgașul cel plin de rele 'l cați

Și-ai făurit atâtea păpuși cu fel de pene
Spre îndreptarea celor cu suflete viclene !..

Melpomena. (mângâind'o pe cap).

Cântarea noastră este ca apa din isvor
Ce trece 'n valuri repezi cu glas resonător
Lovindu-se de maluri cu stânci posomorîte
Ce-o 'ntunecă în cale cu umbre mohorîte ;
Orî murmurând prin érbă alérgă pe câmpii
Impodobindu'si sînul cu flori și raze vii !
Deci partea ta-î alésă și-a mea nu'î mai de fruite
Căți vulturî cu sbor aprig trăescû în vîrf de munte ?
In inimî tăinuîte, orî cerul atingënd
Nu'sû patima și dorul aceleași frămăntând
Sermana omenire ? Tu dragă, dulce, vie
Cu fluerul de'î zice le faci să se 'mlădie ;
Ca să le smulg silită's, din peptul încordat
Să'mî trag adesea brațul sdrobot-orî sângerat.
Tu escî dar gingășia, eû mânia cea vîrtósă ;
Menirea mea e mândră și-a ta este frumósă !

Eutherpe (luând'o de mână).

Cuvéntul têu puternic pătrunsu-m'a deplin
Simt inima ticnită și ochiul mai senin !
In luncă vin ca pêne la răsărit de sóre
Să adunămû mănuchiuri de blânde lăcrămióre
Apoi să le așternemû frumos peste mormént
Să dórmă ei d'apururi sub albul lor vesmént !
Vin soro ! vin cu mine.

(Facă căți-va pași spre fund, unde încet, încet apăruse ziua. Tabloul luncel se ridică binișor când pornesc Musele spre densul și fundul Teatrului strălucitor de lumină descoperă așezate pe o înălțime în deosebite grupuri următoarele personaje create de geniul poetic al lui Alexandri: Peneșu Curcanul, Despot Voacă, Ciubăr Vodă, Banul Mărăcine, Dan Căpitan de plaiu, Horațiu, Getta, Ovidiu, Iulia, Cocóna Kiritza, Gulitză, Paraponisitul, Moise ovreiu din Lipitorile Satelor, Ana Dómnă, Fetele din înșirte Mărgărite, Copila din Legenda Rondunicăi, Rodica, Behri Mustafa, Kera Nastasia.... cari au mănunchiuri de flori, lăcrămiore, coróne de stejar verde, flori de câmp.. etc.

În mijlocul lor purtând o fée aurită de palmier stă Musa Clio îmbrăcată în alb. În jurul capului ei scântează o aureolă luminósă. Musele se opresc înmărmurite la picióarele morméntului.

Clio (cu brațul întins către Muse).

Tânguitorul vostru glas
De ceruri ocrotit
A fost, o Muse, în Parnas
Locaşu nemuritor
Al cântecelor, ascultat.
Poetului iubit
Apollon bine voitör,
Cu har Dumnezeesc,
Din negurósele vecii
Ce chaosu 'nvelesc
Pe-ai lui Alexandri copii
Cu drag i-a adunat !
Plecându-se la voia lui
Ursita le grăi,
Nepăsători de-a timpului
Prefaceri a trăi

Și mângăeri ori pilde dând
Mereu faima să-î crească,
Poetului duios și blând
Pe lumea pământescă !
In ori ce părți veți indrepta
De-aici ai voștri pași,
De el și sufletu-î veți da
O scumpilor urmași:
De-ți reciti, cea din trecut
Minune de poveste
De tot ce-a fost și s'a făcut,
Săpat o să găsiți
Pe temelii numele lui!
Cu cât stejarul este
Mai nalt și răsărit
Mai multe 'n jurul trunchiului
O ramuri cu fălos avânt;
Cu-atât mai aprig vă luptați
Furtunele să le 'nfrunțați,
Căci tot mai rari stejarii sunt!
Și-acum copii nemuritori
Tovarășii de eterne lupte
Pe lyra-î cea cu corde rupte
Și pe mormentu-î puneți flori!
A vóstre inimă vecinic calde
Țărâna lui să le simțescă
Și lacrămile șiroiască,
Isvor neprețuit, s'o scalde.

(Către Muse)

Iar mândrul răsărit de sóre
O Muse sfinte cu blând grai
Să facă pe-al Moldovei plai
Să crească flóre lângé flóre

(Toți coboră încet de pe munte aruncând florile și depunând coró-
nele pe mormént. Musele se ținú îmbrățioșate, cortina cade încet la su-
netul Horei Unirei cântată în surdină. La o nouă ridicare a perdelei
tóte persónele sunt grupate în jurul morméntului. Musele staă în mij-
locul lor îmbrățioșate. Clio la capul Morméntului încununéază bustul
Poetului).

